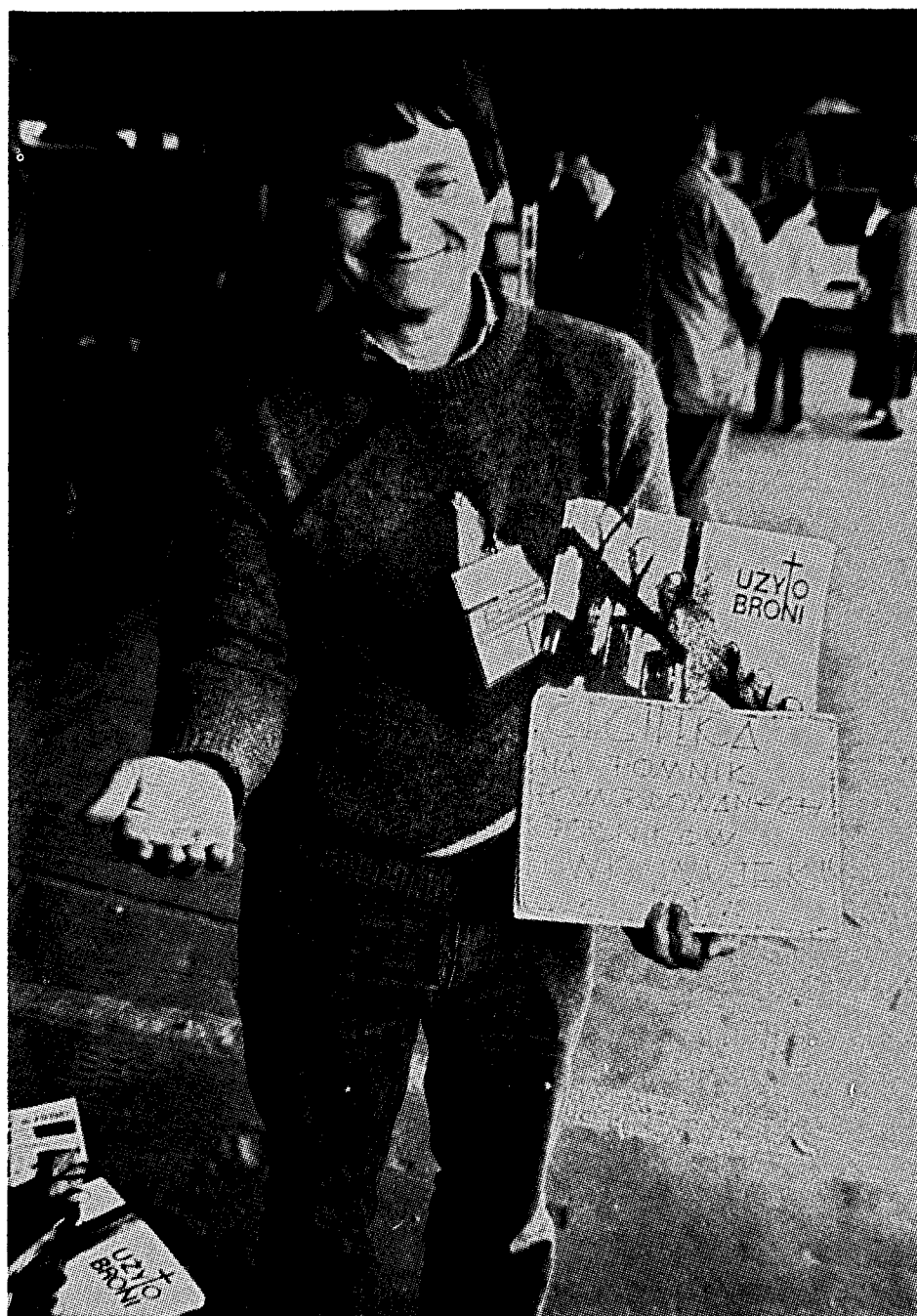

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

• **JAK WOLNOŚĆ
TO NIE AZYL**
Minister Imigracji
zapowiada
koniec
przywilejów
imigracyjnych
dla Polaków
i Europy
Wschodniej

• **NA DŁUGO?**
Wałęsa
zażegna strajk
kolejarzy

• **WYBORY
TERYTORIALNE**
Dlaczego tak
słabo?

**ST. STANISLAUS - ST. CASIMIR'S
POLISH PARISHES CREDIT UNION**

**DLACZEGO SZUKAĆ POMOCY OD OBCYCH
GDY NASZA CREDIT UNION MA WSZYSTKIE
USŁUGI FINANSOWE**

Z wiosną nadchodzi sezon na wiele nowych potrzeb. Nowy samochód, nowe meble, nowa łódka do łowienia ryb i szereg innych potrzebnych rzeczy.

A może chcielibyście zrobić niespodziankę swojej rodzinie w kraju i wystać bilety na podróż, aby was mogli odwiedzić w Kanadzie.

Credit Union Św. Stanisława i Św. Kazimierza jest gotowa wam pomóc w wielu sprawach związanych z finalizowaniem waszych wielu marzeń. Skorzystajcie więc z tych możliwości, a będziecie zadowoleni.

Skorzystajcie z **PERSONALNEJ POŻYCZKI**

Dla własnego spokoju porównajcie nasze usługi i warunki z innymi finansowymi instytucjami, dowiecie się że jesteśmy bardzo konkurencyjni.

MAMY

- Niskie oprocentowanie
- Niskie miesięczne spłaty
- Szybkie i dokładne załatwianie

PRZYSTOSUJEMY SIĘ DO WASZYCH WARUNKÓW!

**UPRZEJMOŚĆ - USŁUGA
UŚMIECH - UŁATWIENIE
TO HASŁO NASZEJ CREDIT UNION**

ECHO
NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus

redaktor naczelny: Grażyna Farmus

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada
Leszek Szaruga	- Z dystansu
Rafał Marszałek	- Listy z Piasków
Karolina Jankowska	- Czytane między ... Lektury nieobojętne
dr Zofia Bończa	- Poradnia zaufania
dr Krzysztof Ostaszewski	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Ewa Rewkowska	- Echo poleca, brydż
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie

WSPÓLPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska)
prof. dr Ewa Brantley
dr Tadeusz Prus
Wacław Liebert
Adam Tomaszewski
Iwona Majewska
Wojciech Wojnarowicz
Janusz Pietrus
S.Cech
Krzysztof Krzysztoforski
Andrzej Stawicki
Nina Geysztor-Zawirska
Maciej Kurowicki
Bogusław Rzepecki
Lech Jamka (RFN)
Marek Gaszyński (Polska)
Jan Rulewski (Polska)
Andrzej Kobos
Typesetting: Olimpia Orlewicz
Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż
Druk: Związkowiec, okładka: Futura Graphics

**WIELKA OKAZJA!
PODRÓŻUJ DO POLSKI PRZEZ KOPENHAG
LINIAMI STERLING AIRWAYS
CENA BEZKONKURENCYJNA!**

WARSZAWA \$799.00
Odłot 21 czerwca - powrót 18 lipca
ŚWINOUJŚCIE \$699.00
Odłot 21 czerwca - powrót 19 lipca

Rezerwacji można dokonać w
100 University Ave., Suite 807
Toronto, Ont., Canada, M5J 1V6
TEL. (416) 595-1244
Telex 06-22186-Pedersen, W.T.

ADRES	51A Thistle Down Blvd. Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada
POCZTOWY:	TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046
ADVERTISEMENT:	\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$ 150.00, 2 col. - 3 inches: \$ 290.00, photo extra \$ 5.00, Full page special rate \$ 200.00, half page \$130.00, back cover \$450, in. cover \$250 Special: ALL SMALL ADS FREE
SUBSCRIPTION	półroczna \$ 25.00, roczna \$ 50.00, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów,
PRENUMERATA:	zagraniczna półroczna 25.00 \$US, roczna 50.00 \$US, lotnicza 100% więcej. Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek. Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

ŚCIĘCIE BOGINI

W ubiegłym roku studenci chińscy, którzy zbiegli z Chin po masakrze uczestników prodemokratycznych demonstracji na Placu Niebiańskiego Spokoju, wpadli na pomysł, aby w rocznicę masakry pekińskiej rozpocząć nadawanie do Chin drogą radiową demokratycznego programu. W najśmielszych oczekiwaniach widziano te transmisje jako Radio Wolnej Azji dla Chin na wzór Radia Wolnej Europy dla Europy Wschodniej. We Francji idea nabrała krok po kroku ciała i od pewnego czasu płynął w stronę wód terytorialnych Chin statek "Bogini Demokracji". Na jego pokładzie znajdowała się zapalona do sprawy międzynarodowa załoga marynarska i radiowa oraz nadajnik odpowiedniej mocy. Komuniści chińscy próbowali najpierw zastraszyć uczestników akcji, w grę wchodziło wysadzenie statku, storpedowanie go, zombardowanie, itp. techniki. Radiowcy i marynarze otrzymali także indywidualne pogróżki i szantaże. Gdy to nie pomogło ChRL ostrzegła sąsiadów przed udzieleniem jakiegokolwiek pomocy imperialistycznemu statkowi grożąc poważnymi konsekwencjami. Jak jeden

maż przestraszyły się wszystkie państwa na czele z Tajwanem i Japonią, wycofując się z poprzednich obietnic. Zapewnili, iż schronienia, pomocy, a przede wszystkim portów dla Bogini nie będzie. W obecnym świecie, w którym Gorbaczowa uważa się za światowego gołąbka pokoju, a prezydent Bush prawie, że w rocznicę masakry pekińskiej przyznaje Chinom status najwyższego uprzywilejowania, któżby się upomniał o Boginię Demokracji. Ścięto ją po prostu w białych rękawiczkach. Jasnym

punktem jest to, że niedoszli radiowcy postanowili sprzedać statek, a uzyskane pieniądze przeznaczyć na kontynuowanie walki o demonopolizację komunistycznego eteru nad Chinami.

A może by tak Zachód zafundował im odpowiedniego satelitę nadawczego? Oczywiście, że tak. Tylko nie ten Zachód, nie teraz, nie tutaj i nie satelitę. Takie są to przewrotne czasy jakie ostatnio nastąpiły.

ŚWIATOWIT

STOPA W DRZWIACH

NIEZŁY POMYSŁ

Zapowiadało się obiecująco. Wiele aktywnych osób ze środowiska wschodnioeuropejskich emigrantów otrzymało osobisty list od sekretarza parlamentarnego ministra Joe Clarka, posła Etobicoke-Lakeshore Patricka Boyera.

"Wraz z historycznymi zmianami mającymi miejsce we Wschodniej Europie sądzę, że nadszedł czas, by najbardziej zorientowani w sprawach Wschodniej Europy spotkali się i przedyskutowali politykę zagraniczną Kanady i kroki, które należy podjąć wobec Wschodniej Europy" - pisał w swym liście nasz ulubiony poseł.

Boyer podkreślił, że konferencja będzie okazją do wymiany informacji i idei. Zamierzenie więc prawie pionierskie.

LEPIEJ SIĘ PRZYGOTOWAĆ NA WSZYSTKO

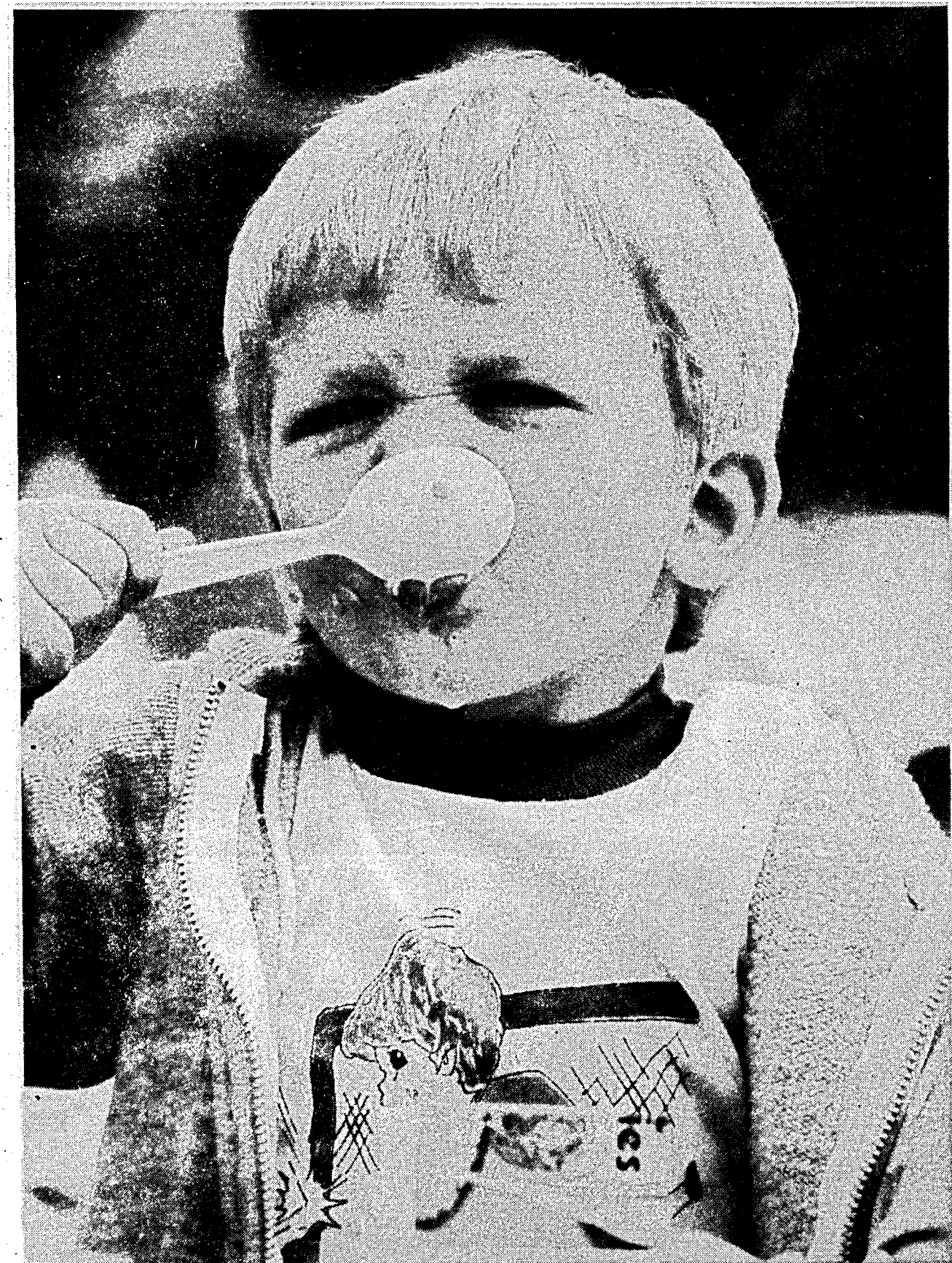
Niepokój budził krótki czas trwania spotkania przy ogromnej nieostro zarysowanej tematyce, ograniczony czas na dyskusję, a przede wszystkim na czym owa wymiana myśli i idei ma polegać i kto z kim je będzie wymieniał. Jak w starym dowcipie, w którym Maryśka nie wie co to konferencja, ale na wszelki

wypadek zakłada czystą bieliznę, wschodnioeuropejscy działacze i intelektualiści przygotowali wszystko, co może się przydać. Postulaty, pytania, referaty, zastrzeżenia, apele, pretensje, popisy oraz puste kartki na to, co się wydarzyć może. Bariere 25 dolarów wpisowego przeskoczyły ochoczo wschodnioeuropejskie jastrzębie wierząc, że ich elaboraty znajdą posłuch. Potraktowano to jako szansę realnego lobbingu m.innymi dla Litwy, Łotwy i Estonii i grupy te zjawily się bardzo licznie w sobotę, 26 maja w Humber College w Toronto.

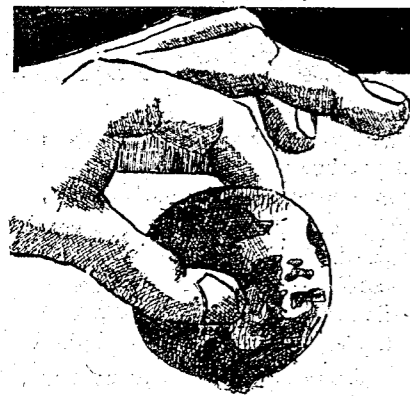
POLACY NIE GĘSI

Polacy również zorganizowali się niezłe i byli licznie reprezentowani. Prof. Wojciechowski, dr Garlicki, dr Korey-Krzeczowski, dr Kottowa, prof. Dubiski, działacze kongresowi S. Orłowski i J. Burski oraz spora grupa ludzi z PCAG dawała szansę na mocną obstawę mikrofonów. Nie udało się jednak uzyskać konkretnego obrazu oczekiwań i postulatów Polaków, bowiem wkrótce się okazało, że powstał spory chaos tematyczny i emocjonalny związany z samą strukturą konferencji. Na miejscu wyjaśniło się, że strona organizująca, reprezentująca ministerstwo spraw zagranicznych przyszła

Ciąg dalszy str. 24

1 CZERWCA - DZIEŃ DZIECKA
Zdjęcie Andrzeja Stawickiego

szwadrony śmierci zorganizowane przez handlarzy narkotyków zabiły kilkaset ludzi. Frekwencja wyborcza była bardzo wysoka, na Gavię według wstępnych danych głosowało około 50% wyborców. Uważa się, że wysoka frekwencja oznacza, iż społeczeństwo kolumbijskie jednoznacznie wypowiedziało się przeciwko handlarzom narkotyków i nie dało im się zastraszyć.

• Brytyjski Sunday Times podał 27 maja, że ZSSR poinformował USA, iż Indie postawiły w stan pogotowia bojowego swoje siły nuklearne, spodziewając się wojny z Pakistanem o Kaszmir. Z kolei źródła w Pentagonie, według gazety podały, że satelity szpiegowskie pozwoliły stwierdzić, iż na samolotach pakistańskich F-16 zostały zainstalowane zaczepy do bomb nuklearnych. Według gazety Waszyngton obawia się, że może dojść do katastrofy.

• Na stacji kolejowej w Erywaniu doszło do wymiany ognia pomiędzy ormiańskimi nacjonalistami i żołnierzami sowieckimi. Strona sowiecka utrzymuje, że zabitych zostało 6 Ormian, Ormianie, że zginęło 15 osób. Do walki doszło także na przedmieściach Erywania. Podczas trzygodzinnej strzelaniny zginęło co najmniej 9 osób. Rafael Babajan, przywódca Ormiańskiego Ruchu Narodowego podał, że wśród zabitych było 7 osób cywilnych i 2 dzieci. Agencja TASS podała, że pierwszy zaczął strzelać ormiański nacjonalista raniąc 10 żołnierzy, w tym 3 ciężko. Na wieść o potyczkach na Placu Operowym w Erywaniu zgromadziło się co najmniej 100 tys. ludzi protestujących przeciwko sowieckiej okupacji Armenii. Kilkusettyśieczna demonstracja odbyła się także w 72 rocznicę ogłoszenia przez Armenię deklaracji niepodległości w 1918 roku.

• Prezydent Gorbaczow wezwał obywateli sowieckich do spokoju i wycofania się z panicznego wykupywania towarów ze sklepów. Obiecał, że władza podejmie odpowiednie kroki zabezpieczające stopę życiową. Niedawno premier ZSSR Ryżkow zapowiedział stopniowe wprowadzenie znacznych podwyżek cen podstawowych artykułów żywnościowych i konsumpcyjnych (cena chleba ma być wyższa o 300% już od 1 lipca). Wywołało to panikę i masowe wykupywanie towarów ze sklepów. Sam Gorbaczow podwyższył sobie pensję z 1500 do 4000 rubli miesięcznie.

• Hussein Musawi, przywódca proirańskiej frakcji muzułmańskiej w Bejrucie powiedział, że gdyby premier W. Brytanii M. Thatcher deportowała do Iranu bądź Libanu pisarza Salmana Rushdiego wówczas zwolniony zostałby co najmniej 1 z czterech brytyjskich

zakładników wziętych w Libanie. Rushdie został skazany przez Chomeiniego na karę śmierci za zbeszczeszczenie islamu na łamach książki "Satanic Verses".

• W Dunkierce odbyły się uroczystości z okazji 50 rocznicy Operacji Dynamo. W 1940 roku w okresie od 26 maja do 4 czerwca okręty brytyjskie uratowały 338 tysięcy żołnierzy Korpusu Ekspedycyjnego oszczonego przez armię niemiecką wokół wybrzeża. W uroczystości wzięło udział 75 z 80 zachowanych jeszcze "małych stateczków" i łodzi, które pod nieustannym ostrzałem artyleryjskim i podczas bombardowania przewoziły żołnierzy z plaży w Dunkierce do Dover. Operacja znana także pod nazwą cudu w Dunkierce według historyków miała kluczowe znaczenie w II wojnie światowej, gdyż uratowano kilkaset tysięcy żołnierzy, którzy kontynuowali dalej walkę.

• Prezydent ZSSR M. Gorbaczow podkreślił, że ZSSR nie zgodzi się na to, aby zjednoczone Niemcy były członkiem NATO.

• Około 100 tys. białych przybyło w Pretorii w RPA na wiec zorganizowany przez Partię Konserwatywną.

wany przez Partię Konserwatywną. Domagano się ojczyzny wyłącznie dla białego człowieka. Przywódca konserwatystów A. Treurnicht ogłosił rozpoczęcie trzeciej walki o wolność (pierwszą było zwycięstwo w 1836 roku nad Zulusami, a drugą wojna burska). Przywódca Afrykanerskiego Ruchu Oporu Eugene Terre Blanche zapowiedział walkę do ostatniej kropli krwi o utrzymanie dominującej pozycji białych w Republice Południowej Afryki.

• Papież Jan Paweł II mianował dla Kościoła grekokatolickiego w Rumunii pięciu biskupów. Przez ponad 40 lat Kościół ten był w Rumunii uznany przez komunistów za nielegalny i prześladowany. Wierni byli zmuszani do przejścia na prawosławie bądź do wyrzeczenia się wiary.

• Premier ChRL Li Peng (nie dawno był w ZSSR) ocenił sowiecką pierestrojkę jako proces o orientacji socjalistycznej. Potrzeba czasu natomiast, aby osądzić czy istotne zmiany jakie nastąpiły w Europie Wschodniej oznaczają odrzucenie socjalizmu.

• Były wicepremier Japonii Kanemaru zaapelował o kompromis w sprawie czterech wysp kurylskich okupowanych przez ZSSR od II wojny światowej. Według niego, ZSSR mogłaby zwrócić dwie wyspy, przy czym Japonia mogłaby nawet za nie zapłacić. Minister spraw zagranicznych Japonii Taro Nakayama stanowczo wykluczył takie rozwiązanie.

• Władze sowieckie wzmocniły posterunki i patrole na granicy z Rumunią. Codziennie do Rumunii usiłuje zbiec kilkanaście obywateli sowieckich.

• Parlament mongolski postanowił, że pierwsze wielopartyjne wybory w Mongolii odbędą się 29 lipca br. Wyborcy dokonają wyboru członków parlamentu i władz lokalnych wszystkich szczebli.

• USA i Iran podpisały porozumienie regulujące 2750 drobnych roszczeń finansowych wysuniętych przez USA pod adresem Teheranu po rewolucji islamskiej w 1979 roku. Iran wypłacił USA \$105 mln.

• ChRL wstrzymała realizację

umowy wojskowej wartości \$502 mln o modernizacji przez USA 55 chińskich myśliwców typu F-8. Miały one być wyposażone w sprzęt elektroniczny, nawigacyjny i radarowy nowszej generacji.

• 45-letni nowojorczyk dr M. Merson został dyrektorem programu walki z AIDS przy Światowej Organizacji Zdrowia. Budżet programu wynosi \$100 mln rocznie.

• Parlament czesko-słowacki podjął uchwałę o powrocie fakultetów teologicznych na państwowe uniwersytety w Czecho-Słowacji. Zostały one zamknięte przez komunistów w 1950 roku.

• Aleksander Sołżenicyn, pisarz rosyjski, laureat literackiej Nagrody Nobla, przebywający od 15 lat na wygnaniu w USA oświadczył, że przeczyna co najmniej 2 mln rubli na odrestaurowanie klasztoru na Solówkach nad Morzem Białym. Pieniądze te będą pochodzić ze sprzedaży w ZSSR książki Sołżenicyna "Archipelag Gułag". Założony przez Stalina w latach 20 na 6 wyspach Solówek łagier dla więźniów skazanych głównie za swe przekonania polityczne i religijne został opisany przez Sołżenicyna w jego wiekopomnym dziele.

• Wicekanclerz Austrii J. Riegler powiedział, że Austria stara się o członkostwo w EWG, ale zarazem utrzyma swoją tożsamość i nie stanie się trzecim składnikiem Niemiec.

• Jugosłowiańskie ministerstwo obrony zezwoliło żołnierzom na posiadanie w koszarach przedmiotów kultu religijnego. Zapowiedziało opublikowanie przepisów regulujących udział żołnierzy w praktykach religijnych na terenie koszar i poza nimi.

• RFN, Francja, Belgia, Holandia i Luksemburg ustaliły w Hadze, że od 1 czerwca br. obywatele NRD będą mogli przekraczać granice Belgii, Holandii, Luksemburga i Francji bez wymaganych dotąd wiz wjazdowych. Podkreślono, że podpisany pakt jest krokiem w kierunku całkowitej likwidacji granic między powyższymi krajami. Ustalono, że podanie o azyl polityczny, złożone przez obywateli państw rozwijających

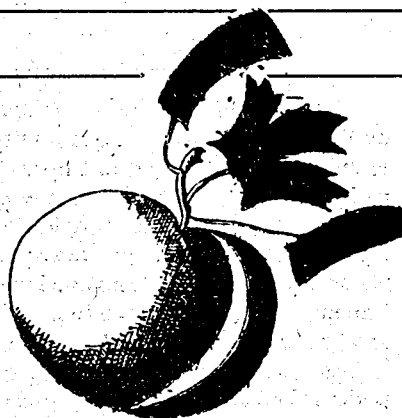
się odrzucone przez jedno z pięciu państw, nie będzie mogło być przyjęte w żadnym innym. Pod koniec czerwca odbędzie się w stolicy Holandii następne spotkanie, na którym ustalą się szczegóły wspólnego systemu komputerowego dla informacji o przestępstwach i ich wykrywaniu przez państwa "piątki".

• Wojskom komunistycznym w Etiopii nie udało się odbić zdobytego przez partyzantów Erytrejskiego Frontu Wyzwolenia Narodowego strategicznego portu Massawy. Podczas trzymiesięcznych walk wojska rządowe straciły ponad 30 tys. żołnierzy. Partyzanci natomiast podjęli oblężenie stolicy Etyreii Asmary, gdzie broni się 100 tys. żołnierzy komunistycznych. Według powszechnej opinii, zdobycie przez partyzantów Asmary pociągnie za sobą upadek Mengistu, a być może także i reżymu komunistycznego.

• Policja meksykańska wykryła podziemny tunel na granicy z USA, przez który szmuglowano z Meksyku narkotyki. Tunel ma 60 metrów długości i łączy luksusową willę po stronie meksykańskiej z magazynem towarów w Arizonie. W podziemnych odgałęzieniach tunelu można było składować od kilku do kilkunastu ton różnych narkotyków.

• Aleksander Dubczek, przywódca Czechosłowacji w okresie Praskiej Wiosny, obecnie przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Czecho-Słowacji przebywał z oficjalną wizytą w ZSSR. Spotkał się m.in. z Gorbaczowem. Po spotkaniu powiedział: "Poprzednio spotykałem tu ludzi o pustych oczach, oczach dyktatorów nie uwzględniających poglądów innych ludzi. W oczach Gorbaczowa zobaczyłem człowieka". Dubczek z uznaniem wyraził się o reformach Gorbaczowa jako zdążających do odrodzenia gospodarki i rozwoju demokracji. Czecho-Słowacja może iść wspólnie ze Związkiem Sowieckim w procesie integracji Europy.

• Borys Jelcyn, radykalny krytyk prezydenta Gorbaczowa został wybrany w drugiej turze większością czterech głosów prezydentem Republiki Rosyjskiej. Zapowiedział walkę o prawdziwą demokrację w Sowietach.

NOWA RZECZYWISTOŚĆ W EUROPIE WSCHODNIEJ... A WIĘC ZAOSTRZENIA IMIGRACYJNE

Minister imigracji Barbara McDougall powiedziała podczas konferencji na temat uchodźstwa i uchodźców na Uniwersytecie York w Toronto, że ma nadzieję, iż wkrótce będzie w stanie przedstawić nowe przepisy w sprawie uchodźców i nową politykę imigracyjną odpowiadającą nowej rzeczywistości w Związku Sowieckim i Europie Wschodniej. "Jest oczywiście - stwierdziła McDougall - zobowiązane do tej pory założenie, iż ludzie opuszczający kraje wschodnioeuropejskie powinni być automatycznie uważani za uchodźców nie daje się dłużej utrzymać". Trzeba także zauważyć, dodała, że zalew uchodźców po upadku Żelaznej Kurliny nie sprzyja podjętym przez Kanadę wysiłkom na rzecz demokratycznego rozwoju starych reżymów. McDougall oświadczyła, iż wie, że zniesienie kategorii uchodźcy (self exile person) w chwili, gdy jest stosunkowo łatwo legalnie wyjechać bądź nawet zbiec z krajów bloku sowieckiego spotka się z ostrym protestem społeczności wschodnioeuropejskich w Kanadzie. Jednakże to co było przez dekady przywilejem dla osób ze Związku Sowieckiego i krajów Europy Wschodniej (z wyjątkiem Jugosławii) - polityka otwartych drzwi po prostu dlatego, że osoby te uciekały przed komunizmem, obecnie, wydaje się, musi ulec zmianie. McDougall powiedziała, że zgodnie z nową polityką, osoby z Europy Wschodniej będą musiały dowieść indywidualnie, że przysługują im status uchodźcy, gdyż po

powrocie do swego kraju byłyby przesładowane. Zaznaczyła, że problem czy obywatele krajów wschodnioeuropejskich mogą być nadal uważani automatycznie za uchodźców jest jednym z kilku zasadniczych problemów opracowywanych w ministerstwie w ramach pierwszego głównego przeglądu kanadyjskich przepisów imigracyjnych od 1976 roku.

BAŁTOWIE NALEŻYCIE PRZYWITALI GORBACZOWA

Prezydent ZSSR M. Gorbaczow przebywał z dwudniową oficjalną wizytą w Kanadzie. Rozmawiał z premierem Mulroneym. Nie powiedziano nic nowego. Mulronej wyraził opinie, że byłoby dobrze, aby problem litewski i dwóch pozostałych republik bałtyckich rozwiązano bez ekonomicznych straszaków na drodze pokojowych negocjacji. Ten sam problem omawiał kanadyjski minister spraw zagranicznych Clark z sowieckim ministrem spraw zagranicznych Szewardnadze. Clark poruszył ponadto problem ewentualnej humanitarnej, nadzwyczajnej pomocy Kanady dla republik bałtyckich. Kanada mogłaby przekazywać tę pomoc od strony Morza Bałtyckiego, a nawet za pośrednictwem Polski. Gorbaczow potwierdził, że ZSSR będzie nadal największym odbiorcą kanadyjskiego zboża (a może nawet będzie importował jeszcze więcej).

Należyte przywitani prezydenta ZSSR Bałtowie. Przez cały czas pobytu Gorbaczowa w Ottawie czuwaliby pod ambasadą sowiecką. Kilka tysięcy Estończyków, Litwinów i Łotyszów zorganizowało także wiec niepodległościowy przed parlamentem federalnym. W wiecu uczestniczyli reprezentanci różnych społeczności etnicznych w Kanadzie (także przedstawiciele Polonii). Gdy Gorbaczow przemawiał w Kanadyjskim Klubie Prasowym tysiące demonstrantów domagało się natychmiastowego uznania niepodległości republik bałtyckich. Nie brakowało wrogich okrzyków przeciwko komunizmowi, ZSSR, Sowietom i samemu Gorbaczowowi.

Al Pacevicius, jeden z przywódców społeczności litewskiej w Kanadzie, powiedział, że w zasadzie udało się z okazji pobytu Gorbaczowa jak najszerzej i jak największej liczbie Kanadyjczyków naświetlić stanowisko republik bałtyckich w kwestii niepodległości. W tym sensie Gorbaczow uchodzący za wirtuoza w kształtowaniu swego własnego obrazu i obrazu swej polityki na Zachodzie za pośrednictwem zachodnich środków przekazu nie odniósł zwycięstwa. Problem niepodległości republik bałtyckich był przedstawiany i postrzegany jako problem suwerenny, problem słusznej walki o przywrócenie utraconej na skutek okupacji sowieckiej niepodległości, a nie jako jeden z kłopotów prezydenta, który słusznie stara się nie dopuścić do rozpadu ZSSR (tak jak Mulronej np. słusznie stara się, aby nie nastąpiła secesja Quebecu).

KRÓTKO:

• Premier Mulronej spotkał się w celu ratowania układu Meech Lake indywidualnie z premierami prowincjonalnymi. Główni oponenti układu pozostali niewzruszeni. Układ upada 23 czerwca br. jeśli nie będzie ratyfikowany przez wszystkie 10 prowincji. Trzy prowincje: Nowa Fundlandia, Nowy Brunszwik i Manitoba nie ratyfikowały do tej pory układu. Separatysty w Quebecu utrzymują, że jeśli układ nie będzie ratyfikowany Quebec oderwie się od Kanady i utworzy suwerenne państwo.

• Jean Chretien, faworyt w wyścigu na przywódcę Partii Liberalnej powiedział w Ottawie, że kryzys konstytucyjny w Kanadzie został wywołany przez naiwnego premiera, który wziął do swego gabinetu separatystę. "W moim rządzie nigdy nie będzie miejsca dla separatysty - nigdy" - podkreślił Chretien komentując ustąpienie Lucien Boucharda z gabinetu i ze stanowiska poselskiego z ramienia konserwatystów. Chretien podkreślił także, że data 23 czerwca jako data przyjęcia bądź upadku układu jest datą wydumaną. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby kontynuować negocjacje aż do skutku. Kanadyjczycy powinni się uspokoić. Po

23, będzie 24, 25, 26 i 27 i nadal będziemy razem.

• Stephen Lewis, były ambasador Kanady w ONZ powiedział, że los Kanady jego zdaniem jest już przesądzony. Kanada rozpada się. Nawet jeśli układ Meech Lake zostanie przyjęty historyczne siły uruchomione w Quebecu mogą się okazać za silne, aby można było je powstrzymać.

• Osobisty przyjaciel premiera Mulronej, były minister w jego rządzie i były poseł z ramienia konserwatystów, Lucien Bouchard oświadczył, że w interesie Quebecu leży to, aby premierem Kanady był Mulronej. Dodał, że sam osobiście nie pozwoli, aby premierowi spadł choćby jeden włos z głowy.

• Sąd w Toronto uznał, że Imre Finta jest niewinny. Był on oskarżony o porwanie, rabunek i przycygnięcie się do śmierci 8617 Żydów w czasie II wojny światowej na okupowanych przez hitlerowców Węgrzech. Proces Finty trwał 6 miesięcy. Był to pierwszy w Kanadzie proces, w którym powód był oskarżony o popełnienie zbrodni wojennych. Wyrok uniewinniający wydało 12-osobowe jury (8 kobiet i 4 mężczyzn).

Kilkusetosobowy pochód złożony głównie z Murzynów przemaszerował ulicami Scarborough (dzielnica Toronto) protestując przeciwko brutalności policji torontońskiej wobec czarnych. 15-km marsz zakończył się przed posterunkiem policji w Scarborough, gdzie odbyła się demonstracja. Murzyni domagali się m.in. ustąpienia komendanta głównego policji torontońskiej Williama McCormacka, oskarżenia o usiłowanie zabójstwa policjanta Briana Rapsona, który przed kilkunastoma dniami postrzelił 16-letniego Murzyna, przeprowadzenia publicznego dochodzenia w sprawie rasistowskiego podejścia policjantów w Toronto do Murzynów. Gdy tłum zaczął krzyczyć "Wyjdźcie, wyjdźcie" przed posterunkiem stanęli zastępca komendanta głównego Jim Clark (na drugim planie) i komendant posterunku Edward Hegney. Na obydwu spadł grad wyzwisk i przekleństw. Nieporuszeni policjanci odczekali do końca demonstracji. Od kilku lat narasta napięcie w Toronto pomiędzy czarnymi i policjantami. W ub. tygodniu przewodniczący Rady Miasta Metra Toronto Alan Tonks powiedział, że wydaje mu się logiczne, iż policjanci obawiają się Murzynów, gdyż popełniają oni proporcjonalnie więcej przestępstw niż inne grupy mieszkańców Toronto. Od 1988 roku policjanci zastrzelili w Toronto dwóch Murzynów, a dwóch zranili. Wszyscy oni w trakcie akcji policji popełniali przestępstwo, ale czarni twierdzą, że policja była w stanie ich zaarrestować bez strzelania, i tak stałoby się, gdyby w grę wchodziła biali.

77-letni Finta podkreślił, że był i jest osobą całkowicie niewinną. "Kocham Żydów" - wyjaśnił. Moja narzeczona była Żydówką. Przywódca społeczności żydowskiej w Kanadzie oświadczyli, że werdykt uniewinniający wywołał w niej szok. Wezwali federalne ministerstwo sprawiedliwości do złożenia apelacji.

• W Toronto przebywają z 10-dniową wizytą dwa brytyjskie okręty wojenne HMS Cumberland i HMS Glasgow. Są one przystosowane do przewożenia broni nuklearnej. Można je zwiędzać. Dwóch pacyfistów dostało się na Cumberland i wywiesiło transparenty na rzecz ochrony środowiska i przeciwko broni nuklearnej. Policja ukarała ich grzywną w wysokości po \$53.75. Pacyfści zostali wygwizdani przez ludzi zwiędających okręt i czekających w kolejce na wejście.

• Wśród osób czynnie uprawiających sport najbardziej popularna jest... piłka nożna. Kanadyjski Związek Piłki Nożnej zarejestrował niedawno półmilionowego zawodnika. Związek Hokeja na Lodzie ma zarejestrowanych 404 364 hokeistów.

• Królowa Elżbieta II przybędzie do Kanady z 5-dniową oficjalną wizytą w dniach od 27 czerwca do 1 lipca (Canada Day). Królowa rozpocznie wizytę od Calgary. W Albercie będzie do 30 czerwca, skąd odleci do Ottawy aby wziąć udział w uroczystościach Dnia Kanady. W tym dniu odwiedzi na krótko Hull w Quebecu. Według źródeł dobrze poinformowanych królowa podczas Dnia Kanady wygłosi przemówienie dotyczące jedności Kanady. Elżbieta II odwiedziła Quebec City w 1964 roku. W przeddzień jej przybycia separatysty zorganizowali demonstrację. Noszono im.in. transparenty: "Królowa do domu" i "Królowa na szafot". Policja zaarrestowała 32 uczestników demonstracji.

• 68% Kanadyjczyków uważa, że Senat powinien zablokować ustawę o 7% podatku od sprzedaży. Ponadto sondaż opinii publicznej przeprowadzony przez Instytut Gallupa wykazał, że 22% Kanadyjczyków uważa, iż mianowany Senat nie powinien wtrącać się w decyzje pobrane przez wybierany parlament, a 10% Kanadyjczyków nie ma zdania.

CZYM TO SIĘ SKOŃCZY ?

GŁOSOWAŁO TYLKO 42% WYBORCÓW

W niedzielę 27 maja przeprowadzono w Polsce wolne wybory do samorządów lokalnych. Wybierano ponad 52 tysiące radnych. Wybory śledzili międzynarodowi obserwatorzy. Uderzyła wyjątkowo niska frekwencja wyborcza. Do urn wyborczych pofatygowano się zaledwie 42% osób uprawnionych do głosowania. Frekwencja wyborcza była o około 20% niższa niż w ubiegłorocznych wyborach parlamentarnych w czerwcu. Według wstępnych danych najwyższą frekwencję odnotowano w województwie bielskim - 53,47%, najniższą w skier-niewickim - 34,48%. Według powszechnego przekonania obserwatorów głosowało znacznie więcej ludzi starszych niż młodych. Były okręgi wyborcze gdzie głosujących ludzi młodych można było policzyć na palcach jednej ręki. Podczas wyborów nie zarejestrowano poważniejszych incydentów. Były przypadki zrywania plakatów i rozpowszechniania ulotek z epitetami przeciwko kandydatom. Obserwatorzy z Rady Wspólnoty Europejskiej stwierdzili, że są bardzo zadowoleni z przebiegu wyborów. Według szacunkowych wyników gremialnie wygrywali kandydaci Komitetów Obywatelskich. Społeczeństwo ponownie odcięło się od kandydatów komunistycznych bądź mogących być podejrzanych o byłe powiązania komunistyczne i nomenklaturowe. Tam gdzie nie wygrał Komitet Obywatelski jak np. w Łodzi wygrali kandydaci reprezentujący platformę pravicową. Generalny Komisarz Wyborczy senator Jerzy Stępień powiedział, że zbiorcze wyniki głosowania z całego kraju poda najprędzej w środę - 30 maja (a więc po oddaniu bieżącego numeru ECHA do druku - dokładne wyniki wyborów przekażemy więc państwu w następnym numerze). Wyraził ubolewanie z powodu niskiej frekwencji. Złożyły się na nią - jego zdaniem - rozliczne powody, m.in. zła sytuacja gospodarcza kraju, zaga-

wana sytuacja polityczna, strajk kolejarzy, Wałęsa mówiący coś o wojnie. Z drugiej strony podkreślił Stępień nie można nie zauważyć, iż wybory pokazały pewną prawdę o naszym społeczeństwie. "Duża część spośród tych, którzy nie poszli głosować, to ci, którzy nie poszli głosować, to ci, którzy nie poszli głosować, to ci, którym jest wszystko jedno". Stępień wyraził także opinię, że część osób wstrzymała się od głosowania nie chcąc brać na siebie odpowiedzialności za losy kraju, część dlatego, że w związku z niewia-

Dokończenie ze str. 9

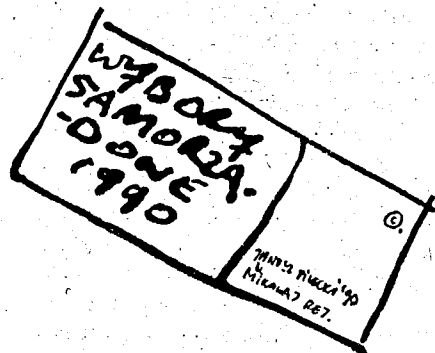
Byłoby nam trudno nauczyć się wszystkiego bez niczyjej pomocy. Ale wraz z wami możemy odkryć na nowo, jak osiąga się wzrost gospodarczy".

Wicepremier Leszek Balcerowicz powiedział, że rząd polski uważa zagraniczne inwestycje za ważny czynnik w strukturalnych zmianach gospodarczych.

Natomiast minister współpracy gospodarczej z zagranicą Marcin Święcicki zwracał uwagę, że Polska jest atrakcyjna dla inwestorów, gdyż ma chłonny rynek konsumpcyjny, jest położona w centrum Europy, a ponadto dysponuje dobrze wykształconą i taną siłą roboczą. Za priorytetowe uważa on inwestycje w przemyśle przetwórstwa żywności, w budownictwie, przemyśle maszynowym, budowy samolotów, a

domą przyszłości nie chcą po prostu mieszać się w politykę.

Wielu obserwatorów zagranicznych i krajowych zgodziło się, że wielka nieobecność młodzieży w wyborach jest dowodem, iż nie są oni zwolennikami ani Wałęsy ani Mazowieckiego. Ich nastroj i odczucia świetnie ilustruje następująca modna w Polsce frazjka: "Jeden elektryk, jedna drużyna tak dyktatura się zaczyna. Jeden elektryk, jeden prąd to stalinowski rośnie rząd".

także w górnictwie, hutnictwie i przemyśle okrętowym.

Zapowiedziano, że w najbliższym czasie Sejm uchwali ustawę o prywatyzacji, a rząd planuje reformę systemu podatkowego i liberalizację taryf celnych.

Jak do tej pory, rezultaty zabiegów przyciągających obcych inwestorów nie są zbyt dobre. Wydano 1.400 pozwoleń na tworzenie firm z udziałem kapitału zagranicznego, ale ich udział w produkcji i usługach nie przekracza dwóch procent.

Uczestnicy Forum stwierdzili, że goście wyjechali lepiej zorientowani w warunkach prowadzenia interesów w Polsce, a Polacy - mieli możliwość dowiedzenia się, co najbardziej przeszkadza w napływie zagranicznego kapitału.

KOLEJARZE ZAWIESILI STRAJKI

Przewodniczącemu NSZZ Solidarność Lechowi Wałęsie udało się przekonać strajkujących od kilkunastu dni kolejarzy polskich, aby przerwali strajk i podjęli pracę. Wałęsa spotkał się kilkakrotnie z komitetem strajkowym w Słupsku. Pierwsze próby mediacji konfliktu nie powiodły się, gdy - jak stwierdził Wałęsa - zostały one zsabotowane przez OPZZ. Kolejarze zapowiedzieli 1,5-godzinny ogólnopolski strajk ostrzegawczy na poniedziałek 28 maja, a gdyby nadal ich żądania nie były spełnione strajk generalny PKP od wtorku. Jednakże następne spotkanie Wałęsy ze strajkującymi kolejarzami przyniosło rozwiązanie kompromisowe. Po początkowym okresie silnego napięcia (obrzyucenom m.in. Wałęsę wyzwiskami i przekleństwami) Wałęsie udało się przekonać strajkujących kolejarzy, aby zawiesili strajk na dwa tygodnie, a on w tym czasie będzie starał się, aby rząd spełnił ich postulaty. Wałęsa obiecywał, iż są szanse, że uda mu się sporo załatwić. Umówiono się, że Wałęsa przybędzie na następną rundę rozmów 13 czerwca. Przewodniczący Solidarności podkreślił, że jeśli przyjdzie z pustymi rękoma wówczas przyłączy się do strajku głodowego kolejarzy. Wałęsa wraz z kolejarzami ogłosił apel, w którym wezwano rząd m.in. do bardziej klarownego wyjaśnienia przeprowadzanych reform oraz do równomiernego obciążenia kosztami reform wszystkich kategorii zawodowych w Polsce.

Wcześniej premier Mazowiecki, wicepremier Balcerowicz oraz minister pracy Kuroń podkreślali, że nie pójda na ustępstwa wobec żądań płacowych strajkujących kolejarzy. Balcerowicz powiedział jednak w Sejmie, że rząd przyspieszy różne zmiany w PKP i w tym celu powołano pełnomocnika rządu. Balcerowicz podkreślił, że Prezydium Rządu obradujące pod przewodnictwem premiera Mazowieckiego uznało za konieczne przyspieszenie realizacji przygotowanej już reformy PKP, która ma doprowadzić do uproszczenia struktur organizacyjnych, usu-

nięcia przerostów zatrudnienia w administracji i wypracowania innych oszczędności. Rząd nie może jednak - zaznaczył wicepremier i minister finansów - spełniać żądań płacowych przekreślających możliwości realizacji programu gospodarczego i stawianych w warunkach strajku. Minister pracy Jacek Kuroń powiedział, że jest gotów negocjować ze strajkującymi kolejarzami wszystkie sprawy z wyjątkiem spraw płacowych. Wałęsa powiedział, że rząd w zasadzie ma tylko dwa wyjścia - albo spełnić żądania płacowe kolejarzy, albo jeśli strajk będzie kontynuowany interweniować.

Szef OPZZ Alfred Miodowicz oświadczył, że zdecydowanie odrzuca pokretnę wypowiedź Wałęsy upatrującego w nim i OPZZ podlegaczy strajkowych. Miodowicz powiedział, że OPZZ poparła strajki kolejarzy, gdyż związek zawodowy musi być rewindykacyjny i radykalny, a jego głównym zadaniem jest obrona interesów ludzi pracy. Miodowicz zapewnił także, że OPZZ nie był inicjatorem akcji strajkowej, a między bajki należy włożyć

twierdzenie, że strajk ma charakter polityczny. Postawa rządu Mazowieckiego, zdaniem Miodowicza, przyczyniła się jednakże znacznie do rozprzestrzenienia się strajku szlupskiego na wiele węzłów kolejowych i do radykalizacji akcji strajkowej włącznie z odcięciem ruchu pociągów do portów eksportu węgla. Zauważył także, że jeśli rząd Mazowieckiego nie nauczy się rzeczowo rozmawiać z robotnikami wówczas strajk kolejarzy jest jedynie początkiem fali strajkowej, która wkrótce może zalać kraj.

Zagraniczni komentatorzy uważają, że strajk kolejarzy był najpoważniejszym problemem przed jakim stanął rząd Mazowieckiego od czasu objęcia przezeń władzy i jednym z najpoważniejszych problemów dla Wałęsy i Solidarności. Wałęsa decydując się na nakłonienie strajkujących do przerwania bądź zawieszenia strajków podjął jedną z najbardziej ryzykownych decyzji politycznych, która jeśli okaże się sukcesem może być dla niego wielką odskocznią do stanowiska prezydenta, ale która może także być początkiem jego politycznego schyłku.

Stanowisko Rządu RP na Uchodźstwie w sprawie Polskich Ziem Wschodnich

W czasie prywatnego pobytu w Londynie minister spraw zagranicznych w rządzie Tadeusza Mazowieckiego, prof. Krzysztof Skubiszewski, na konferencji prasowej 10 maja br. powiedział, że Polska nie ma żadnych roszczeń do swych dawnych ziem wschodnich.

Rząd RP na Uchodźstwie przypomina, że ziemie te zostały zagarnięte przez Związek Sowiecki napadem zbrojnym na Polskę 17 września 1939 r. w zmoście z hitlerowskimi Niemcami. W Jaltie w 1945 r. zabór ten został potwierdzony przez aliantów zachodnich bez wiedzy uznanego Rządu Polskiego w Londynie.

Wypowiedzi na temat integralności terytorialnej państwa nie leżą w kompetencji ministrów, jeśli nie opierają się na odpowiednich uchwałach suwerennych parlamentów. Rząd RP na Uchodźstwie potwierdza niezmiennie stanowisko władz Rzeczypospolitej Polskiej, że wschodnia granica Polski ustalona Traktatem Ryskim z 1921 r. jest legalną granicą między Polską a Związkiem Sowieckim. Wschodnia granica Polski z jej sąsiadami może być zmieniona tylko przez wolne i suwerenne parlamenty tych krajów.

RZĄD RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
na UCHODŹSTWIE

Londyn, 14 maja 1990 r.

DANUTA HARASIMOWICZ

"WICHRZYCIELE W SUTANNACH"

Ciąg dalszy

POLITYCZNE PROCESY DUCHOWIEŃSTWA POLSKIEGO

W Komańczy, 1955 r.

Od lewej: bp. Choromański, ks. Prymas, ks. Goździewicz.

ZBRODNIARZE Z WOLBROMIA

Proces stał się pretekstem do uderzenia w Episkopat, a zwłaszcza w kielecką kurie i osobiście w biskupa Kaczmarka. Propaganda twierdziła, że reakcyjna część Episkopatu nie może zdobyć się na potępienie zdradzieckich, zbrodniczych i antynarodowych przestępstw tych księży, którzy hańbią godność kapłańską, działając na szkodę interesów narodu i państwa przez współdziałanie i patronowanie "grupom bandyckim" i pozostającym na żołdzie obcych mocodawców. Episkopat dyskryminuje "księży patriotów", izolując ich od wykonywania misji duszpasterskiej.

Zarzucono Kościołowi, że nie przestrzega art. 8 Porozumienia kwietniowego, mówiącego o tym, że duchowieństwo winne udziału w jakiegokol-

wiek akcji podziemnej będzie piętnowane i karane konsekwencjami kanonicznymi. Kuria biskupia w Kielcach nie wyciągnęła żadnych konsekwencji wobec aresztowanych księży Oborskiego i Gadomskiego. Władze usatysfakcjonowałyby pozbawienie ich święceń kapłańskich, co stanowiłoby nie tylko słowne, ale faktyczne odcięcie się od podziemia ze strony hierarchii kościelnej.

Jerzy Rawicz tak pisze o kieleckim biskupie: "Pamiętamy, dobrze pamiętamy, jak się ks. biskup Kaczmarek tchórzliwie korzył przed butem hitlerowskiego najeźdźcy, jak mu się gorliwie wysługiwał, lekceważąc całą patriotyczną opinię. Biskup, który nie oddziałuje na podległych mu księży, aby wypełniali lojalnie swe obowiązki wobec

państwa, który nie przeciwstawia się antypaństwowej działalności podziemia, nie piętnuje i nie karze konsekwencjami kanonicznymi podległych mu księży, ponosi współodpowiedzialność za ich czyny". ("Trybuna Ludu" 27.I.1951 rok).

W całym kraju zorganizowano masówki, na których zebrani "jednogłośnie potępiali księży - zbrodniarzy z Wolbromia".

19.IX.1951 roku zapadł wyrok w procesie księży jezuitów T. Rostworowskiego i S. Nawrockiego oraz ich trzech współpracowników z akademickich sodalicii mariańskich. Według relacji "Trybuna Ludu", przewod sądowy w całej pełni udowodnił oskarżonym udział w "szpiegowsko-dywerysyjnej akcji faszystowskiego podziemia". Księżom udowodniono: "przechowywanie broni i części radiowego aparatu nadawczego przeznaczonego dla celów szpiegowskich, szerzenie propagandy skierowanej przeciwko Polsce Ludowej, trwałości granic zachodnich i przyjaźni ze Związkiem Radzieckim". Ksiądz Rostworowski kontaktował ludzi podziemia ze swym bratem "szpiegiem imperialistycznym" oraz z urzędnikiem ambasady brytyjskiej. Prokurator przedstawił metody, jakimi posługiwali się oskarżeni, polegające na: "dwulicowości, obłudzie, wynikającymi z poczucia całkowitego bankructwa i własnej słabości, z pełnej izolacji agentur imperialistycznych w naszym społeczeństwie". Księża Rostworowski i Nawrocki skazani zostali na 10 lat więzienia każdy.

BERNARDYNI

W październiku 1951 roku odbyła się głośna rozprawa sądowa w Lublinie przeciwko członkom tzw. Inspektoratu Zamojskiego. W tym czasie prasa donosiła: "Pod wpływem prowincjała Zakonu Bernardynów ks. Szepełaka niektórzy zakonnicy współdziałali z bandą". Oskarżeni to: ks. Płonka, "herszt bandy" - Pilarski, ks. Ryba, prowincjał Zakonu Bernardynów w Polsce ks. Szepełak.

Uznano, że klasztor w Radecznicy służył za punkt kontaktowy członkom podziemnej grupy, którzy byli w nim często ukrywani przez ks. Płonkę, a poza terenem schronienia dokonywali morderstw na działaczach partynacji i

funkcjonariuszach UB. Zamordowano współpracowniczkę UB, przebywającą na terenie klasztoru - Milińska.

Jak donosi prasa, zakonnicy zeznali, że ks. Płonka i ks. Ryba urządzali w klasztorze częste libacje wspólnie z bandytami. W czasie tych libacji "wznoszono toasty na cześć herszta bandy - Pilarskiego". W klasztorze odbywały się spotkania członków różnych band podziemnych oraz wspólne libacje i pijaństwa. ("Trybuna Ludu" 12.X.1951 r.). Sekretarka Pilarskiego zeznała, że opracowywała w klasztorze "zebrane przez bandę materiały szpiegowskie, zawierające szereg wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i wojskową". Dowódca oddziału Marian Pilarski oraz szef tzw. "żandarmerii" - Stanisław Bizior zostali skazani na karę śmierci, prowincjał ks. Szepełak - na 15 lat, ks. Płonka - 12 lat, pozostali na 5 i 3-letnie wyroki pozbawienia wolności.

W roku 1952 na łamach centralnego dziennika partyjnego relacjonowano tylko jeden głośny proces pokazowy przeciwko dostojnikom kościelnym kurii biskupiej w Krakowie. Kuria ta była "jaskinią szpiegów i dywersantów". Akt oskarżenia wytoczono przeciwko ks. Brzykiemu, ks. Pochopieniowi, ks. Przybyszewskiemu - kanclerzowi kurii oraz ks. Lelito i ks. Szymonkowi, którzy działali poza kuria.

Jak donosi prasa, w siedzibie tej znaleziono 35.700 dolarów amerykańskich, 5 kg złotych monet i większą ilość innych walut, ukrywano tam też dzieła sztuki i inne mienie, stanowiące dawniej własność różnych hrabiów, magnatów i byłych obszarników.

JASKINIA SZPIEGÓW

W komentarzach pod relacjami z przebiegu procesu pisano: "Działalność ta, godząca w naszą niepodległość jest fragmentem antypolskiej, prohitlerowskiej akcji Watykanu i jego agentury w kraju. Watykan udziela błogosławieństwa krwawym katom hitlerowskim, osławionym w Polsce mordercom, z których niejeden ma na sumieniu setki tysięcy ofiar". ("Trybuna Ludu" 12.I.1953 r.).

W piwnicach kurii znaleziono sto kilkadziesiąt skrzyń, pozostawionych księżom przez obawiających się grabieży magnatów. Jak wiadomo, nowa władza wywłaszczała bez odszkodowa-

nia posiadaczy ziemskich i kapitalistów... Ci to właśnie panowie, z samych jasnie oświeconych, a co najmniej jasnie wielmożnych się wywodzący, zwrócili się ze swymi kłopotami do dygnitarzy kurii arcybiskupiej. Przyjęto ich z otwartymi ramionami. Dobrzy ojcaszkowie zakrzętnęli się z wawo wokół pańskich kufrow. I oto loszki arcybiskupiego pałacu przeobraziły się w swego rodzaju składnik towarowy, przechowalnię bagażu, lamus magnackiego dobra". ("Trybuna Ludu" 12.I.1953 r.).

W archiwum kurii znaleziono teczki z aktami księży, którzy sprzeniewierzyli się dostojnikom kościelnym przez udział w "ruchu pokoju" i popieranie poczynań rządu. Za sprzykanie władzy ludowej został rozwiązany przez arcybiskupa krakowskiego zakon Augustianów.

CZOŁOWI PROPAGANDYŚCI

Proces był szeroko relacjonowany w prasie, autorami najbardziej napastliwych artykułów przeciwko duchowieństwu byli Karol Małcużyński, Jerzy Rawicz i Zygmunt Broniarek. Ostatni z wymienionych dziennikarzy, współtworzący model propagandy tamtego okresu, tak pisze o wrażeniach młodych robotników z procesu kurii krakowskiej: "Cóż to za podłość ze strony takiego Lelity - mówi Jan Lesz - wciągać do bandy szpiegowskiej młodych ludzi, którzy mu - jako księdzu - wierzyli. Oni tylko czekali na wojnę - dorzucą jego towarzysz Feliks Kandula - nie podobało im się, że w Polsce rządzi chłop i robotnik. A taki Lelito - to w ogóle szedł na rękę gestapo. Paweł Liduńowski kiwa głową i mówi z naciskiem: "Dobrze, że ich złapano. Myśleli, że jak mają suknię duchowną, to ich ona ochroni przed wszystkim. Ale nas nie zwiodą". ("Trybuna Ludu" 26.I.1953 r.).

NA ŚMIERĆ

Znany z procesów wyższych dostojników kościelnych prokurator S. Zarakowski w swojej mowie tak przedstawił rozmiar przestępstw oskarżonych: "Banda ks. Lelito została ujęta na gorącym uczynku wraz z całym szeregiem dokumentów szpiegowskich trzymany z ośrodka monachijskiego. Przy szpiegach znaleziono szereg instrukcji, które dokładnie pouczają o zbieraniu informacji wojskowych, gos-

podarczych i politycznych. Ksiądz Lelito udaje patriotę, który wykorzystując sutannę i wkupując się w zaufanie uczciwych robotników, wywiadywał się o sytuacji na kopalni w Jaworznie i położeniu obiektów gospodarczych. Wykorzystywał każdą informację, często spotykając się z ludźmi, czy w pociągu, czy podczas ich przejazdu do Rabki na wczasy. Wykorzystując gapiostwo i gadulstwo niektórych ludzi, szpieg w sutannie zbierał szpiegowski materiał gospodarczy. Te oto szatańskie plany usiłują realizować bogoojczyźniani wyrodkowie na polecenie swych amerykańskich panów. ("Trybuna Ludu" 27.I.1953 r.).

Propaganda partyjna przedstawiała kurie krakowską jako ośrodek cementujący reakcję na terenie całej archidiecezji, a ze względu na fakt, iż była jedną z największych i najbardziej wpływowych w kraju - jej przykład oddziaływał również na inne kurie. Wszyscy oskarżeni przyznali się do winy. Księża Lelito, Kowalika i Chachlica skazano na karę śmierci, ks. Szymonka na dożywocie, pozostali księża otrzymali wyroki od 8 do 15 lat więzienia.

"... Proces wykazał, jak głęboko upadli ludzie, którzy na pasku watykańskim poszli przeciw Polsce na usługi imperializmu amerykańskiego. Dla takich ludzi Polska będzie bezlitosna". ("Trybuna Ludu" 27.I.1953 r.).

Jak zwykle po zakończeniu procesu politycznego duchownych w całym kraju odbyły się liczne wiece, na których potępiono "zbrodniczą działalność części reakcyjnego kleru". "Księża patrioci" z oburzeniem piętnowali "szpiegowską działalność" pracowników krakowskiej kurii na listach kierowanych do władz państwowych.

23.IV.1953 roku "Trybuna Ludu" donosi, że w prezydiach wojewódzkich rad narodowych odbywa się ślubowanie duchownych na wierność PRL. Władza szykuje się do zadania ostatecznego ciosu Kościołowi. Agresywny ton propagandy przybiera na sile...

Ciąg dalszy

w kolejnym numerze

Są to kolejne rozdziały pierwszej dziennikarskiej dyplomowej pracy, mówiącej o przesładowaniach Kościoła w Polsce.

EUROPA

Integracja europejska nie jest procesem ani łatwym, ani niczym nie zagrożonym. Przeciwnie - wizja zjednoczenia natrafia na rozliczne sprzeczności, których źródłem są zachodzące obecnie przemiany, szczególnie w dotychczasowym bloku sowieckim. Do jednych z podstawowych sprzeczności tego czasu zaliczyć trzeba na pewno fakt, który sprawia, że rosnącemu poczuciu wolności towarzyszy poczucie zagrożenia bezpieczeństwa w krajach wschodnioeuropejskich. Sprzeczność ta ujawnia się w dwóch wymiarach - społecznym i politycznym. W sferze społecznej wynika ona z faktu, że przywrócenie praw rynkowych i przedstawianie systemu gospodarczego związane być musi z powstawaniem warstwy bezrobotnych. W sferze politycznej jest spowodowane przez zagrożenie dotychczas stabilnego porządku pojałtańskiego. Wyrazem tego mogą być lęki Polaków dotyczące trwałości ich granicy zachodniej, lecz przecież nie tylko: kwestia granic w Europie wschodniej i południowej (zakładając, że nastąpi jednak rozpad imperium sowieckiego i być może także Jugosławii) nie jest zagadnieniem prostym i na pewno przyczyni w przyszłości wielu problemów. Nie można zasadnie wierzyć, że mapa polityczna Europy zastygnie w tym kształcie, jaki wynurzył się po II wojnie światowej i że odradzające się poczucie tożsamości żyjących w tej części kontynentu narodów - czy to Ukraińców, czy Rumunów lub Macedończyków - nie postawi kwestii granic na porządku dziennym. Ignorować tę perspektywę mogą tylko ci, którzy uwierzyli, że historia zatrzymała się w miejscu.

Innym poważnym problemem tego czasu jest współistnienie dwóch przeciwstawnych sobie tendencji wyrażających się w dążeniu do uzyskania europejskiej świadomości i zarazem zaspokojenia ambicji narodowych. Nacisk kładziony na pierwszą z nich może okazać się równie niebezpieczny, jak obserwowany w ostatnim okresie wzrost nastrojów nacjonalistycznych. Jest rzeczą niesłychanie ważną, by ludzie, od których zależy przyszłość kontynentu zrozumieli, że zachwianie

tej delikatnej równowagi między wizją i konkretem, między postulatem przyszłej wspólnej drogi a realizacją aspiracji regionalnych, jest jedną ze spraw podstawowych. Nie można, w imię celów uznanych za "wyższe" ignorować ludzkich pragnień, nawet wtedy, gdy te pragnienia uznaje się za przeciwnie do długofalowym zamierzeniem. Jeśli się będzie tak postępowało, to - zamiast je zneutralizować - wzmocni się narodowe szowinizmy. Jest bowiem dość oczywiste, że narody, którym wzbudzone było przez całe dziesięciolecie kultywowanie własnej tożsamości, zdążają, właśnie w chwili, gdy uzyskują po temu możliwość, do jej wzmocnienia. Jest też naturalne, że tendencje te wyrażać się muszą także w swych formach skrajnych - właśnie w demonstracji nacjonalizmów. Jest to faza, przez którą Europa przejść musi, zaś sprawą elit, przede wszystkim zaś zadaniem intelektualistów jest podjęcie działań, które te zjawiska pozwolą wkomponować w proces jednoczenia się kontynentu.

By się tak stało, trzeba sobie zdać sprawę, że kultywowanie narodowych tożsamości nie musi być z natury sprzeczne z uzyskiwaniem świadomości europejskiej. Myślę, nawet, że odbudowa tej tożsamości może - przy zachowaniu odpowiednich warunków - być zjawiskiem przyspieszającym tworzenie wspólnoty ponadnarodowej. Właśnie wówczas, gdy Europa stanie się strażnikiem i obrońcą wartości regionalnych, gdy będzie gwarantem narodowych wolności, będzie też jednocześnie przeżywana jako wartość wspólna.

Intelektualiści mają nadmierną skłonność do przeciwstawiania swych wizji realiom, podczas gdy ich powinnością winno być dążenie do harmonijnego połączenia tych obu elementów. Nierealistyczne, oparte wyłącznie na marzeniach wizje mogą być równie niebezpieczne jak ufundowane na doraźności i ignorujące marzenia "realizm". Pomiedzy tymi dwoma skrajnościami - między wizją wspólną i bezkonfliktowej Europy a płasko pojmowaną formułą "interesu narodowego" czy "racji stanu" poszczególnych jej krajów - należy prowadzić drogę ku naszej przyszłości. Będzie ona bezpieczna

tylko wówczas, gdy uda się zachować na niej równowagę polegającą na poszanowaniu różnych racji i znalezieniu dla nich wspólnego systemu wartości. Przy czym należy pamiętać, że w działaniach podejmowanych na rzecz wspólnoty europejskiej należy rozróżnić dwa ich rodzaje mogące czasami pozostawać z sobą w sprzeczności. Pierwszym jest typ działań doraźnych, które należy podejmować tu i teraz, myśląc o tym, co może, a co nie powinno zaszkodzić budowaniu wspólnej przyszłości. Drugim jest typ działań perspektywicznych, których podjęcie nie oznacza uzyskiwania efektów natychmiastowych, lecz których owoce będziemy mogli zebrać być może dopiero w następnych pokoleniach.

Kompromis między działaniami doraźnymi i perspektywicznymi - jeśli w danym momencie pozostają w sprzeczności - nie zawsze wydaje się możliwy. Stanowi to podstawowy dramat, czasem nawet tragedię polityki pojmowanej jako wcielanie w życie społecznym wartości: nie zredukowanej do tymczasowego rozwiązywania spraw aktualnych. Zdolni do takiego pojmowania polityki są jedynie ci, którzy traktują ją jako służbę, a nie jedynie zawód, profesję przynoszącą zyski i pozwalającą wspinać się po szczeblach kariery. Ludzi takich wciąż jest niewielu, zaś polityka jako powołanie pojawia się w naszej historii niesłychanie rzadko. Kształcenie ludzi i całych społeczeństw ku takiemu jej właśnie rozumieniu jest dziś jednym z podstawowych wymogów chwili. I tylko takie wychowanie daje szansę wrócenia polityce - jeśli go kiedyś, w jakimś "złotym wieku" ludzkości w ogóle naprawdę posiadała - wymiaru etycznego. Tylko ten system wartości bowiem jest skutecznym sposobem kontrolowania politycznych wyborów, skuteczniejszym niż wszelkie tworzone przez nas instytucje, które podlegają politycznym ułomnościom.

Europa, ku której dążymy jest - jak myślę - nie tylko pewną konstrukcją polityczną, lecz przede wszystkim wartością. Gdy mówimy "Europa", myślimy nie tylko o pewnym obszarze geogra-

ficznym zamieszkałym przez określone ludy, lecz także o czymś, co jak sen o "złotym wieku", wydaje się nam naszym wspólnym dziedzictwem, dzięki któremu mniej ważne stają się aktualne konflikty i podziały. Realista odpowie na to, że takiej Europy nigdy nie było. I rzeczywiście - gdy zechcemy zadać sobie trud zbadania naszej historii, ten sen okaże się jedynie złudzeniem. Skąd zatem tak dojmujące odczucie jego realności? Skąd to przekonanie, że może się jednak ziścić?

Myślę, że z nie do końca już dziś uświadamianej sobie wiedzy o istniejącej kiedyś prawdziwej wspólnotie języka i systemu wartości, które sprawiały, że mimo podziałów Europa rzeczywiście stanowiła jedność. Tą wspólnotę tworzyły łacina i chrześcijaństwo - one zadecydowały o powstaniu europejskiej tożsamości, która co prawda obejmowała jedynie elity i która w ostatnich stuleciach przechodzić musiała wiele prób, lecz która przecież przetrwała i stanowi dziś jeden z podstawowych punktów odniesienia w wysiłkach zmierzających do integracji tego - jak go nazywają Amerykanie - "starego kontynentu".

Ta wspólnota języka i chrześcijańskiego systemu wartości - choć dziś już jest realnością czasu przeszłego - nadal jednak istnieje. Istnieje jako nasza wspólna przeszłość, a więc jako historia. Czujemy się Europejczykami, gdyż szkoła przekazuje nam naszą wspólną historię. Z tej nauki winniśmy wynieść wiedzę, że Europa jest jednością ponad jej wewnętrznymi i nieuniknionymi konfliktami i że konflikty te są nieusuwalne - zmieniają się jedynie ich kształty. Budowanie wizji przyszłej Europy ówch konfliktów pozbawionej jest groźnym złudzeniem, którego upowszechniać nie wolno, gdyż wówczas nawet drobne nieporozumienia mogą stać się powodem nowych podziałów. Istotne jest natomiast wypracowanie demokratycznych - a to nie znaczy, że wszystkich - metod rozwiązywania ujawniających się sprzeczności interesów. Mówię o tych oczywistościach dlatego, że wśród intelektualistów wciąż niesłychanie żywe są tendencje do budowania utopii i poszukiwania tu, na ziemi, "królestwa wolności".

Wolność jest bez wątpienia jedną z konstytucyjnych wartości tego świata, który zwykliśmy nazywać światem kultury europejskiej. W nawiązaniu do tej prawdy pisał Karl Jaspers: "Naszym zdaniem wielkość meża stanu polega na tym, że jest on świadom swej odpowiedzialności za wolność". Ale też jest prawdą, że odpowiedzialność za wolność zmusza w określonych sytuacjach do używania przemocy. Nie jest ona wówczas używana do utwierdzenia władzy, lecz do usuwania zagrożeń, jakie życie przynosi wolności. Nie da się jej najpewniej uniknąć i w przyszłości, także w stosunkach międzynarodowych. Wiedza o tym winna być wiedzą powszechną - żywienie się utopijnymi marzeniami o możliwości uniknięcia przemocy jest intelektualnym skandalem, który towarzyszy myśli politycznej nie zasługującej na tę nazwę. Taka myśl może zyskać jedynie miano mrzonki, lekliwej ucieczki przed realiami.

Wychowanie ku wolności musi więc uwzględniać i ten jej wewnętrzny, nieunikniony paradoks, jaki stanowi zawarta w wolności przemoc. Nie są to tylko słowne igraszki, lecz lekcja wyniesiona z naszych dotychczasowych doświadczeń. Jest to lekcja ważna szczególnie dzisiaj, gdy odzyskiwaniu wolności przez społeczeństwa wschodnioeuropejskie towarzyszy utrata poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji. Ale też lekcja ta nie powinna nas prowadzić do bezwzględnej akceptowania środka, jakim jest przemoc.

By wskazać konkretny przykład, który dotychczasowe uwagi zakorzeni w realiach i ukaże rzeczywisty tragizm wyborów, których musimy dziś dokonywać, odwołam się do aktualnie przeżywanej sprawy niepodległości Litwy. Nikt, kto myśli w kategoriach wolności niezaprzeczy Litwie prawa do samostanowienia o swoim losie. Nie przeczy jej tego prawa również szef imperium sowieckiego, które przed pół wiekiem pozbawiło Litwę wolności. Nie przeczając jednak, stosuje wobec tego kraju przemoc, którą Europa - często zdając sobie sprawę z moralnej dwuznaczności swej postawy - jednak akceptuje nie podejmując żadnych poważniejszych akcji na rzecz wolności, takich choćby, jak nawiązanie stosunków dyplomatycznych z tym małym i dzielnym krajem. Czy czyni tak dlatego,

iz boi narażić się Moskwie? Nie sędzę. Europa akceptuje przemoc wobec Litwy dlatego, że sądzi - prawdziwie lub fałszywie, tego przecież dziś nie potrafimy stwierdzić - iż owo zastosowanie przemocy stanowi obronę obecnych przemian europejskich, w wyniku których mamy dziś więcej wolności niż wczoraj. Więcej: Europie się zdaje, że protestując przeciw przemocy może spowodować upadek Gorbaczowa, który owe przemiany zapoczątkował. Ale nikt nie wie na pewno czy nie uległ opartemu na kłamstwie szantażowi politycznemu, którego celem jest po prostu ratowanie całości imperium. Wierzy się natomiast w to, że owa akceptacja przemocy w dniu dzisiejszym jest ceną, jaką przychodzi nam zapłacić za stworzenie warunków dla przyszłej wolności samostanowienia krajów składających się na państwo sowieckie, ludzi mówiących o tchórzostwie i moralnej małości milczącej, a w każdym razie unikającej moralnie uzasadnionych działań Europy, obdarza się mianem niebezpiecznych ekstremistów, których działania mogą zachwiać wątlą równowagę współczesnego świata. Czy słusznie?

Nie sędzę, by była możliwa poprawna odpowiedź na tak postawione pytanie. A w każdym razie w to, że możliwa jest odpowiedź jednoznaczna. Natomiast stawianie podobnych pytań, komplikowanie spraw z pozoru prostych, wskazywanie na istniejące niebezpieczeństwa - oto zadania, jakie obecne procesy europejskie stawiają przed elitami, przed intelektualistami. Rysowanie wizji wspólnej Europy wymaga od wagi i uczciwości, nie może odwoływać się jedynie do szlachetnych skądinąd, lecz nierealnych celów.

Nie istnieją żadne uniwersalne recepty pozwalające rozwiązać nasze problemy i dające wzorce postaw. Istnieje natomiast system wartości, który stanowi o europejskiej tożsamości i któremu winniśmy być wierni, który winniśmy upowszechniać. By to czynić, musimy w Europie odnaleźć wspólny, utracony język, on bowiem stanowi podstawę procesów integracyjnych. Musi nastąpić zgoda w rozumieniu kategorii, przy pomocy których opisujemy naszą sytuację. Jeżeli bowiem to, co się dzieje w Europie wschodniej określamy

Ciąg dalszy na str. 48

Nakładem Instytutu Romana Dmowskiego w Chicago ukazała się sensacyjna książka. Jest to sprawozdanie sędziego Piotra Siekanowicza, sporządzone w ramach działalności "Komisji powołanej w związku z wynikiem kampanii wojennej 1939 roku". Komisja ta utworzona została przez emigracyjny Rząd R.P. gen. Władysława Sikorskiego, aby wyświetlić wszelkie okoliczności klęski wojennej 1939 r. Jednym z zagadnień, analizowanych w zakresie jej działania, był tzw. "proces brzeski" z 1931 r. Przyczyny, które doprowadziły do tego procesu, jego przebieg i następstwa przedstawione są w tym sprawozdaniu. Siekanowicz zebrał ogromnie bogaty materiał faktograficzny, ukazując szerokie polityczne i społeczne tło obozu, który zagarnął władzę w Polsce w maju 1926 roku w wyniku krwawego zamachu stanu (zginęło 379 osób, zaś 920 odniosło rany). Siekanowicz otwarcie atakuje dyktaturę marszałka Piłsudskiego. Atak ten może być szokiem dla zwolenników twórcy polskiej niepodległości. Ale czy nie lepiej w obliczu rodzącego się głodu dyktatury we współczesnej Polsce nie poznać, jak widziana była dyktatura Piłsudskiego przez przeciwników, zwłaszcza teraz, gdy szczerą rozmowa o tym nie sprzyja komunie.

SZARGANIE ŚWIĘTOŚCI

Dokończenie
z poprzedniego numeru

NARASTA KRYZYS

Sytuacja polityczna kraju pogarszała się, narastał również kryzys gospodarczy, największy z dotychczasowych. Opozycyjne partie lewicowe i centrowe, świadome coraz bardziej zagrożeń wynikających z takiego stanu rzeczy, idąc śladem partii prawicowych uchwały wspólną deklarację, w której głosiły: "Sejm był i jest gotów zawsze współpracować z rządem, który stać będzie na gruncie prawa i konstytucji". Równocześnie żądały: "1) ustąpienia rządów dyktatury Józefa Piłsudskiego, 2) utworzenia konstytucyjnego rządu, który by wraz z parlamentem podjął walkę z klęską gospodarczą i nędzą pracującej ludności wsi i miast...".

UWIEZIENIE OPOZYCJI

Zasadnicze rozstrzygnięcia zbliżały się szybkimi krokami, bowiem taki układ stosunków między władzą ustawodawczą, wyłonioną z Narodu w wyborach a władzą wykonawczą, wyłonioną z dyktatury nie mógł się długo utrzymać. Celem opozycji parlamentarnej było obalenie dyktatury Piłsudskiego i powrót do nowoczesnej demokracji parlamentarnej. Natomiast celem dyktatury ostateczne złamanie opozycji parlamentarnej i opanowanie Sejmu, a następnie jego podporządkowanie rządowi: Piłsudski powołał swój sztab wyborczy jeszcze przed rozwiązaniem obu izb parlamentu i osobiście objął na okres przedwyborczy stanowisko premiera. Siekanowicz zauważa,

iż "równoległe z akcją wyborczą montowano aparat wokół stworzenia więzienia brzeskiego i osadzenia w nim byłych posłów". Jest to bodajże najbardziej ohydny moment w dziejach dyktatury Piłsudskiego, który wszelkie zasadnicze decyzje w tej sprawie podejmował sam, a w celu ich realizacji utworzył ścisły, kilkuosobowy sztab, złożony z najbardziej oddanych mu ludzi. Od tego miejsca sprawozdanie sędziego Siekanowicza nabiera cech wartkiego, przejmującego kryminału. Następuje bowiem opis misternego planu uwięzienia przywódców opozycji (wszystkich orientacji), starannej selekcji wykonawców planu z szeregów wojska (dobieranych starannie pod względem wierności, ale także upodobań sadystycznych), opis miejsca uwięzienia (w twierdzy brzeskiej mieściło się więzienie dla wojskowych przestępców kryminalnych; warto to zaznaczyć, iż prawidłowa, historyczna nazwa tego miasta brzmi: Brześć Litewski); utrzymywanie niezwykle ścisłej tajemnicy wokół przygotowań; opracowywanie zawczasu drobiazgowych regulaminów, pod kątem większej uciążliwości dla uwięzionych, itd.

CI, KTÓRZY POSZLI ZA KRATY

Autor sprawozdania podaje, iż: "Piłsudski, osadzając posłów w więzieniu brzeskim, miał pierwotnie plan aresztowania dwustu kilkudziesięciu posłów, a w szczególności całą opozycję rządową. Na taką też ilość ludzi przygotowano w Brześciu cele więzienne". Dalej zaś sugeruje, iż to otoczenie Piłsudskiego wpływało na dyktatora, aby

uwięzić tylko niektórych z nich. Ostatecznie w twierdzy brzeskiej osadzono 21 osób. Byli wśród nich między innymi: trzykrotny premier Polski przedmajejowej, kawaler najwyższego polskiego odznaczenia [Orderu Orła Białego], przywódca Stronnictwa Ludowego "Piast" - Wincenty Witos, wybitni działacze i przywódcy Polskiej Partii Socjalistycznej - dr Herman Lieberman, dr Adam Pragier, Adam Ciołkosz, Norbert Barlicki, Stanisław Dubois i Mieczysław Mastek; przywódca Narodowej Partii Robotniczej - Karol Popiel; przywódca Chrześcijańskiej Demokracji - Wojciech Korfanty; oboźny Obozu Wielkiej Polski i działacz Stronnictwa Narodowego - Aleksander Dębski; ponadto działacze PSL "Wyzwolenie", Stronnictwa Chłopskiego i ugrupowań ukraińskich. Co zdecydowało, iż właśnie te osoby zostały uwięzione? Siekanowicz opowiada: "Przy ustalaniu listy zesłańców do twierdzy brzeskiej kierowano się myślą uderzenia w nieprzejezdne ośrodki działania stronnictw politycznych", ale, jak zauważa, decydowały także "momenty natury osobistej, nie pozbawione cech zemsty". Na ten ostatni motyw wskazuje m.in. fakt, iż wśród aresztowanych znaleźli się prawie wszyscy członkowie Komisji Administracyjnej Sejmu, którzy badali nadużycia wyborcze podczas ostatnich wyborów, oskarżyciel ministra skarbu Czechowicza przed Trybunałem Stanu - dr Lieberman, Kazimierz Bagiński - za "zdradę" obozu legionowego i za odesłanie Piłsudskiemu krzyża Virtuti Militari; Korfanty - za opisywanie stosunków panujących w otoczeniu prezydenta Mościckiego.

SZYKANY

Więźniów twierdzy brzeskiej poddawano odrażającym szykanom - wielu z nich ciężko pobito już w drodze do Brześcia. Metodyczne bicie było stałym elementem postępowania; jak również długotrwałe, częste, uciążliwe rewizje w celach (przeprowadzane głównie nocą, aby pozbawić więźniów snu), szykany regulaminowe i pozaregulaminowe (np. zakaz posiadania papieru, nawet dla potrzeb higienicznych), podstuchy, prowokacje, itp. Ponadto przymus pracy uwłaczającej godności człowieka: czyszczenie toalet gołymi rękoma (celowo zanieczyszczanych przez obsługę więzienia) i ich wycieranie "do czysta" małymi ściereczkami, które następnie więźniowie musieli prać w zbiorniku z wodą, przeznaczoną do mycia... Więźniów pozbawiono także pociechy religijnej oraz możliwości spowiedzi (ograniczenia tego typu nie stosowano jednak wobec więźniów wojskowych, przebywających w tej samej twierdzy). Higienę osobistą ograniczono do minimum. Siekanowicz podaje przykład: "nóg nie wolno było myć. Posłowie do mycia nóg używali herbaty ze śniadania, myjąc je nad kubłem w celi".

Stałym problemem więźniów był głód. Jak ustalił autor sprawozdania, "Więźniom dostarczano pożywienie na stopie racji głodowej. Było to pożywienie przewidziane dla jeńców wojennych... racje żywnościowe więźniów brzeskich ustalił sam Piłsudski. Kazał on sobie nawet przygotować i pokazać taką rację pożywienia". Skutki niedożywienia były dla więźniów fatalne. Przykładowo Korfanty po dwóch miesiącach pobytu w Brześciu stracił na wadze 25 kilogramów.

Więźniowie przebywali w tych warunkach poddani wszechwładzy komendanta więzienia, płk Wacława Kostek-Biernackiego, wyrafinowanego sadysty, który nie wahał się straszyć ich słowami: "Każę postawić pod ścianę i rozstrzelać...". Groźby te nie miały jedynie deklaracyjnego charakteru - co jakiś czas bito jednego z więźniów, a następnie fingowano jego egzekucję. Odbywało się to w ten sposób, iż puszczano w ruch silnik motorowy, aby przyspieszyć okrzyki bitego, a następnie oddawano kilka strzałów rewolwerowych. Po tym wszelkie odgłosy milkły,

co wśród współwięźniów, nasłuchujących z sąsiednich cel, wywoływało nastroj grozy.

WYBORY BRZESKIE

Wszystko to było potrzebne sanatorom, aby złamać fizycznie i psychicznie liderów opozycji parlamentarnej. Represje wobec opozycji przybrały zresztą znacznie szersze rozmiary, objęły bowiem nie tylko tych, którzy zostali osadzeni w Brześciu. W takiej atmosferze odbyły się następne, przedwczesne wybory do parlamentu, znane jako "wybory brzeskie". Siekanowicz tak je komentuje: "Nadużycia wyborcze były stosowane w znacznie większej skali jak poprzednio. Czerpano obficie z wzorców z okresu wyborczego 1928 r.... Tak zamknął się okres walki pomiędzy władzą ustawodawczą a wykonawczą. Rząd osiągnął cel swej polityki. Demokracja już nawet w formie została pogrzebana... Padł ostatni bastion walki społeczeństwa o wpływ na politykę państwa. Rząd zdobył wszystkie organy władzy państwowej. W następstwie wyborów w roku 1930 także i władzę ustawodawczą. Droga ku temu wiodła przez Brześć.

OSTATNIA OFIARA

Architekci tego zwycięstwa - oprawcy z Brześcia - otrzymali wysokie awanse i gratyfikacje. Najważniejsi zostali wojewodami lub konsulami w polskich placówkach dyplomatycznych (mimo braku kwalifikacji). Płk Kostek-Biernacki dodatkowo odznaczony został Krzyżem Niepodległości i orderem Polonia Restituta. W tym miejscu nasuwa mi się refleksja natury osobistej. W 1949 roku mój śp. Ojciec, oficer AK zetknął się w celi więzienia na Mokotowie w Warszawie z płk Kostek-Biernackim. Z jego opowiadań pamiętam, iż Kostek wzywany był często "na rozmowę" do szefa departamentu śledczego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (osławionej bezpieki) - płk Józefa Goldberga-Różańskiego. Po powrocie z takiej "rozmowy" płk Wacław Lipiński (współwięzień w celi) zapytał go kiedyś wprost: "O czym wy tak długo rozmawiacie?". Kostek-Biernacki odrzekł na to: "Kulturalny człowiek zawsze pragnie porozmawiać z kulturalnym człowiekiem, pomimo, że jest on

więźniem". Ojciec mój dopowiedział zaś: "On chce się od Pana nauczyć jak fachowiec od fachowca, jak usprawnić więzienie". W jakiś czas później Różański wezwał mojego Ojca i ciężko go pobił (tak, iż utracił częściowo słuch) - za rozmowy na jego, tj. Różańskiego temat. Po latach, wracając we wspomnieniach do tamtych wydarzeń Ojciec podkreślał na poły żartobliwie, iż był ostatnią ofiarą płk Kostek-Biernackiego....

CZY NA PEWNO PÓZNO?

Nie sposób oddać wszystkich wątków sprawozdania sędziego Siekanowicza w tak krótkim omówieniu. Jest ono zbyt rozległe i zbyt wiele zawiera materiału historycznego. Jest to książka, którą każdy powinien przeczytać. Należy tylko wyrazić żal, iż tak długo przeleżała w maszynie. Od opisywanych w niej wydarzeń dzieli nas bowiem już trzy pokolenia. Ale stare, mądre polskie porzekadło mówi: lepiej późno, niż wcale...

LESZEK ŻEBROWSKI

SZUKASZ POMOCY? - PRZYJDŹ NA SPOTKANIE.

Grupa wspierająca przy kościele św. Maksymiliana Kolbe w Mississauga zaprasza nowych emigrantów na spotkanie w dniu 10 czerwca w niedzielę o godz. 18 wieczorem. Tematem spotkania będzie: Ewaluacja dyplomów szkół zawodowych oraz dyplomów wyższych uczelni.

Zaproszonym gościem będzie Adriana Cocq z Biura Wielokulturowości w Mississauga. Spotkanie prowadzi Helena Mikołajko.

POLSKO-KANADYJSKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE

Zaprasza na towarzyskie spotkanie z zespołem

MUSICA ANTIQUA
w niedzielę, 3 czerwca, o godz. 16:00, w domu SPK, przy 206 Beverley Str. w Toronto.

W programie: zimny bufet, kawa i ciasto oraz muzyczne interludium w wykonaniu zespołu instrumentalnego i solistów.

POLSCY ZNAJOMI SPOD RZEŹNICZEGO FARTUCHA

Berlin roku 1893. Berlin schyłku stulecia - dekadencji - miasto spotkań najbardziej twórczych ówczesnych umysłów północnej i środkowej Europy.

Lecz ten Berlin to tylko obrzeże; białoczarne posadzki kwadratem otaczająca wielkie "Nigdzie-nigdzie", czyli ogromną piaskownicę.

I właśnie w tej piaskownicy zaczyna się najnowsza sztuka Charlesa Tidlera, zrealizowana w Teatrze Passe Muraille w Toronto.

Berlin roku 1893, to Berlin Augusta Strindberga, Edwarda Muncha, P.Dhemele, a także Stanisława Przybyszewskiego. To miasto skandynawsko-niemieckiej cyganerii, w którą wszedł Przybyszewski za sprawą pisanych po niemiecku traktatów filozoficznych.

Charles Tidler jest autorem dwudziestu trzech słuchowisk radiowych napisanych dla CBC Radio. Takie było też pierwotne przeznaczenie "Rzeźniczego Fartucha".

Przełożenie na język sceny materii w zamiśle przeznaczonej tylko do słuchania, nałożyło na aktorów, przede wszystkim zaś na reżysera, konieczność znalezienia środków zdolnych przynieść w pełnowymiarową sferę aktorskiej ekspresji tego, co li tylko przeznaczone było do wystuchania.

Wyszło to wyśmienicie poprzez nałożenie na przedstawienie formy burleski. Dał do tego prawo sam autor pisząc w notce od siebie: "The Butcher's Apron" jest ekspresjonistycznym połączeniem życia i twórczości głównych, historycznych postaci sztuki. Augusta Strindberga, Fridy Uhl, Stanisława Przybyszewskiego i Edwarda Muncha. Tym niemniej jest to dzieło fikcyjne, a nie historyczna biografia".

Wychodząc z tego punktu, Brian Richmond, reżyser przedstawienia nie pozwolił aktorom na jakiegokolwiek realistyczne, czy naturalistyczne granie. Z wielką korzyścią tak dla przedsta-

wienia jak i dla jasnego przekazania głównej myśli. Ale o tym za chwilę.

Jak więc już zostało powiedziane, jesteśmy w Berlinie 1893 roku. Strindberg (grany przez Stephena Quimette) ma lat 44 i znalazł się tu w celu dopełnienia swego drugiego małżeństwa z młodszą od siebie o 20 lat austriacką dziennikarką, Fridą Uhl. Małżeństwo jest dla Strindberga, jak to sam ujął "oczekiwaniem zwierząt idących na rzeź". Ale małżeństwo to też część życia. A życie z kolei to walka płci, w której kobieta deprawuje i niszczy mężczyznę; to ją jego "Wielka rzeźnia".

Zawierając więc kontrakt małżeński, owo Supermałżeństwo wolnych i wolnomyślnych dusz, August wręcza Fridzie wyciągnięte z torby podróżnej własne, zawinięte w szary papier serce. To paralela do tego, że Strindberg zawsze nosił ze sobą torbę pełną własnych rękopisów.

Stephen Quimette (dwukrotny zdobywca Dora Award dla najlepszego aktora - 1986 i 1987) grając rolę A. Strindberga nie stara się ukazać głębi psychiki postaci. Bawi się nią, uwypukla jej komizm i niepozieranie w siebie. Przechodząc w sceny maniackalne, w nadciągający obłęd Strindberga, w rzeczywistość wywodzącą się z pustynnego "Nigdzie-nigdzie", czasami brakuje mu tej "odrobiny" abyśmy mogli do końca uwierzyć w tę okrutną, ale równie prawdziwą stronę życia autora "Panny Julii".

Frida Uhl (grana przez Pauline Gillis, znaną z takich filmów jak "Katts & Dog", "Night Heat", "Street Legal"), młoda austriacka dziennikarka, ukazana bardzo zręcznie i delikatnie, choć ciągle w burleskowej konwencji, uosabia absurdalne mity, obsesje i kompleksy Strindberga na temat kobiet.

Ellen-Ray Hennessy w podwójnej roli: Mitzi, potem Dagny Przybyszewskiej - to aktorski popis. Zwłaszcza w scenach, w których nie posługuje się tekstem. Przekomiczna, a jakże praw-

dziwa rozmowa telefoniczna, gdzie używając jedynie z niemiecką brzmących monosylab, Ellen-Ray komentuje naiwno-młodzieńczy świat wyobrażeń Fridy. Niestety później, już jako Dagny, mając więcej do przekazania tekstom, odsyła aktorstwo na dalszy plan. Z wyjątkiem zabawnej sceny uwiedzenia i posięcia Stacha.

Stachu (Steve Yorke, grał z Bobem Dylanem w "Hearts of Fire"), czyli Stanisław Przybyszewski, w owym czasie 25-letni młodzieniec, w rzeczywistości znany i ceniony w środowisku berlińskiej bohemy, w "Rzeźniczym Fartuchu" jest jeszcze niedojrzałym chłopczkiem, którego obrazoburcze traktaty filozoficzne nie wytrzymują konfrontacji z życiem. Jego idee czystej sztuki, czyli ukazanie nagiej duszy ludzkiej, wyzwolonej z więzów racjonalizmu i sensualizmu, i dążenie do tego poprzez analizę seksu, stają się pustymi ornamentami w zderzeniu z rzeczywistością ucieleśnioną w osobie Dagny. Erotyka jako siła kosmiczna ujawnia się w wykrzyczanej po polsku ekstazie.

Julian Richings i jego Edward Munch jest jakby żywcem wzięty z grafiki norweskiego artysty. Ostre ruchami podkreśla konturowość i ekspresjonizm znany z prac Muncha. Zaś szczerze opięty, przykrótki garniturek melonik stają się zasłoną dla obsesji erotycznych, uwypuklając samotność i przygnębienie norweskiego postimpresjonisty.

Bruce McFee, trochę przerysowując postacie (nawet jak na przyjętą konwencję): Mężczyzny, Otto Neumanna-Hofera, pojawia się w pewnym momencie jako ucieleśnienie strindbergowskiej "Wielkiej rzeźni", czyli życia. I już w tytułowym fartuchu, daje nam znać, że nawet za tak prozaicznym odzieniem może się kryć, i z pewnością się kryje, wielki twórca, jeżeli nie wręcz "stwórcą" naszej rzeczywistości. (?)

Brian Richmond, reżyser przedstawienia i jednocześnie dyrektor artystyczny teatru Passe Muraille, sięgnął po tę sztukę (słuchowisko radiowe), jak sądzę z prostego powodu. Oto przecież galeria dekadentkich antyfeministów, uwielbiających jednocześnie kobiety za samą niemożliwość wyrażenia ich do końca. Oto fin-de-siecle'owe panie z ich rodzajem się feminizmem, a jednocześnie świadome tej niezwyklej mocy zawartej we własnym ciełe.

Nikt nie jest w stanie dowieść własnej racji, bo takie jest życie. Feminizmu, czy jego zaprzeczenia nie można zadekretować. Życie samo rozstrzyga o miejscu człowieka w społeczności ludzkiej niezależnie od jego płci. Powoływanie się na sztuczne prawa wprowadza tylko niepotrzebny zamęt nie określając niczego do końca.

I choć serce Strindberga to tylko kawał krwawego mięsa w szarym papierze, warto zobaczyć co robił Stachu i jego Dagny w Berlinie przed stu laty.

THE BUTCHER'S APRON
Written by Charles Tidler.
Dir. Brian Richmond.
Stars Stephen Ouimette,
Paulina Gillis
and Julian Richings.
Theatre Passe Muraille
16 Ryerson, 363-2416

**HIGH PARK
TRAVEL CENTRE LTD.**

NAJWIĘKSZE POLSKIE BIURO PODRÓŻY
JERZEGO LUCKIEGO
1592 Bloor Street West, (Stacja kolejki "Dundas West")
Toronto, Ont. M6P 1A7,
Tel. 533-9496 • 533-9497 • 533-8235

SEZON LETNI 1990 ROZPOCZĄŁ SIĘ

Nasz program, jak zwykle, posiada wiele atrakcji!

Nie tylko bilety na przeloty czarterowe do Warszawy są najtańsze

SPRAWDŹ CENY BILETÓW NA

FIŃSKIE LINIE LOTNICZE (przez HELSINKI) LUFTHANSA (przez FRANKFURT)
SWISSAIR (przez ZURICH) KLM (przez AMSTERDAM) AIR CANADA (przez LONDYN)

Są samoloty, które lecą bezpośrednio, "bez lądowania" do Warszawy i z powrotem - to prawda, lecz prawdą oczywistą jest, że dysponujemy oprócz tego wielkim wyborem samolotów produkcji amerykańskiej i zachodnioeuropejskiej. Wcale nie wstydzimy się oferować na przelotach międzykontynentalnych i kontynentalnych superkomfortowe Ju. nbo Jet, 747, DC10 i wiele innych tej klasy, komfortowe siedzenia, bezpieczeństwo zapewnione, ciepłą atmosferę otoczenia plus dozwolony bagaż 64 kg. Ponadto w drodze do Polski lub z powrotem możliwość zatrzymania się (stop-over) w innych krajach Europy Zachodniej w celu odwiedzenia krewnych, skorzystania z wycieczek krajoznawczych.

Nasz program obejmuje:

• 12-dniowa wycieczka krajoznawcza - FRANCJA, SZWAJCARIA, WŁOCHY, AUSTRIA, NIEMCY, HOLANDIA, plus POLSKA - dowolny pobyt. Cena - tura objazdowa, przelot, przejazdy autobusowe itd. - od \$2.300.

O TYTULE ZADECYDUJE OSTATNIA KOLEJKA

W przedostatniej kolejce piłkarskiej ekstraklasy trzy pierwsze drużyny wygrały swe mecze i tytuł mistrzowski rozstrzygnie się dopiero w ostatniej. Największe szanse na tytuł ma lider tabeli Lech Poznań, który na zakończenie obecnego sezonu rozegra mecz w Warszawie z Legią. Ale przegrana Lecha z wojskowymi i wygrana GKS bądź Zagłębia Lubin za trzy punkty i tytuł może uciec Lechowi sprzed nosa. Kibiców zresztą jak się wydaje mało co to obchodzi. 8 spotkań w przedostatniej kolejce obejrzało zaledwie około 35 tys. widzów. W tabeli na najlepszego strzelca prowadzi Andrzej Justkowiak z 17 golami.

WYNIKI PRZEDOSTATNIEJ

29 kolejki I LIGI:

Lech Poznań - Ruch Chorzów 2:0
Stal Mielec - Motor Lublin 3:0
Jagiellonia Biał. - Zagłębie Lubin 1:2
Wisła Kraków - Legia W-wa 0:0
Górniki Zabrze - Widzew Łódź 2:2
GKS Katowice - Zawisza Bydgoszcz 2:1
ŁKS - Zagłębie Sosnowiec 4:0
Śląsk Wrocław - Olimpia Poznań 0:1

TABELA I LIGI po 29 kolejkach:

1. Lech Poznań	41	44:24
2. Zagłębie Lubin	39	36:22
3. GKS Katowice	39	30:17
4. Zawisza Bydgoszcz	35	34:24
5. Legia Warszawa	34	26:17
6. Górnik Zabrze	34	35:27
7. ŁKS Łódź	34	32:28
8. Olimpia Poznań	33	31:23
9. Wisła Kraków	30	31:32
10. Stal Mielec	25	27:37
11. Ruch Chorzów	24	31:36
12. Śląsk Wrocław	24	27:33
13. Zagłębie Sosnowiec	21	22:32
14. Motor Lublin	21	18:33
15. Widzew Łódź	16	21:38
16. Jagiellonia Białystok	14	18:41

W II lidze na dwie kolejki przed końcem prowadzi Hutnik Kraków, który praktycznie zapewnił sobie awans do I ligi. O drugie premiowane miejsce wal-

czą zespoły Igloopolu Dębica, Stali Stalowa Wola i Polonii Bytom. W 36 kolejce w 10 meczach strzelono 30 bramek co daje dobrą przeciętną ponad 3 gole na spotkanie.

WYNIKI 36 kolejki II LIGI:

Igloopol Dębica - JZS Jelcz 6:1
Górniki Wałbrzych - Bałtyk Gdynia 2:1
Polonia Bytom - Resovia 1:0
Miedź Legnica - Pogoń Szczecin 0:0
Hutnik Kraków - GKS Jastrzębie 4:0
Odra Wodzisław - Stilon Gorzów 1:1
Gwardia W-wa - Zagłębie Wałb. 3:1
Lechia Gdańsk - Siarka Tarnobrzeg 4:0
Stal Rzeszów - Szombierki Bytom 4:1
Stal St. Szczecin - Stal St. Wola 0:3 vo

TABELA II LIGI po 36 kolejkach:

1. Hutnik Kraków	52	45:18
2. Igloopol Dębica	50	53:30
3. Stal Stalowa Wola	48	38:18
4. Polonia Bytom	47	36:18
5. Zagłębie Wałbrzych	42	34:22
6. Gwardia Warszawa	42	42:32
7. Stilon Gorzów	42	36:28
8. Górnik Wałbrzych	40	31:28
9. Stal Rzeszów	39	32:30
10. Odra Wodzisław	37	42:38
11. Lechia Gdańsk	36	35:32
12. Siarka Tarnobrzeg	34	34:35
13. Miedź Legnica	33	32:32
14. Szombierki Bytom	32	39:40
15. Resovia Rzeszów	32	27:28
16. Pogoń Szczecin	32	34:37
17. JZS Jelcz	29	21:32
18. GKS Jastrzębie	29	26:41
19. Bałtyk Gdynia	20	27:52
20. Stal Stocznia Szcz.	4	7:75

PUCHAR EUROPY DLA AC MILAN

W finale Pucharu Klubowych Mistrzów Krajowych AC Milan pokonał 1:0 na stadionie w Wiedniu Benfikę Lizbonę. Jedyną bramkę zdobył w 66 minucie spotkania holenderski piłkarz Frank Rijkaard (po podaniu od Marco van Bastena). W AC Milan zagrał także

Ruud Gullit, ale chyba nadal odczuwa skutki kilku operacji kolana, gdyż nie grał na swym normalnym, wysokim poziomie. AC Milan zdobył Puchar Europy po raz czwarty, wyrównując w tej mierze osiągnięcie Liverpoolu. Rekord zwycięstw należy do Realu Madryt, który zdobył Puchar Europy 6 razy. Zwycięstwo Milanu przypieczętowało sukces włoskich drużyn w tegorocznej edycji europejskich pucharów. Wcześniej Juventus Turyn zdobył Puchar UEFA, a Sampdoria Genua Puchar Zdobywców Pucharu. Za zdobycie Pucharu Europy piłkarze Milanu otrzymali od klubu premię w wysokości \$240 tys. każdy. W nowej edycji pucharów wystąpi rekordowa liczba 8 zespołów piłkarskich z Włoch. W Pucharze Europy AC Milan jako obrońca tytułu oraz Napoli jako mistrz Włoch, w PZP Sampdoria jako obrońca tytułu i Juventus jako zdobywca Pucharu Włoch, w Pucharze UEFA wystąpią Inter, Atalanta, Roma i Bologna.

MIESZANKA AGENCYJNA:

Wyniki towarzyskich spotkań między państwowych: Izrael-Argentyna 1:2, Anglia-Urugwaj 1:2, Egipt-Kolumbia 1:1, Szwecja-Finlandia 6:0, Turcja-Irlandia 0:0, RFN-Czechosłowacja 1:0, Belgia-Rumunia 2:2, Jugosławia-Hispania 0:1.

Tytuł mistrza Grecji zdobył Panathinaikos Ateny. W drużynie tej gra jeden z najlepszych polskich piłkarzy - Krzysztof Warzycha. Tytuł wicemistrzowski zdobyła drużyna AEK Ateny, w której gra Mirosław Okoński.

Statystycy obliczyli, że Diego Maradona, który poprowadzi Argentynę do obrony tytułu mistrza świata może się spodziewać podczas spotkań Italia-90, że będzie poważnie faulowany co 2-3 minuty.

Jacht nowozelandzki Steinlager 2 wygrał wyścig jachtów dookoła świata, przybywając w ub. tygodniu jako

pierwszy do portu w Southampton w W. Brytanii. Wyprzedził on inny jacht nowozelandzki Fisher and Paykel o ponad 35 godzin oraz trzeci - jacht szwajcarski Merit o ponad dwie doby. Wyścig rozpoczął się 2 września ub.r. w Southampton. Podczas wyścigu sternik sowieckiego jachtu Fazisi Aleksiej Gryszenko poniósł śmierć w tajemniczych okolicznościach w porcie Punta del Este w Urugwaju. Jego ciało zostało znalezione powieszona na drzewie. Nie wiadomo czy popełnił samobójstwo, czy też został zamordowany.

Bernard Blaut, niedawny krótkotrwały selekcjoner reprezentacji Zjednoczonych Emiratów Arabskich powiedział w wywiadzie dla katowickiego "Sportu", że nie został zwolniony z funkcji trenera, lecz sam złożył rezygnację. Blaut podkreślił, że był szczerzy wobec szejków i piłkarzy, którym wydaje się, że mają jakieś szanse na mistrzostwach świata -

na awans do II rundy, a nawet wyżej. Zdaniem Blauta nie mają takich szans, a on nie chciał prowadzić drużyny, która nie umie spojrzeć prawdzie w oczy i odpowiednio przyłożyć się do treningu.

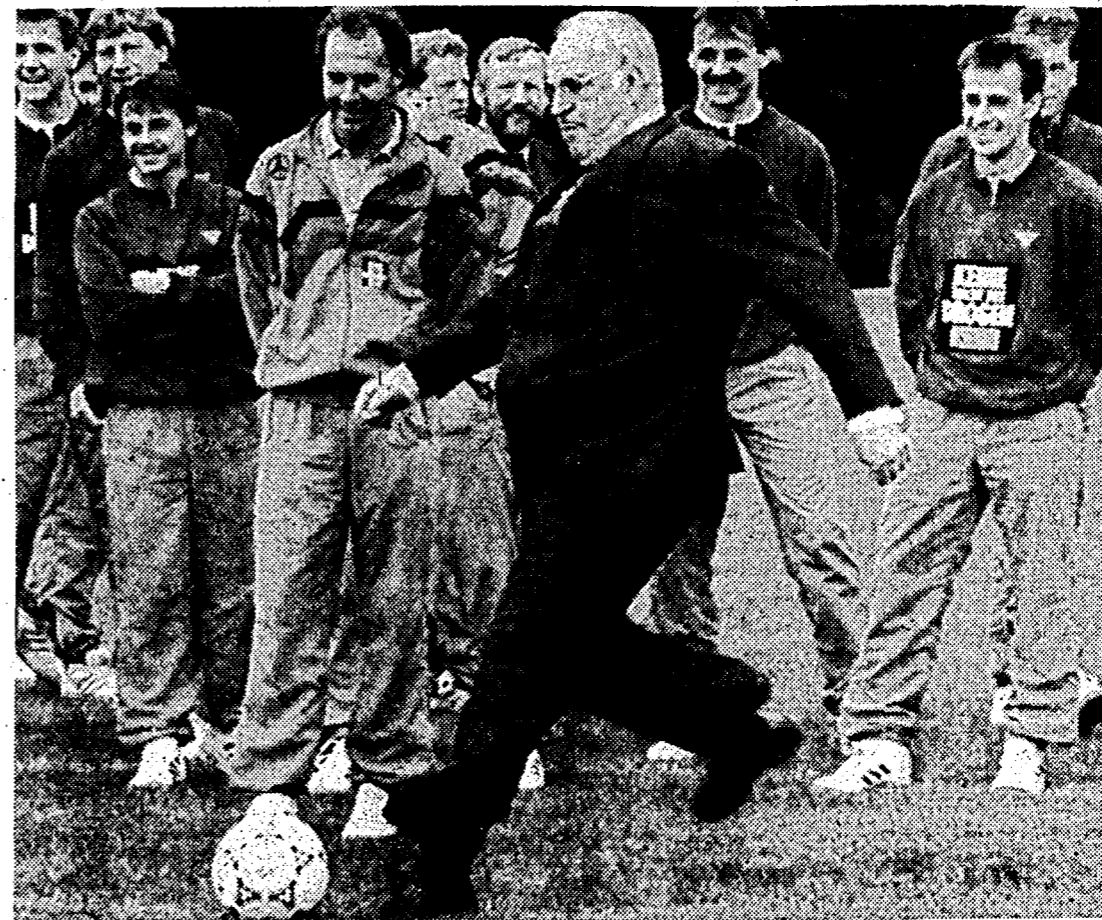
Tenisistów AZS Gliwice zdobyli czwarty raz z rzędu tytuł drużynowego mistrza Polski, a w historii klubu dziewięć. Trenerem jest Wojciech Waldowski. Tytuł wywalczyli: Piotr Molenda, Norbert Mních, Mirosław Pierończyk, Jarosław Kołodziejczyk, Grzegorz Iwaniuk, Piotr Zemła i Krzysztof Karaś.

Puchar Stanleya, czyli tytuł mistrza amerykańsko-kanadyjskiej ligi zawodowej hokeja na lodzie zdobyli hokeiści Edmonton Oilers (po raz pierwszy bez Wayne Gretzky'ego, z którym zdobyli poprzednio tytuł 4 razy). Pokonali oni w finale hokeistów Boston Bruins 4:1. Wyniki pięciu spotkań: 3:2 (3 dogrywki), 7:2, 1:2, 5:1, 4:1. Tytuł króla strzelców

rozgrywek playoff zdobył Simpson (Edmonton Oilers) - 31 pkt (15 goli i 15 podań). Kapitan Oilers Marc Messier zdobył także 31 pkt, lecz strzelił tylko 9 bramek.

Jeden z najsłynniejszych wyścigów samochodowych na świecie - wyścig Indy 500 w Indianapolis wygrał Holender Arie Luyendyk na Lola-Chevy, który pokonał 200 okrążeń z przeciętną rekordową szybkością 185.984 mil/godz. Za zwycięstwo otrzymał rekordową sumę 1 090 940 dol. Podczas tegorocznego wyścigu Fittipaldi na 91 okrążeniu ustanowił rekord okrążenia 222.574 mil/godz. Rekord ten wyrównał na 162 okrążeniu Luyendyk. Drugie miejsce zajął Rahal, a trzecie Fittipaldi. Scott Goodyear z Toronto zajął 10 miejsce, zarabiając ponad 142 tys. dol.

KTO TAK PIĘKNIE GRA? TO JA!

Kancelarz RFN Helmut Kohl odwiedził obóz treningowy kadry narodowej RFN przygotowującej się pod Dortmundem do występów na mistrzostwach świata w piłce nożnej w czerwcu we Włoszech. Trener - "cesarz" Franz Beckenbauer oraz piłkarze zapewnili kancelarza, że dołożą wszelkich starań, aby wypaść jak najlepiej. Kancelarz zauważył, że będą im kibicować całe Niemcy. Do piłkarzy zachodniemieckich należy rekord występów w finałach mistrzostw świata, gdzie wystąpili w roku 1954, 1966, 1974, 1982 i 1986. Tytuł mistrzowski zdobyli dwukrotnie - w 1954 i 1974 i oczywiście są i obecnie jednym z największych faworytów mistrzostw.

Dokończenie ze str. 2.

opowiedzieć o zadecydowanej już jakby linii polityki wschodnioeuropejskiej. Wraz z rozwojem sytuacji coraz częściej zebrani mieli wrażenie mówienia do śłupa. Zaostrzyło to wyraźnie atmosferę. Mówcy z sali zbierali oklaski większe niż ci z mównicy.

PRÓBY DIALOGU

Co przytomniejsi zorientowali się, że należy wykorzystać konferencję do wysunięcia postulatów na najbliższą wizytę Gorbaczowa w Kanadzie. Np. prof. Garlicki - w ostatnim momencie prosiąc o głos - zaapelował, by Joe Clark zapisał Gorbaczowa o pozostałych 10,5 tysiąca polskich oficerów i żołnierzy zamordowanych w ZSSR poza Katiem. Ktoś inny chciał przeforsować rezolucję poparcia niepodległości Litwy. A ponieważ zebranie nie miało pełnych ku temu uprawnień i czasu, większość zebranych zrezygnowała z rezolucji. A więc władza nie dostała dostatecznie chyba mocnych, skoordynowanych sygnałów. Albo z góry wiedziała co jej taka sala powie. Nie musiała słuchać.

O CZYM NAM POWIEDZIANO

Natomiast my nasłuchaliśmy się po pełne uszy. Poruszaliśmy się bowiem, jak mawia przewodniczący S, w trzech tematach:

- Zmiany polityczne we Wschodniej Europie i reakcja kanadyjska,
- Zmiany gospodarcze w Europie Wschodniej i nowe możliwości dla kanadyjskich inwestorów,
- Apetyty militarne i dyplomatyczne.

WYMIANA I POMOC

W pierwszej części Jodi White szef personelu ministerstwa spraw zagranicznych mówiła między innymi o akcjach pomocy dla Polski i innych krajów Wschodniej Europy - której to akcji jest koordynatorem. Oprócz 12 milionów dolarów oraz 10 milionów dolarów, przeznaczonych na projekty rozwoju ekonomicznego, pani White podkreśliła, że krajom takim jak Polska potrzebna jest najbardziej pomoc technologiczną, kształceniową. W tym roku poinformowała, 100 menadżerów z

Polski będzie tu douczać się na 9-tygodniowym kursie, 100 rolników przyjedzie, by zapoznać się z odmiennymi technologiami. 50 nauczycieli kanadyjskich weźmie udział w kursach angielskiego w Polsce.

Większość wypowiedzi, płynących z trybuny zakładała spory optymizm wobec przemian we Wschodniej Europie. Dlatego z pewnym zaskoczeniem czynników rządowych, aczkolwiek owacją sali, zakończyła się wypowiedź Jerry'ego Fetuna reprezentującego biznesmenów próbujących inwestycji na sowieckich rubieżach. Pan ten oświadczył, że jako doświadczony biznesmen, który od kilku lat próbował robić interesy w Sowietach uważa, że będą tam ku temu warunki, gdy nastąpi decentralizacja gospodarki i decyzji, ograniczenie biurokracji i uznanie własności prywatnej.

JOE CLARK

Kluczowym wydarzeniem było wystąpienie ministra spraw zagranicznych Kanady Joe Clarka. Zawierało kilka wątków, nie wytyczając Meech Lake i groźby secesji, przyszłości NATO i planów na najbliższe spotkanie. Clark nosi się z zamiarem zaprezentowania NATO nowej koncepcji organizacji bardziej politycznej niż paktu wojskowego. Opowiedział się również za ograniczeniem broni nuklearnej "skierowanej dziś przeciw nowym przyjaciom - Polsce, Czechostowacji czy Wschodnim Niemcom". Widać też było, że uważa stacjonowanie i gotowość bojową wojsk w Europie, oparte na strategii lęku przed zaskoczeniem za nie mające już dziś sensu. NATO ma być narzędziem kontroli zbrojeń i rozbrojenia. Opowiedział się więc za stacjonowaniem wojsk kanadyjskich i amerykańskich w Europie, ale dodał, że w Niemczech interes sowiecki powinien być również uwzględniony, co może znaczyć poparcie dla utrzymania tam wojsk sowieckich.

Clark uważa, że należy utrzymać bliskie stosunki z Europą Zachodnią, a nawet przygotowywać z nimi umowę o wolnym handlu. Podkreślił szczególną rolę Kanady, kraju schronienia uchodźców z Europy jako szkoły demokracji i pomocnika w redukowaniu napięć etnicznych. Bez-

pośrednie kontakty Kanadyjczyków we Wschodniej Europie mogą być temu szczególnie pomocne.

Zapowiedział, że powstaną programy poparcia inwestycji we Wschodniej Europie, nowe organizacje handlowe, szkolenia menadżerów. Kanada weźmie udział w przekształcaniach rolnictwa, komunikacji, ochrony środowiska, struktur prawnych i podatkowych. Ekspertyzy kanadyjskie będą pomocne także w dziedzinie wprowadzania reform demokratycznych i wolności prasy. Szefem całego przedsięwzięcia została wymieniona Jodi White.

MILCZENIE

Mimo licznych listów, protestów, prośb do jego ministerstwa w sprawie Litwy, Clark nie poruszył tego aktualnego tematu. Jak powiedział obecnym dziennikarzom, nie zamierza mówić o sprawach niepodległości republik sowieckich z Gorbaczowem. Mimo teoretycznie nie uznawania aneksji republik bałtyckich przez kraje zachodnie, paradoksalnie, gdy niepodległość staje się faktem, pojawia się kłopot Kanada nie jest gotowa przyjąć jako podstawy swej polityki tezy o Sowietach jako zaborczym imperium. Woli je widzieć jako kraj związku republik i traktować ich dramaty jako sprawy wewnętrzne. Nie zmieni tego nasza opinia zarzucająca Kanadzie i innym krajom zachodnim hipokryzję. Taka czy inna konferencja. Chociaż może lepiej byłoby nasz głos słyszał, gdyby konferencję zorganizowali sami wschodnioeuropejczycy. Jej wnioski przedstawili jako oficjalne aporty i sugestie. Wokół nich rozbudowali polityczny ruch poparcia na rzecz dekolonizacji Europy.

OTWARTOŚĆ NA STOPE

Renata Wielgosz, pracownik ministerstwa (zresztą polskiego pochodzenia) zajmująca się sprawami Wschodniej Europy powiedziała na konferencji, że udało nam się wsadzić w Sowiety zaledwie stopę w uchylone drzwi. Kanada nie należy do krajów, które rozpychają drzwi nogami. Raczej poczekają, by drzwi otwały się szerzej. Czy "otwartość" sowiecka to tylko szpara na angielską miarę. Czas pokaże.

GRAŻYNA FARMUS

Fragment listu Polaka z Kanady do Polaka w kraju

BRZEZIŃSKI NA PREZYDENTA

Parę tygodni temu przeczytałem[...] niezwykle zaskakującą i, moim zdaniem, wspaniałą propozycję wysunięcia kandydatury prof. Zbigniewa Brzezińskiego na prezydenta R.P. Myślę, że lepszego kandydata nie można by było sobie nawet wymarzyć. Prof. Brzeziński posiada bezsprzecznie wszystkie cechy, które go do tej roli predystynują. Pan Brzeziński jest osobą zbyt znaną i szanowaną w świecie i w Polsce, aby zachodziła potrzeba pełnego ich tu wliczenia. Może jednak nie wszyscy w kraju wiedzą, że Zbigniew Brzeziński urodził się w Polsce i jako chyba 10-letni chłopiec opuścił Kraj w roku 1938, kiedy to jego ojciec, Tadeusz został mianowany Konsulem Generalnym R.P. w Montrealu. Po cofnięciu przez aliantów uznania Rządowi Londyńskiemu pan Tadeusz Brzeziński osiadał w Kanadzie na stałe. Działał aktywnie w środowisku polonijnym; przez dwie kadencje pełnił nawet funkcję Prezesa Kongresu Polonii Kanadyjskiej. Umiera w roku 1989. Zbigniew Brzeziński kształcił się najpierw w Kanadzie, po czym wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych, gdzie studiuje na prestiżowych uniwersytetach. Wybiera zawód politologa i polityka. Szybko robi karierę w wybranej przez siebie dziedzinie i staje się osobą znaną w całych Stanach Zjednoczonych. Przyjmuje obywatelstwo amerykańskie. Prezydent Carter powołuje go na jedno z najwyższych stanowisk w państwie, jakim jest doradca prezydenta d/s bezpieczeństwa narodowego i jednocześnie szef Krajowej Rady Bezpieczeństwa. Po przegranej demokracji w wyborach wraca do pracy naukowej. Wykłada na najlepszych uniwersytetach, publikuje wiele doskonałych analiz politycznych, pisze książki, występuje często w telewizji. Staje się czołowym ekspertem do spraw Polski, Europy Wschodniej i ZSSR, wytrawnym znawcą komunizmu. Nie traci jednak kontaktu ze światem polityki.

Zapraszany jest systematycznie na narady do Białego Domu, kiedykolwiek prezydentom potrzebna jest dogłębna analiza jakiegoś problemu, w którym prof. Brzeziński jest ekspertem. Jego patriotyzm i zaangażowanie w sprawy Polski są powszechnie znane. Mówi dobrze po polsku.

Kandydatura pana Brzezińskiego na prezydenta R.P. wydaje mi się znakomita z bardzo wielu powodów. Myślę, że wystarczy wymienić choćby trzy. Po pierwsze, potwierdza się niestety stara prawda, że tam gdzie jest 2 Polaków powstają automatycznie trzy partie polityczne, a Polsce zagraża ponownie sejmokracja. Istnieje więc potrzeba pewnego zrównoważenia roli Sejmu przez silne prerogatywy władzy prezydenckiej na wzór np. Francji lub Stanów Zjednoczonych. Po drugie, aby sprostać trudnemu zadaniu, prezydent musiałby posiadać niekwestionowany autorytet. Są duże podstawy ku temu, aby sądzić, że trudno by było obecnie znaleźć w kraju kandydata spełniającego ten warunek. I nie dlatego, że brak jest w Polsce ludzi, którzy dysponują wybitną inteligencją, odpowiednimi cechami charakteru i wystarczającym doświadczeniem politycznym, ale dlatego, że jest ich po prostu za dużo (!). Ponadto, doświadczenie historyczne uczy, że Polakom niezwykle trudno jest zaakceptować i obdarzyć pełnym zaufaniem (już nie mówiąc o podziwieniu, czy uwielbieniu) jakąkolwiek prawdziwą indywidualność wyłonioną spośród nich, która uprzednio nie znalazła sławy i uznania w świecie, szczególnie zachodnim. Po trzecie, profesor Brzeziński jest powszechnie znany i ceniony przez elitę polityczną świata, jako że sam do niej przynależy. Mógłby więc z powodzeniem wykorzystywać ten niebagatelny atut z dużym pożytkiem dla Polski, dla jej pozycji w świecie.

Obecny "silny człowiek" w Polsce (ojciec narodu, mąż opatrnościowy, wódz, dyktator?) taką indywidual-

nością na pewno nie jest. Jego legenda była budowana w sposób sztuczny, w ramach określonej taktyki politycznej, w okresie kiedy nie wolno było jeszcze otwarcie atakować systemu komunistycznego i kiedy na czele "Solidarności" musiał stanąć robotnik, aby niejako uwiarygodnić "socjalistyczny" charakter ruchu. Wydaje się, że w roku 1980 ta taktyka "ojców duchowych" Solidarności była w zasadzie słuszna. Niestety jednak stało się to, że wybór padł na pana Wałęsę. Pomysłodawcy, a przynajmniej wielu z nich nie wybaczą sobie tego błędu chyba do końca życia. Wydaje się, że nadszedł już najwyższy czas, aby się ocknąć ze zbiorowego odrętwienia, czy też psychicznego paraliżu i próbować z tym, coraz gorzej pachnącym paszтетem coś zrobić. Wszyscy rozumni i odpowiedzialni za losy narodu Polacy muszą przyznać, że pan Witold Chałcamp miał niestety wiele racji porównując legendę Lecha Wałęsy do kariery Nikodema Dyzmy. I ta prawda musi jak najszybciej dotrzeć do świadomości wszystkich Polaków, o ile nie chcemy ośmieszać się nadal w oczach świata. Władza pana Wałęsy musi być szybko i radykalnie zredukowana, a jego znaczenie jako symbolu Polski w świecie stopniowo i konsekwentnie wyciszane. W świetle tego co napisałem trudno się dziwić, że wśród wielu ludzi w kraju i za granicą sama myśl o tym, iż pan Wałęsa mógłby zostać prezydentem R.P. budzi po prostu przerażenie. Nie wolno dopuścić do tego, aby losy narodu zaczęły przypominać powieściową groteskę.

Matan, Ottawa

JAK OBLICZAĆ PROCENTY ?

Jako matematyk czuję się zobowiązany, by pomóc Państwu zrozumieć tajemnicę liczenia pieniędzy. Sprawa to niby prosta, ale nie zawsze. Dlaczego? Bo wartość pieniądza stale się zmienia. Doświadczyli tego obecnie bardzo dotkliwie rodacy w kraju, na skutek szalejącej w polskiej ekonomii inflacji.

Istnieje nawet zawód człowieka do liczenia przyszłej wartości dzisiejszych pieniędzy i obecnej wartości przyszłych pieniędzy, a również wartości dzisiejszych pieniędzy, gdy przeznaczone są na ryzykowne inwestycje, lub też gdy mają być wypłacone komuś kupującemu polisę ubezpieczeniową. Zawód ten nazywa się po angielsku *actuary* i uznany był w niedawnym artykule w *Wall Street Journal* za najlepszy zawód w Ameryce.

Większość aktuariuszy (pozwalam sobie tak spolszczyć powyższe amerykańskie określenie) to ludzie z wykształceniem matematycznym, stąd moja znajomość tego zawodu. Wielu moich studentów wybiera tę karierę.

Dzisiaj chciałbym Państwu przedstawić kilka prostych reguł matematycznych, które pomogą Państwu usprawnić planowanie finansów.

Podstawową ideą finansów jest procent składany. Słowo składany używane jest dlatego, że w każdym niemal przedsięwzięciu finansowym po pewnym czasie procent zaczyna być naliczany do uprzednio uzyskanych procentów, co pozwala na szybszy przyrost kapitału. Odpowiednie angielskie określenie to *compound interest*. Procent może być naliczany rocznie, miesięcznie, dziennie, a nawet w sposób ciągły, ale, co może być zaskakujące, nawet składanie procentu w sposób ciągły nie przynosi nieskończonych zysków, lecz jedynie pewną wartość graniczną, nieco większą niż oryginalna stopa procentowa.

Wyobraźmy sobie, że składają Państwo do banku lub do firmy inwestycyjnej pewną sumę i że od tej sumy co

roku naliczany jest pewien procent, który jest dodawany do konta. Ile będzie pieniędzy na koncie po dziesięciu latach?

Aby odpowiedzieć na to pytanie dokładnie potrzebny jest kalkulator. Ale możemy policzyć wartość kapitału w przybliżeniu. Pomaga w tym tzw. zasada 72. Jeśli podzielimy 72 przez stopę procentową, to wynikiem będzie ilość lat potrzebna na podwojenie kapitału. Jest to reguła przybliżona, nie działa ona dla stopy procentowej większej niż 40%. Ale jeśli uzyskają Państwo regularnie 40% na swoich inwestycjach, to moja pomoc jest Państwu niepotrzebna - bo ja takiej stopy procentowej regularnie nie uzyskuje.

Zilustrujmy to przykładami:

Zosia składa na swoje konto w banku \$1.000 i bank płaci jej 6%. Ponieważ $72/6=12$, za dwanaście lat Zosia będzie miała dwa tysiące. A za kolejne lat dwanaście - cztery tysiące. Pieniądze podwajają się co dwanaście lat, bo 72 podzielone przez sześć wynosi dwanaście.

Wyobraźmy sobie teraz, że Zosia poczytała ECHO i dowiedziała się, że może sobie otworzyć Certificate of Deposit na 9%. Mamy $72/9=8$, czyli jej pieniądze podwoją się w ciągu ośmiu lat. Po szesnastu latach będzie miała cztery tysiące. Zaś po dwudziestu czterech latach będzie miała osiem tysięcy (kolejne osiem lat, kolejne podwojenie). Proszę porównać - po 24 latach osiem tysięcy zamiast czterech (a pieniądze trzymane w tym samym banku - czyli nie ma żadnego ryzyka!).

Wyobraźmy sobie z kolei, że Zosia posłuchała rady niejakiego Ostaszewskiego i umieściła ten tysiąc w dobrym funduszu zbiorowym (z ciężkim sercem, w strachu, bo tu nie ma żadnych gwarancji, ale raz kozie przepraszam - Zosi, śmierć). Fundusz zarobił jej średnio 18%, czyli podwoił pieniądze co $72/18=4$ lata. Po dwudziestu czterech latach Zosia jest miłą panią w średnim

wieku z kapitałem \$60.000. Proszę to sobie policzyć. Tak właśnie tworzyły się wielkie fortuny. Dobre inwestycje i cierpliwość. Łut szczęścia, tak modny w pogadankach towarzyskich, przydaje się w grze w bierki - w finansach liczy się wiedza, wiedza, wiedza i - umiejętność jej wykorzystania.

Teraz, gdy już Państwo poznali ZASADĘ 72, czas nauczyć się liczyć dwadzieścia lat naprzód - szybko i bez kalkulatora.

Gdy będziemy co miesiąc inwestować określoną sumę w fundusz inwestycyjny i uzyskamy przeciętnie 12% rocznie - co porządny fundusz uzyskać powinien - ile będziemy mieli za lat dziesięć, dwadzieścia, trzydzieści? Odpowiedź brzmi (w przybliżeniu) - przez dziesięć lat nasza miesięczna inwestycja pomnoży się przez 300, przez dwadzieścia lat przez 1000, przez trzydzieści lat przez 3000.

Zdzich inwestuje \$100 miesięcznie w fundusz zbiorowy - ile będzie miał za dziesięć lat: 300 razy 100 - \$30.000. Za dwadzieścia lat - \$100.000. Za trzydzieści lat - \$300.000.

Powiedzą Państwo - ale przecież będzie inflacja i pieniądze będą mniej warte. O ile mniej - zapytam. I odpowiem - inflacja przeciętnie zmniejsza wartość pieniędzy o połowę w ciągu dziesięciu lat - tak przynajmniej dotychczas było w Ameryce. Nie jest to aż tak katastrofalne. Ponadto dobre fundusze inwestycyjne zazwyczaj zarabiają dwanaście procent po odliczeniu inflacji (przeciętnie).

Wiedza, wiedza, wiedza - umiejętność jej wykorzystania - przyniosą Państwu wspaniałe efekty.

**KRZYSZTOF
OSTASZEWSKI**

Historia pana X jest długa, ale streszczymy ją w paru zdaniach zmieniając realia, by nie narażać go na drwiny. Ożenił się w późnym wieku z majątną wdową polskiego pochodzenia. Sam miał w Polsce zakład i wywiózł trochę gotówki. Pracował. Wprawdzie całych pieniędzy do domu nie dawał, ale kupował żonie prezenty i płacił za naprawy, drobne usprawnienia. Płacił też ustalone sumy za mieszkanie i jedzenie. Bogatego pieniądze lubią. Wdowa odziedziczyła kolejny spadek, tym razem po matce. Pan X zadzwonił do nas poruszony ubiegłotygodniowym działem "Spod paragrafu", bowiem znalazł się jakby w podobnej sytuacji, tyle że wiele na tym stracił. Otóż żona zażądała zrzeczenia się pretensji do spadku po jej matce. Wysłała z papierkiem do swojego adwokata. Adwokat zapytał, czy pan X rozumie co podpisuje, a on potwierdził. Drobnego maczku nie czytał, a był przekonany, że podpisuje zrzeczenie się spadku. Tymczasem małżonka przygotowała inny dokument - było to zrzeczenie się z udziału w całym majątku. A więc wspólnie zamieszkałego domu, poczynionych w nim inwestycji. Nie wdając się już w pikantne szczegóły małżeńskiego pożycia państwa X przejdźmy do faktu, że wystawiła jego rzeczy na ganek i zmieniła zamki. Czy pan X ma szansę odzyskać część włożonych w małżeństwo pieniędzy?

Pieniądzy tak, ale nie własności odziedziczonej przez żonę po byłym mężu, czy matce. W każdej prowincji Kanady własność odziedziczona należy do spadkobiercy. Sędzia może natomiast uznać, że są ku temu podstawy, że zagarnięcie wszystkiego czegoś się państwo dorobili przez żonę jest niesprawiedliwe. Sędzia może zdecydować o pełnym podziale majątku. Uczynić to może na podstawie pana zeznania, że został pan oszukany i podpisał dokument, który panu podsunęto i faktycznie oszukano. O ile pomoże w tym panu dobry prawnik, nie związany obowiązkiem reprezentowania interesów pana żony. Są podstawy prawne do unieważnienia kontraktu. Nie przesądza to jednak decyzji sędziego. W tych warunkach powinien pan ubiegać się o

zwrot włożonych przez pana w dom pieniędzy, oczywiście w rozsądnych, udokumentowanych granicach. Powinien pan spisać dokument separacyjny lub wnieść pozew o rozwód, jeśli nie dojdzie do pogodzenia. Rozwód może uzyskać pan na podstawie udowodnienia rozkładu małżeństwa poprzez roczne osobno zamieszkanie, zdradę małżeńską lub okrucieństwo fizyczne czy psychiczne. Separacja nie wymaga podania takich dowodów, a zabezpiecza przed różnymi prawnymi kompli-

kacjami. Powinien pan bezwzględnie korzystać w każdym kroku z porady prawnika, a ponieważ nie zna pan dobrze angielskiego powinien pan zwrócić się do prawników władających polskim. Listę można otrzymać w gmachu sądu w Toronto w dawnym City Hall przy Bay i Queen lub w Polish Canadian Community Services, 2333 Dundas Str. West.

TEMIDA

spadła. Przyszan, że nie wytrzymałem i powiedziałem, że się tego po nim nie spodziewałem i że na niego liczyłem. Od tego czasu zaczął mnie unikać. Stosunki ochłodziły się do tego stopnia, że przestaliśmy się widywać. A że nie miałem nikogo bliskiego w tak dobrej sytuacji finansowej nic nie wyszło z pożyczki i moich planów. Proszę o komentarz.

A.Z. CALGARY

Byliśmy razem w obozie we Włoszech. Znamy się od lat. Ale sytuacja finansowa jak niebo i ziemia. Kolega otworzył firmę budowlaną. Poszło mu świetnie. Dzisiaj ma już trzy domy, w tym dwa prawie spłacone. Ja przeżyłem serię zatrudnień i zwolnień w zakładzie, który przechodził wstrząsy. W końcu zdecydowałem się na własny interes. Nie miałem gotówki. Postanowiłem pożyczyć z banku. Zwróciłem się do kolegi by mi podżyrował pożyczkę. W końcu to mój przyjaciel. Wypiliśmy morze wódki. Odpowiedział, że niestety tego nie zrobi, bowiem nie ma gwarancji, że dam sobie radę, a taka pożyczka złałaby go całkowicie, gdyby na niego

Morze wódki to może warunki do miłej kompanii, ale niekoniecznie przyjaźni. Przyjaciel prawdziwy pewnie oddałby panu ostatnią koszulę. Rozsądny przyjaciel temu, kto jej nie zniszczy. Niepotrzebnie więc pan się uniósł. Odmowa była przynajmniej jednoznaczna i szczerą. A, że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie mamy ich w życiu niewiele. Tych, co mamy, pozostaje tylko cenić. Cóż jeśli nie sprawia panu również przyjemności wódeczka z kolegą, rzeczywiście już lepiej się pożegnać. A na przyszłość, jeśli ktoś nam odmawia przysługi, zdobądźmy się na odrobinę godności i bez pretensji.

BYWAŁA

CZŁOWIEKU, NIE IRYTUJ SIĘ!

W ubiegłym tygodniu opowiedziałem pokrótce o badaniach doktora Friedmana. Wynikało z nich, że powtarzające się wybuchy złości prowadzą do chorób układu krążenia. Złość wiąże się z podejrzliwością i brakiem zaufania. Na szczęście postawy te można zmienić przez odpowiedni trening. Po prostu nauczyć traktowania innych z życzliwością i delikatnością. Okazuje się, że to się opłaca. W grupie poddanych takiemu treningowi liczba powtórnych zawałów spadła o 45%. Czego uczą psychologowie notorycznych złoźników? Tego, co stara się wpoić w dziecko dobra mama.

- Dostrzeż, że twoja łatwość wpadania w złość jest problemem. Poproś bliskiego o pomoc w kontrolowaniu irytacji.

- Staraj się w każdej sytuacji znaleźć racjonalne rozwiązanie przeszkody czy błędu, inne niż doszukiwanie się złej woli irytującej cię osoby.

- Próbuj wejść w położenie drugiego. Człowiek o zdolności współodczuwania rzadko wpada w złość.

- Miej dystans do swej podejrzliwości wobec wszystkich. Spróbuj więc obśmiać i tego faceta, który w tobie siedzi i węszy wrogów.

- Szukaj sposobów, by komuś od czasu do czasu zawierzyć. Zmniejsz restrykcje. Nie domagaj się zawsze najlepszego dla siebie. Unikaj pozycji i kontrolera zachowań swych bliskich.

- Od czasu do czasu może się zdarzyć, że ktoś rzeczywiście źle cię potraktuje i zasługuje na kopniaka. Jeżeli osoby takiej możesz w przyszłości unikać, staraj się nie mieć z nią kontaktu. Jeśli natomiast jest to ktoś, który podobnie jak ty ma problemy z kontrolą swego zachowania, a jesteś na niego skazany powiedz mu, że jego sposób reakcji jest niewłaściwy, sprawia ci przykrość. Powiedz mu również, że masz szansę to zmienić i tylko to od niego zależy. Z pewnością na takie dictum spotka cię stek wyzwisk - nie szkodzi. Przynajmniej nie tobie. To on wpro-

wadza się w śmiertelną spiralę złości. Ty wychodzisz z konfliktu zdrowszy.

- Potrafisz wybaczyć, zapomnieć? Tam, gdzie można liczyć na poprawę jest to najzdrowsza postawa. Unikaj styczności z tymi, którzy nie rokują pozytywnych zmian.

- Robienie z igły widły jest najczęstszą postawą spotykaną u zawałowców i sercowców.

Nie czekaj więc aż uderzy cię atak. Spróbuj się zmienić póki czas. Agresja

wobec innych będzie powoli zanikać, jeśli będziesz się starać zmniejszyć swą podejrzliwość i nieufność. Bądź jak dziecko. Ma to być droga do niebieskiego królestwa. Można ją rozpocząć wcześniej, a zakończyć w późniejszym wieku.

Zainteresowanych odsyłamy ponownie do książki "The Trusting Heart" Redforda Williamsa.

PEDANCYK

DOBRY I ZŁY CHOLESTEROL

Cholesterol jest substancją chemiczną, która jest produkowana przez nasz organizm. Otrzymujemy ją również z zewnątrz wraz z naszym pożywieniem. Początkowo cholesterol uważany był za niepotrzebny składnik przemiany materii, wydalany wraz z żółcią, w której często wytrąca się, tworząc kamienie żółciowe. Badania naukowe wykazały, że stanowi on bardzo ważny składnik strukturalny błon komórkowych, jak też materiał wyjściowy dla wielu hormonów, enzymów trawiennych i kwasów żółciowych. Jest on niezbędny przy zarządzaniu wielu funkcji życiowych człowieka.

Mimo że niemal wszystkie komórki i tkanki naszego organizmu mają zdolność wytwarzania cholesterolu, częściej jednak korzystają one z cholesterolu krążącego we krwi. Cholesterol pojawia się tam z dwóch źródeł: z wątroby, która ma zdolność syntezy tego związku, jak również z jelita cienkiego, w którym odbywa się wchłanianie cholesterolu pokarmowego. W praktyce nasz organizm jest w stanie produkować wystarczającą ilość cholesterolu na swoje potrzeby, bez konieczności dostarczania cholesterolu wraz z pokarmem.

Cholesterol możemy znaleźć we wszystkich produktach pokarmowych, pochodzenia zwierzęcego, jak mięso, drób, produkty morskie (sea food), produkty mleczne i żółtka jaja kurzego.

Jeśli poziom cholesterolu w naszym organizmie jest za wysoki zaczynają się problemy ze zdrowiem i to dość poważne. Mianowicie, nadmiar cholesterolu odkłada się w ścianach tętnic, tym samym utrudniając przepływ krwi przez te naczynia. Zaczyna rozwijać się miażdżyca. Proces ten jest bardzo powolny, trwa latami, prowadząc często do ataku serca lub wylewu krwi. W procesie tym bierze udział tzw. "zły" cholesterol, którego cząsteczki często określa się skrótem, LDL (low density lipoprotein). "Dobry" cholesterol, znany

też jako cząsteczki tłuszczowe HDL (high-density lipoprotein), przenosi nadmiar cholesterolu do wątroby, skąd następnie jest usunięty. Osoby mające we krwi duży procent dobrego cholesterolu są mniej skłonne do miażdżycy, i rzadziej zapadają na zawał serca. Na ogół mężczyźni mają wyższe stężenie cholesterolu we krwi niż kobiety w pierwszych pięciu dekadach życia, po czym kobiety "doganiają", a nawet wyprzedzają pod tym względem mężczyzn. Jest to związane z hormonem, estrogenem, który podnosi poziom HDL cholesterolu, pełniąc funkcję ochronną. Po okresie przekwitania (menopauzie) natomiast cholesterol staje się takim samym problemem dla kobiet jak i dla mężczyzn w tym samym wieku.

Jak więc możemy obniżyć poziom tego niekorzystnego dla nas cholesterolu?

Nie mamy dużego wpływu na wrodzone zaburzenia przemiany materii, ale na pewno my sami decydujemy o naszym sposobie odżywiania, czyli o naszej diecie. Wiemy, że dieta wysokoenergetyczna, obfitująca w nasycone kwasy tłuszczowe - głównie tłuszcze

zwierzęce, prowadzi do stopniowego wzrostu stężenia cholesterolu we krwi. Będą to głównie tłuszcze zwierzęce pochodzące z mięsa, jaj-żółtka, masła, serów. "Dobre" tłuszcze są pochodzenia roślinnego i przyczyniają się one do produkcji dobrego cholesterolu, jak również obniżają poziom tego niekorzystnego. Mając na śniadanie jajka na boczku, oraz jeden kawałek grzanki z masłem, zużywamy zapotrzebowanie tłuszczu przeznaczone na cały dzień.

Lista czynników działających niekorzystnie na przemianę cholesterolu jest długa. Oprócz nieprawidłowej diety, nałóg palenia papierosów, mało aktywny fizycznie tryb życia prowadzą do podwyższenia stężenia cholesterolu. Istnieją też zdania, że poziom jego może być modyfikowany przez czynniki psychiczne. Stres psychiczny, stany lękowe i stany wzmożonego napięcia nerwowego mają wyraźny wpływ, podwyższający stężenie cholesterolu we krwi.

LIDIA DOBOSZ, M.D., N.D.

TEL. 534-0050

Bloor Naturopathic Clinic

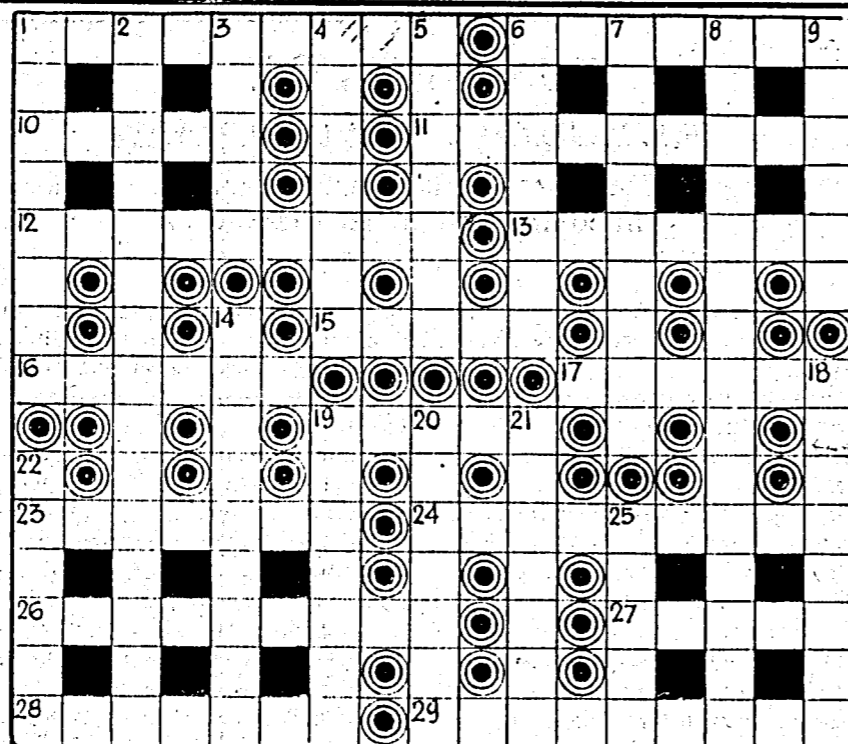

POZIOMO:

- 1 Komplet kopert i papierów listowych
- 6 Rodzaj materaca wypełnionego pierzem
- 10 Gromada psów myśliwskich
- 11 Eskortujący dozorca
- 12 Otulenie, okrycie dookoła
- 13 Niedomaganie
- 15 Imię żeńskie
- 16 Kapelusz damski, bez ronda, ściśle przylegający do głowy
- 17 Człowiek skąpy, chciwy
- 19 Odnaczenie za wybitne osiągnięcia
- 23 Cienki powróż, postronek
- 24 Wada, błąd, usterka
- 26 Plan wydatków
- 27 Samiec kota domowego, rysia, zбіka
- 28 Ciemnopomarańczowa przyprawa, barwnik do ciast
- 29 Złot, rajd zwolenników, turystyki górskiej

PIONOWO:

- 1 Ręczna broń palna
- 2 Zwolennik zakazu produkcji i sprzedaży alkoholu
- 3 Nosze do przenoszenia zmarłych
- 4 Wirowanie wokół czegoś, ruch obrotowy
- 5 Formularz z pytaniami
- 6 Zabieg leczniczy, nakłucie
- 7 Gospodarka, gospodarowanie
- 8 Nielogiczne postępowanie, działanie niezgodne z przemyślanymi zasadami
- 9 Trwały rysunek na skórze człowieka
- 14 Scenograf
- 18 Zajmująca się czymś z upośobania, niezawodowo

- 19 Produkt z ciasta, przysmak Włochów
- 20 Zwolnienie z zajmowanego stanowiska
- 21 Maszyna drukarska do składania tekstu z oddzielnych matryc i odlewania całych wierszy
- 22 Figiel, psota, żart
- 25 Sznur z pętlą do chwytania zwierząt, lasso

z poprzedniego numeru
POZIOMO: dipłodok, szturman, kozub, asani, zmrok, nacja, bagatelka, katarynka, Anna, lato, centymetr, gladiolus, smród, tycie, zawód, potok, nietaska, paradoks.
PIONOWO: przeciwnatarcie, odbłask, orangutan, zbieg, uszatka, moralizatorstwo, barbarzyństwo, kontrafagot, krasnoludek, niewiedza, chimera, raszpla, luzak.

BRYDŻ

ZADANIE 97

A D 7 6 5   W 4 3
 A 3   K D 2
 A K 5   W E   D W 7 2
 K D 7   A 5 4

Jak należy rozgrywać 7 bez atu po wiście waletem kiero.

ROZWIĄZANIE

Trzeba za wszelką cenę wykorzystać wszystkie szanse wygrania tego kontraktu, dlatego też przed zagranem na drugiego króla pik pod impasem przeprowadźmy rozgrywkę wywiadowczą. Jeżeli np. S dołoży po trzy razy do zgrywanych kolorów i w dziesiątej lewie zrzuci pika, to ujawni tym samym posiadanie czterech pików i w związku z tym j. dyrą sensowną szansą wygrania jest singlowy król pik poza impasem. Gdy natomiast rozgrywka nie wykaże, iż N posiada dwanaście kart w zgrywanych kolorach, to zagramy na podstawową szansę. Rozgrywka ta grozi wpadką bez dwóch, ale przy tak nietypowym kontrakcie nie ma to żadnego znaczenia.

DAMA PIK

ZE ŚMIECHEM NIE MA ŻARTÓW

Doszliliśmy do wniosku, że w ECHU jest mało do śmiechu. Stąd róg ten wypełniać będą anegdoty o znanych ludziach, dykteryjki i powiedzonka. Będziemy się starać dobrać je do sytuacji. Tytuł rubryki wzięliśmy z Aleksandra Gogola.

O POMOCY EMIGRANTOM

Pani George Sand zbierała datki w roku 1832 na polskich emigrantów. Zwróciła się do jednego z bankierów: "Pan baron zechce coś kupić, bo umie kupować!" - "Chętnie - odrzekł - kupię pani autograf". - "To wspaniale" - powiedziała słynna z dowcipu pisarka i napisała: Oświadczam, iż otrzymałam od barona R. kwotę 5000 franków na rzecz biednych emigrantów. Baron-bankier, śmiejąc się kwaśno, wypisał czek.

O NOMINACJI DYPLOMATÓW

Do Wiktora Hugo przyszedł przyjaciel, który dzięki wysokiej protekcji miał zostać dyplomatą. Przyszedł po poradę do wielkiego pisarza:

- Powiedz mi od czego zależy wielkość dyplomaty;
- Od wielkości dział, które za nim stoi - wyjaśnił autor Nędzniaków.

O WYMIANIE POGLĄDÓW

Wiktor Hugo oświadczył kiedyś po powrocie do domu:
 - Wymieniłem właśnie poglądy i koncepcje z panem iks i - dziwna sprawa - w głowie mam zupełną pustkę.

FUNDACJA IM. TADEUSZA I ZOFII ROMER

Fundacja im. Tadeusza i Zofii Romer przychodzi z pomocą młodym, polskim naukowcom

W Kanadzie na zaproszenie Fundacji przebywali następujący stypendyści:

- Dr Paweł Śpiewak (październik, listopad i grudzień 1988 r.);
- Dr Jan Zejda (od maja 1989 r. do czerwca 1990 r.);
- Dr Wojciech Ligeza (październik, listopad i grudzień 1989 r.);
- Dr Tomasz Stankiewicz (od grudnia 1989 r. do lutego 1990 r.).

Dr Śpiewak poświęcił swój pobyt zbieraniu materiałów niezbędnych do pisania pracy habilitacyjnej. Wygłosił również szereg odczytów w Polskim Instytucie Naukowym, na zebraniu Polish-Jewish Heritage Foundation w Montrealu i Toronto oraz dla Klubu Pisarzy i Dziennikarzy Polskich na Obczyźnie. Dr Maria i Maciej Znojkiwicz gościli dra Śpiewaka w czasie jego pobytu, za co im serdecznie dziękujemy.

Dr Jan Zejda, lekarz medycyny, specjalizujący się w chorobach płucnych panujących wśród górników, dzięki naszemu stypendium przebywa na stażu, w Pulmonary Research Laboratory, Department of Epidemiology and Biostatistics, McGill University. Dzięki pomocy prof. M.R. Backlace (dyrektora Pulmonary Research Laboratory), został przyjęty na studia podyplomowe w McGill. W czasie swego pobytu napisał wraz z dr Backlace rozdział do podręcznika na temat wpływu włókien mineralnych na stan układu oddechowego. Jego sekcją, której opracowanie już ukończył, dot. wpływu pyłu azbestowego na stan dróg oddechowych. Program jego studiów obejmuje cały rok i prowadzi do "Diploma in Epidemiology" poprzez system kursów (30 kredytów) i dysertację.

Dr Ligeza poświęcił swój pobyt pracom w archiwum Beaty Obertyńskiej w Ottawie. Zapoznał się z materiałami i opracował katalog zbiorów przy pomocy systemu komputerowego pozwalają-

cego na zidentyfikowanie dokumentów i sporządzanie pochodnych "podzbiorów" w zależności od potrzeb badawczych. We współpracy z p.Kasprem Pawlikowskim, przygotował projekty trzech nowych edycji dzieł Beaty Obertyńskiej ("Czarny Port", "Perepelniki" i "Pamiętać wszystkimi zmysłami"). Dalsze publikacje adresowane będą do publiczności dziecięcej. Utworami tymi zainteresowało się wydawnictwo "Nasza Księgarnia". Napisał również wstęp do krajowego wydania powieści Obertyńskiej "Skarb Eulenburga". Skrót tej pracy opublikowany został w nowojorskim "Przeglądzie Polskim". Dr Ligeza wygłosił w czasie swego pobytu kilka odczytów (Polski Instytut Naukowy w Montrealu i Ottawie, University of Ottawa oraz University of Alberta w Edmonton). Przeprowadził również wywiad z Wacławem Iwaniukiem dla krakowskiego miesięcznika "Na Głos". Pan Kasper Pawlikowski udzielił gościny naszemu stypendyście w czasie całego pobytu, za co serdecznie dziękujemy.

Dr Tomasz Stankiewicz jest adiunktem na Wydziale Ekonomii Politycznej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Kierownikiem Biura Polityki Gospodarczej Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ Solidarność, Oddziału w Warszawie. Głównym celem jego pobytu w Kanadzie było zapoznanie się z ustawodawstwem dotyczącym giełdy i rynku kapitałowego oraz z procedurą prywatyzacji własności państwowej stosowanej w Kanadzie. Nabył szereg książek zawierających komplet ustaw i rozporządzeń regulujących funkcjonowanie rynku papierów wartościowych i funkcjonowanie giełdy w Toronto i Montrealu. Napisał dwa artykuły, jeden do "The Toronto Star" i drugi do "The Financial Post" na temat polskiej drogi do kapitalizmu. Wygłosił odczyt dla Polonii w Windsor, dla Polskiego Instytutu Naukowego w Montrealu oraz miał wykład na uniwersytecie McGill na

temat obecnej sytuacji w Polsce. Udzielił wywiadu o sytuacji gospodarczej w Polsce dla polskiej sekcji Radio Canada. Przeprowadził szereg rozmów i konsultacji z ekonomistami na uniwersytetach montrealskich oraz spędził parę tygodni u profesora Fallenbuchla, który jest specjalistą od spraw prywatyzacji mienia państwowego na Uniwersytecie Windsor. Wrócił do kraju nieco wcześniej, gdyż rząd premiera Mazowieckiego postanowił przyspieszyć proces reform i reprivatyzacji. Dr Stankiewicz chciał, by jego wiedza zdobyta w Kanadzie była praktycznie wykorzystana przy formułowaniu projektów ustaw (co miało nastąpić w drugiej połowie lutego). Dziękujemy serdecznie profesorowi Stefanowi Lamed oraz profesorowi Zbigniewowi Fallenbuchl za udzieloną pomoc i gościnę.

Przeznaczaliśmy dodatkowo \$1,000 dla dra Zieby, który przebywał w Kanadzie na zaproszenie innej organizacji, lecz zabrakło mu funduszy na dodatkowe badania dot. stosunków polsko-ukraińskich. Opłaciliśmy tablice do testu projekcyjnego Rorschacha dla mgr Hreczuch, psychologa z Wrocławia. Opłaciliśmy prenumeratę kilku czasopism (między innymi, dla pracowni Norwida na Uniwersytecie Warszawskim) oraz wystaliśmy książki (wartości \$900.00), które zostały przekazane do Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego i Akademii Teologicznej w Krakowie. Część funduszy (na opłacenie dwóch stypendiów, dra Zejdy i dra Ligezy) otrzymaliśmy z Funduszu im. Batorego.

Zarząd Fundacji zwraca się do Polonii Kanadyjskiej z prośbą o popieranie Fundacji im. Tadeusza i Zofii Romer przez ewentualne zapisy testamentowe, lub datki pieniężne, które można odliczać od podatków federalnych i prowincjonalnych w Quebec, jak również przez zgłaszanie gotowości goszczenia naszych stypendystów przez krótki okres czasu (nawet jednotygodniowa gościna będzie bardzo pomocna). Datki i inne propozycje prosimy wysyłać na adres Fundacji:

Romer Foundation
 344 Ave. Metcalfe, Montreal, Que.
 Canada H3Z 2J3

Horoskop tygodnia

31 maja - 6 czerwca

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Dobra passa w pierwszej połowie tygodnia, wykorzystaj ją i wytrwale zmierzaj do celu. Potem może być trudniej. Zwłaszcza w sferze uczuciowej niektóre Barany mogą doznać zawodu. W sprawach materialnych ostrzeżenie: nadmierna przebiegłość może przynieść odwrotny skutek. Porozmawiaj z Rybami, do Raków lepiej się nie odzywaj. Dzień miły - wtorek, liczba szczęśliwa - 5.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Wprawdzie w tym tygodniu liczne Byki błyszczyć będą dowcipem i sprytem, ale nie wszystkie misje, w których dane im będzie uczestniczyć powiodą się. Zwłaszcza jeśli będą to sprawy poważne, a potraktuje się je zbyt lekko. Należy przejść nad tym do porządku i wyciągnąć wnioski na przyszłość, aby podchodzić do niektórych problemów bardziej docieklawie. Dobre układy z Wagą, Lew nie ma dla Ciebie tolerancji. Dzień ważny - wtorek, liczba szczęśliwa - 3.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Jeśli Bliźnięta przystąpiły już do realizacji planów mogą liczyć na powodzenie. W gronie towarzyskim - dowody przyjaźni, upominki, sympatyczne listy. Ale niech Bliźnięta mają się na baczności - grożą konflikty w sprawach materialnych (zobowiązania? długi?). W kontaktach uczuciowych przestroga, aby nie zadreżwały partnerów swoim oddaniem. Zwróć uwagę na Barana unikaj Wagi. Dzień ważny - piątek, liczba szczęśliwa - 5.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Tydzień miły dla Raków romantycznych; czułe nastroje, sentymenty. Pisane im powodzenie w miłości. Z jednym zastrzeżeniem - aby nie narzucały zbyt swojemu stylowi i nie starały się "urabiać" bliskiej sercu osoby, bo mogą ją spłoszyć. W pracy raczej spokój. W swoich planach na przyszłość pamiętaj o Strzelcu, unikaj Wodnika. Dzień miły - niedziela, liczba szczęśliwa - 2.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
W tym tygodniu racjonalne podejście do rzeczywistości będzie dla Lwów obroną przed niebezpieczeństwami, z którymi Lwy muszą się liczyć zwłaszcza w podróży. Nie chodzi tu o jakieś niezwykle czyhające zasadzki, ale należy mieć się na baczności, np. przed siłą własnej wyobraźni i zbyt idealizowaniem kogoś, kto wcale na to nie zasługuje. Oparcie i radę znajdziesz u Koziorożca. Unikaj Bliźniąt. Dzień ważny - sobota, liczba szczęśliwa - 12.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Panny powinny być przygotowane w tym tygodniu na kłopoty w sprawach zawodowych. Należy stawić im czoła z rozwagą, a szybko zostaną rozwiązane. Za to dobra passa w miłości i wszelkich sprawach uczuciowych, nastąpi rozładowanie napięcia, wiele wyjaśni się tam, gdzie zdania były podzielone. Dobre kontakty z Rybami; Barana unikaj. Dzień miły - środa, liczba - 4.

WAGA: 23 września - 23 października
Wagi zabłyśną odwagą i niezależnością poglądów w sprawach doniosłych i tych codziennych. Wskazana jednak ostrożność w sprawach finansowych, walcz z własną rozrzutnością, bo jako podejrzliwa Waga oszukać się nie dasz. Miłe spotkanie z Baranem, nie licz na względy Raków w tym tygodniu. Dzień ważny - piątek, liczba szczęśliwa - 4.

SKORPION: 24 października - 22 listopada
W tym tygodniu Skorpiony muszą nastawić się duchowo na pewne trudności. Bezstronność ich stanowiska spowoduje kłopoty, ale jak się okaże później, efekt końcowy będzie pozytywny, da satysfakcję, nie należy więc przerażać się, jeśli z końcem tygodnia nie nastąpi ostateczne rozwiązanie. Cierpliwości! Nie zadzieraj ze Skorpionem, ale Byk Ci sprzyja. Dzień ważny - niedziela, liczba szczęśliwa - 7.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Raczej nudnawy tydzień Nie najlepsza atmosfera towarzyska, ale bez wstrząsów. W pracy należy unikać konfliktów z osobami niezorganizowanymi, skłonny do chaotycznej improwizacji. Strzelec ich nie naprawi, a po co ma tracić nerwy i czas. Jakaś Panna czeka na wiadomość, nie zwlekaj! Wagi nie są przychylnie w tym tygodniu. Dzień ważny - sobota, liczba szczęśliwa - 5.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Który z Koziorożców przystąpi w tym tygodniu do wyjątkowej pracy, niech liczy tylko na siebie przy rozwiązywaniu technicznych problemów. Pomysł same przyjdą. Jeśli w pracy zawodowej męczy Koziorożca nudne i pedantyczne otoczenie, najlepsze odprężenie znajdzie w obcowaniu z przyrodą. Uwaga - mniej wyniosłości w stosunku do Barana. Nie sprzyja Ci Lew. Dzień ważny - czwartek, liczba szczęśliwa - 4.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Nieżyły tydzień. Koniecznie jednak Wodniki muszą przezwyciężyć nieśmiałość, bo w sprawach sercowych jest wiele do wygrania. Aktywność w tej dziedzinie będzie wręcz niezbędna! W pracy potraktuj trudności z poczuciem humoru. Nie poddawaj się nastrojom wiary we wróżby i zjawiska nadprzyrodzone. Zakochane Wodniki niech zbytnio nie ufają horoskopom! Przyjazna rozmowa z Rakiem. Unikaj Panny. Dzień miły - piątek, liczba szczęśliwa - 8.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Razem z początkiem tego tygodnia kończy się dla Ryb spokojny relaksowy okres. Ryby szukają się do energicznego ataku i osiągną upragniony cel pod warunkiem, że nie będą szarżować. Dotyczy to także spraw sercowych. W dziedzinie zawodowej osiągną sukces, szczególnie finansowy, choć zadanie było mało ambitne, to finanse dadzą satysfakcję. Znak ważny - Strzelec, unikaj Barana. Dzień miły - niedziela, liczba szczęśliwa - 3.

ECHO POLECA

• W ramach III Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego w Toronto (Du Maurier World Stage), organizowanego przez Harbourfront, wystąpi zespół teatralny z Polski Janusza Wiśniewskiego, ze spektaklem "Olśnienie" ("Dazzle"), z muzyką Jerzego Satanowskiego. Występy odbędą się w du Maurier Theatre Center, 231 Queens Quay West, Toronto: od 12 czerwca do 15 czerwca o godz. 7:30 pm oraz w sobotę 16 czerwca o godz. 7:00 pm i 9:00 pm. Bilety do nabycia w: The Harbourfront, Box Office at York Quay Centre, 235 Queens Quay West, tel. 973-4000 lub Ticket Master Canada, tel. 872-1111 - w cenie od \$12. Podczas konferencji prasowej w dniu 1 maja 1990 r. zapowiadającej oficjalny program, kierownictwo Harbourfront zaanonsowało spektakl "Olśnienie" jako znaczące wydarzenie artystyczne tegorocznego Festiwalu. Sztuka J. Wiśniewskiego jest prapremierą na kontynencie północnoamerykańskim.

• Tydzień ochrony środowiska trwa od 4 do 10 czerwca. Otwarcie nastąpi 4 czerwca w Ontario Science Centre, 770 Don Mills Rd., tel. 429-0193.

• Skrzypek Joshua Bell wraz z Toronto Symphony weźmie udział w koncercie muzyki Bacha, Mozarta i Lutosławskiego 6, 7, 9 czerwca w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe Str., 593-4828.

• "Anything Goes" to tytuł musicalu, który gościnnie na deskach O'Keefe Centre, Yonge/Front Str. Tel. 872-2262) wystawi Lincoln Centre z Nowego Yorku w dniach 29 maja - 3 czerwca.

• Festiwal filmów o kulturze i historii Chin w każdy piątek (godz. 19:15) i sobotę o godz. 15:45 w czerwcu. 1745 Eglinton Ave. W., tel. 394-1000.

ECHO POLECA DZIECIOM:

• Muzeum w Gibson House (5172 Yonge Str., tel. 225-0146) organizuje 2 i 3 czerwca pokaz i degustację produkcji lodów według starych przepisów.

• "Patolino and Patolini" to tytuł przedstawienia Mimo Theatre, 9.VI. o.g. 14. 177 Avondale Ave. Tel. 222-9029.

• "Helena and her Magical Basket" uczi The Year for Racial Harmony wielokulturowym koncertem, 9 czerwca o g. 14:30. w Dufferin-St. Clair Library, 1625 Dufferin Str., tel. 393-7712.

KA LENDARZYK ECHA

31 maja, CZWARTEK
Anieli, Ernesta, Feliksa, Kamila, Petroneli, Petroniusza

1 czerwca, PIĄTEK
Gracjana, Hortensji, Jakuba, Konrada, Nikodema, Świętopetka

2 czerwca, SOBOTA
Erazma, Army, Marcelina, Marceli, Marianny i Piotra

3 czerwca, NIEDZIELA
ZIELONE ŚWIĄTKI
Klotyldy, Laurentyny, Leszka, Tamary

4 czerwca, PONIEDZIAŁEK
Cherubina, Dalibora, Gościmiła, Franciszka, Karola

5 czerwca, WTOREK
Bonifacego, Dobromira, Juliana, Walerii i Waltera

6 czerwca, ŚRODA
Laurentega, Ingrydy, Pauliny, Norberta, Normana

RADY I PORADY

KANADYJSKIE DOŚWIADCZENIE

Są dwie skrajne opinie. Ze Kanadyjki to brudasy i że przeciwnie. Zwykle w konfrontacji dwóch kultur zderzają się odmienne wzory czystości i porządku. Kanadyjska i amerykańska młodzież rzuca wszystko na podłogę. Okna, bywa, myje się raz na rok. A jednak gdy zjawia się polska gospoia zaczyna się pouczanie. Kanadyjki zatrudniające Polki często skarżą się, że ich pracownice nie umieją sobie zorganizować roboty. Z kolei Polki twierdzą, że nie dają sobie rady ze stosem prania i brudów po kątach. Fachowe sprzątanie na tym kontynencie to zawód. Oczywiście najprostszemu w wypadku uporządkowanych biur. Najtrudniejszy - dużego domu pełnego dzieci i zwierząt. Jakże są standardy porządków domowych i ich

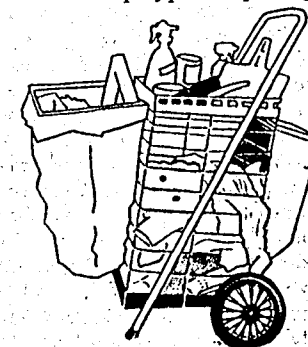
organizacja. Idealne kanadyjskie gospodynie, także te zatrudniające pomoc twierdzą, że pracę należy podzielić na cztery typy czynności: codzienne, cotygodniowe oraz prace sezonowe.

Codzienne: myjemy naczynia, zamiatamy całą podłogę, wypróżniamy kosze na śmieci, ścielimy łóżka, zbieramy ubrania i zabawki i papiery. Ile to zabiera czasu? Pół godziny 1-sypialniowy apartament. Dodać po 15 minut na każdą sypialnię lub pokój. Dodać po 15 minut na każde piętro. Przykładowo: sprzątanie 4-sypialniowego domu z piwnicą pochłania dziennie 1 1/2 do 2 godzin + pół godziny do godziny zmywania (w zależności od wielkości domu). Do tego dochodzi sprzątanie kuchni po gotowaniu.

Co tydzień: odkurzanie, podlewanie kwiatów, czyszczenie koszy na śmieci, sprzątanie łazienki, wycieranie kurzu oraz czyszczenie podłóg, sprzątanie lodówki, zmiana pościeli, itd. 8 godzin tygodniowo.

Raz na jakiś czas, wtedy, gdy naprawdę brudne. Mycie okien, drzwi, ścian, szorowanie pieca, czyszczenie sreber, czyszczenie dywanów, zaston, siatek. Na niespodziewane brudny dodać 2 godziny tygodniowo.

Codzienne sprzątanie jesteśmy w stanie opędzić, używają do tego celu wózka na kółkach np. typu sklepowego,

FASOLKA Z INWENCJĄ

Fasolka szparagowa pojawia się w Polsce na krótko w środku lata. Tutaj możemy się nią cieszyć nieco dłużej. Właśnie teraz przychodzą do sklepów warzywniczych transporty z Meksyku i południowych Stanów Ameryki. Ponadto mamy mrożoną fasolkę przez

okrągły rok i to pociętą.

Fasolka jest tzw. daniem oczywistym, wrzucić na osolony wrzątek, odcedzić, polać masłem z bułeczką. Komu tam w głowie fasolkowe inwencje. Tymczasem np. Francuzi lubią się z fasolką popieścić. Na przykład do wody dodają łyżkę oleju - wówczas lśni kuszaco albo zamiast masłem - traktują ją smażonym boczkem krajany w słupki. Albo oblewają śmietaną (chyba lepiej użyć tej chudszej) i obsypują pietruszką. Fasolki używa się do sałatek na zimno (też ze śmietaną lub jogurtem), ale na to szkoda trochę tej świeżej. Świeżą można spróbować przyrządzić na prawdziwie inwencyjny sposób, a mianowicie nie gotować, a dusić.

SKŁADNIKI: około 1 kg fasolki szparagowej, 3 cebule, 5 łyżek oleju (np. słonecznikowego) 2-3 pomidory, 3 ząbki czosnku, 3 łyżki posiekanej pietruszki, sól, pieprz.

Fasolkę umyć, oczyścić z włókien odcinając końce. Cebule obrać, pokrajać w cienkie krążki, poddusić na oleju nie rumieniąc. Dodać przygotowaną fasolkę wymieszać, osolić, popieprzyć. Dusić 10 min. pod przykryciem, lekko skrapiając wrzącą wodą. Pomidory sparzyć, obrać ze skórki, pokroić na małe kawałeczki. Ząbki czosnku drobno posiekać lub rozgnieść na specjalnej maszynie. Pomidory i czosnek wrzucić do duszącej się fasolki. (A kto za czosnkiem nie przepada może użyć tylko pomidory). Dodusić. Wyłożyć na półmisek, posypać nacią pietruszki. Łatwo zauważyć, że wersja ta ma pewien plus: Nie odlewamy wody, zawierającej minerały i witaminy.

CHILI ŁASKAWSZE

Inwencją mojej znajomej Jagi jest chili niewybuchowe. Jaga robi chili z fasolką szparagową, także tą mrożoną. Niby to samo. Mielone mięso smażone na posiekanej cebulce, przyprawione proszkiem chili i sosem pomidorowym z pomidorami, ale do tego na finale ugotowana fasolka szparagowa, obrócona w mięsie dość krótko. Zaletą tego chili jest to, że jest bardziej łaskawe dla wątroby i nie dręczy po nocy. Przeciwnie, duża ilość włókienka sprawia, że strawimy je gładko. No i może znów nabierzemy dzieci na jedzenie jarzyn.

IMIGRACJA

Pytanie: Przyjechałem do Kanady jako turysta dwa miesiące temu. Chcę złożyć podanie o stały pobyt. Słyszałem, że obecnie ta procedura może trwać aż do dwóch lat. Czy mogę w tym czasie ubiegać się o pozwolenie na pracę?

Odpowiedź: Turysta w Kanadzie legalnie pracować nie może. Może się ubiegać o pozwolenie, ale go się nie dostaje, bo prawo na to nie pozwala. Istnieje, jednak, możliwość legalnej pracy jeśli ma się znajomość poszukiwany w Kanadzie. Pozwolenie trzeba uzyskać w ambasadzie lub konsulacie poza Kanadą (np. Buffalo czy Detroit). Procedura ta trwa ok. 6 miesięcy.

W zeszłym miesiącu ukazał się w prasie artykuł na temat pracy dla osób tymczasowo w Kanadzie. Osoby ubiegające się o stały pobyt przez Buffalo i Detroit nie mogą pracować w Kanadzie. Tu chodziło wyłącznie o prawo pracy dla osób ubiegających się o azyl (Refugee Status) w Kanadzie.

Pytanie: Dwaj oficerowie z biura imigracyjnego zapukali do drzwi domu, gdzie wynajmuję pokój. Właściciel wpuścił ich do środka. Oficerowie powiedzieli, że szukają jednej pani. Chcieli sprawdzić, czy jej tutaj nie ma. Właściciel na to pozwolił. Przy okazji, oficerowie zrobili rewizję w domu rewidując szafy, szuflady, szukając pod materacem. Wzięli niektóre porcje osobiste papiery wraz z paszportem. Czy oni mieli prawo to zrobić?

Odpowiedź: Jeżeli oficerowie przeprowadzili rewizję, to postąpili niezgodnie z prawem. Właściciel domu powinien złożyć protest w biurze imigracyjnym oraz w Ministerstwie Imigracji w Ottawie. Przypuszczam, że miał pan jakieś dokumenty potwierdzające pana pracę i dla tego skonfiskowano pana paszport. Niemniej, oficerowie zabrali paszport nieprawnie. Można pana oskarżyć o nielegalną pracę tylko w sytuacji, gdy dowody zawierają pana nazwisko oraz miejsce pracy.

HANIA SOKOLSKA
766-4779

U S Ł U G I DLA POLSKICH EMIGRANTÓW

14 maja w Polskim Centrum Kultu-ralnym na Beverley w Toronto odbyło się zebranie poświęcone dalszym losom Polskiego Biura Pomocy Emigrantom.

W zebraniu uczestniczyli przedstawiciele rządu ontaryjskiego, Kongresu, różnych grup i instytucji polonijnych, a także pracownicy ośrodka. Celem zebrania była debata dotycząca przyszłości ośrodka.

Polski Ośrodek Informacyjny powstał w 1973 r. z ramienia Kongresu. Przez wiele lat służył nowo przyjezdnym coraz bardziej rozszerzając wachlarz swoich usług.

W chwili obecnej ośrodek zajmuje się poradnictwem w zakresie emigracji, poradnictwem zawodowym i poradnictwem rodzinnym. Jest on dotowany przez Ministerstwo Pracy i Imigracji - Regionalne Biuro Osadnictwa oraz przez Kongres, który równocześnie jest macierzystą organizacją ośrodka. Obecna struktura organizacyjna Polskiego Biura Pomocy Emigrantom w poważnym stopniu ogranicza starania o dotacje finansowe. Wiele istniejących programów rządowych przyznaje dotacje finansowe według zasad, które obecnie istniejący ośrodek wykluczają już w etapie starań. Tak więc mając na uwadze przyszłość usług dostępnych dla nowo przyjezdnych z Polski, konieczne stało się przeistoczenie ist-

niejącego Polskiego Biura Pomocy Emigrantom i powołanie nowej organizacji pod nazwą **USŁUGI DLA POLSKICH EMIGRANTÓW**.

Organizacja ta będzie organizacją niezależną i będzie reprezentowana przez różne organizacje i grupy polonijne. Planuje się także znaczne rozszerzenie zakresu usług i spraw, którymi ośrodek będzie się zajmował.

Podczas obrad wyłoniono zarząd nowej organizacji. Następnie zebranie zostanie poświęcone statutowi.

Należy tutaj zaznaczyć, że obecnie najliczniejszą grupą emigracyjną w Ontario są Polacy. Niestety, do tej pory nie szło to w parze z rozmiarem i zakresem pomocy udzielanej nowo przyjezdnym. Pod tym względem inne grupy etniczne wyprzedziły nas znacznie. A wszystkie te działające z większym rozmachem już od pewnego czasu posiadają niezależne organizacje pomocy, podobne do tej, której zaczątkiem było omawiane tutaj zebranie. Miejmy więc nadzieję, że nowa organizacja przyczyni się do rozszerzenia zakresu świadczonych usług i w pełni wykorzysta istniejące do tego środki i możliwości.

O dalszym przebiegu i losach ośrodka poinformujemy wkrótce. Na razie, jak dotychczas, porady udzielane są pod patronatem Polskiego Biura Pomocy Emigrantom w SPK na Beverley - telefon 977-7723, w godzinach 9 - 4.

KOMITET SKARBU NARODOWEGO - TORONTO

Z A P R A S Z A CAŁĄ POLONIĘ NA DOROCZNY PIKNIK SKARBU NARODOWEGO W NIEDZIELĘ 10 CZERWCA 1990 r.

W PARKU IM. I. PADEREWSKIEGO (Hwy 27 - 6 km na północ od Hwy 7)

PROGRAM:

Brama otwarta od godz. 8.00 • Msza Polowa o godz. 12.00
• Orkiestra i tańce od godz. 15.00 do 19.00 • Polska kuchnia i bar
Wstęp \$4.00, dzieci do lat 12 - wolny.
DOCHÓD NA SKARB NARODOWY I POMOC KRAJOWI

KOMITET PIKNIKU

LICZYRZEPA

U podnórza Karkonoszy żył niesympatyczny i złośliwy olbrzym zwany Liczyrzepą. Pola swe rzepą obsadził, a z rzepy tej za pomocą czarodziejskiej pałeczki wyczarowywał co zechciał. I chmury i deszcz i burze. Potrafił ludzkie postacie wskrzesić, a że był złośliwy, to i kłeski na sąsiadów sprowadzał. Śnieżyce, gradobicie lawiny i ciężkie choroby. Był to bowiem czarnoksiężnik o wielkiej mocy. Z wyglądu natomiast był szkaradny, toteż nie cieszył się u kobiet powodzeniem. Nawet gdy spróbował przybrać czarowną postać, zawsze zrobił coś, co go zdradziło. A to zębami szpetnie zgrzytał, a to mu w brzuchu głośno burczało, a cuchnął przy tym zepsutą rzepą. Do tego kłął szpetnie, co sprawiało, że jego kolejne narzeczone zmieniały zamiary i opuszczały zamek. Z czasem jego zła sława rozeszła się daleko i wszyscy go unikali, choć był taki wszechmocny i bogaty.

Żył tak samotnie, aż pewnego dnia wpadła w jego ręce księżniczka Ofka, która pobłądziła i nieopatrznie wjechała na jego posiadłość. Zamknął ją Liczyrzepa w lochu i zapowiedział, że nie wypuści dopóki nie zgodzi się zostać jego żoną. Bardzo się to Ofce nie podobało. Ale po paru dniach siedzenia w zimnym i wilgotnym lochu zapukała w drzwi celi.

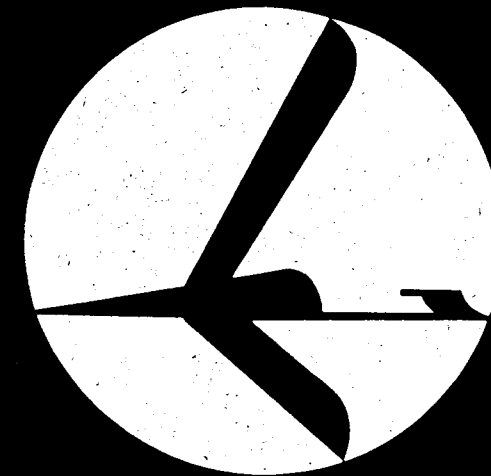
- Zostanę twoją żoną - powiedziała do Liczyrzepy. Szykuj wesele. Ponoć z rzepy wszystko wyczarować możesz. Wyczaruj z rzep dwórki, by mi suknię ślubną uszyły, paziów, by mi służyli i mego pięknego konika do wesela przysposobili. Policz - proszę, ile ci rzep zostanie. I z całej tej ich reszty wyczaruj mi gości weselnych, bowiem obawiam się, że nikt dobrowolnie na nasz ślub nie przyjdzie.

Ucieszył się Liczyrzepa. Księżniczkę Ofkę uwolnić kazał i pobiegł na pole. Dworzan i dwórki wyczarowawszy, zabrał się za liczenie rzep. Było ich wiele. Doliczyć się nie mógł, mylił się i sprawdzał po kilka razy. Aż w końcu pod sam wieczór miał już dokładny rachunek. Wrócił z nim do zamku.

Ale księżniczki już tam nie było, uciekła na swym koniku. Na próżno goił i szukał. Porwana Ofka szczęśliwie wróciła do ojca, śląskiego księcia. Liczyrzepa od tego czasu podobno bardzo się zmienił. Od czasu do czasu tylko lawinę małą w Śnieżnych Kotłach spuścił, kilka drzew połamie. Znalazł sobie całkiem miłą żonę która wspaniale przyrządzała rzepę ze śmietaną i używała jej tyle, że niewiele zostawało na czarodziejskie sztuczki. Toteż choć Liczyrzepa szpetnie kłął przestał, pozostał mu zwyczaj liczenia. Podobno chodzi ciągle po karkonoskich polach i liczy rzepki sąsiadów. Wolno mu to podobno idzie. Widać nie wyczarował kalkulatora.

NADAL JEDYNE LINIE LOTNICZE ŁĄCZĄCE BEZPOŚREDNIO KANADĘ Z POLSKĄ

Możesz lecieć do Warszawy innymi liniami z przesiadką
w Amsterdamie, we Frankfurcie, nawet w Helsinkach.
Lub...

Możesz lecieć do Warszawy jedyną bezpośrednią linią... LOTEM!

Regularne połączenia LOTU non-stop do Warszawy z Montrealu, z Nowego Jorku i z Chicago zapewnią pasażerom najwygodniejszą podróż do Polski w miłej i bezstroskiej atmosferze.

Tegoroczne ceny przelotów są nadal konkurencyjne dla

podróżujących LOTEM do Polski. Dodatkową atrakcją jest zwiększona norma bezpłatnego bagażu.

Wszystkie polonijne biura podróży służą wszelką informacją oraz dokonują rezerwacji na połączenia LOTU.

POLSKIE LINIE LOTNICZE · POLISH AIRLINES

LOT

Ważna informacja dla klientów PLL LOT

PLL LOT zawiadamiają że czynne są następujące bezpłatne połączenia telefoniczne (long distance) dostępne dla agencji w całej Kanadzie do połączeń z biurami LOT-u w Montrealu i Toronto.

Połączenia z biurem w Montrealu: 1-800-361-9071 dostępny z rejonów (area codes): 418,514,613,819
1-800-361-1017 dostępny z rejonów (area codes): 204,306,403,403N,506,604,902
Połączenia z biurem w Toronto: 1-800-668-5928 dostępny z rejonów (area codes): 416,514,519,613,705,807,819

Arkadia CAFEBOOKSTORE

Poleca polskie książki, albumy, podręczniki, słowniki, karty pocztowe oraz serdecznie zaprasza do kawiarenki

1600 Bloor Street West (koło Dundas)
TEL. 533-8011

Godziny otwarcia - poniedziałek 12.00 - 18.00,
wtorek - sobota od 10.00 - 20.00
Przyjmujemy w komis nowe i używane książki,
płyty i kasety. Dobre ceny.

UNICAR AUTO COLLISION & Paint Centre

Południowe Etobicoke, 81 Shorncliffe Rd.

Mamy wyposażenie, które pozwala na naprawę takich samochodów jakich inne warsztaty nie chcą nawet oglądać.

• naprawy wypadkowe • malowanie
• prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
MIAŁEŚ WYPADEK?

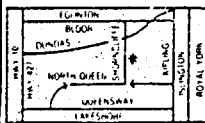
PAMIĘTAJ! Możesz wybrać nas. To dobry wybór.

Bezpłatne kosztorysy napraw • Całkowite rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi

• Holowanie • Samochody zastępcze na czas naprawy.

Duża zniżka na kompletne malowanie

(416) 239-7377

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.

(wejście od wschodniej strony budynku)

Tel. 762-9523

otwarta

codziennie od 10⁰⁰ - 2³⁰ po poł. i od 7⁰⁰ - 9⁰⁰ wiecz., WE
wtorki tylko od 10⁰⁰-12³⁰ po poł., soboty od 10⁰⁰-12³⁰ po poł.

Konta depozytowe...	9 1/2%	rocznie
Specjalne konta depozytowe... (oprocentowane na każdy dzień depozytu)	9%	rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	9 3/4%	rocznie
3-miesięczne certyfikaty (min. \$ 50.000)...	10 1/4%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	11 1/4%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty (min. \$ 50.000)...	11 1/2%	rocznie
1-roczone certyfikaty...	12%	rocznie
1-roczone certyfikaty (min. \$ 50.000)...	12 1/4%	rocznie
3-letnie certyfikaty...	10 1/4%	rocznie
3-letnie Non-redeemable...	10 1/3%	rocznie
3-letnie certyfikaty (min. \$ 50.000)...	10 1/2%	rocznie
R.R.S.P.		
Demand Deposit...	11 1/2%	rocznie
1-roczone Term Deposit (min. \$ 10.000) ...	11%	rocznie
3-letnie Term Deposit (min. \$ 10.000) ...	10 1/2%	rocznie
R.R.I.F.	11%	rocznie
Pożyczki personalne...	18%	rocznie
Pożyczki hipoteczne...		
(\$ 50.000 ubezpieczone na życie)	14 3/4%	rocznie
Line of Credit	18 1/2%	rocznie
OHOSP	11%	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

Islington

CHRYSLER PLYMOUTH

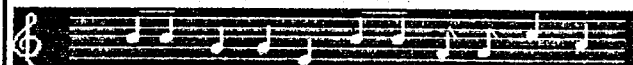
5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6

TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494

ADAM MEDYNA

Sales & Leasing Consultant

Sprzedaz i leasing samochodów nowych i używanych
Golf, Dodge - Plymouth,
samochody osobowe, vany, pick-ups

Fine Pianos

oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych firm europejskich oraz słynnej firmy amerykańskiej Wurlitzer
NAJNIŻSZE CENY I PEŁNA GWARANCJA
MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY

Prowadzimy również wszelkie naprawy i strojenie pianin i fortepianów oraz udzielamy lekcji gry na pianinie

Nowy adres i telefon:

2933 Dundas St. W., Toronto, Ont.
Tel. 761-9812

Arnold Penk

Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

ADDISON ON BAY LTD.

SALES & LEASING

832 Bay St. (przy College), Toronto, Ont.

oferuje

Nowe samochody 89 i 90.
Posiadają 3-letnią gwarancję na wszystko

9,9%

na niektóre modele samochodów

Wielka wyprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu 1 Szeroki wybór nowych i używanych samochodów 1 Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję 1 ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na prośbę klienta sprzedaż i pożyczkę, poleca tanią ubezpieczenie, uwzględniając zagraniczne prawa jazdy. Osoba opieką ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym; trzeba wiedzieć z kim przeprowadzić tak poważną transakcję. ARNOLD PENK został wyróżniony przez GM jako Gold Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić: 964-3211 lub do domu:

731-0757 o każdej porze, podając nazwisko i numer telefonu.

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. ANDRZEJ BOGUCKI

ANDRZEJ KOZIARSKI

Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZAŚWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców (przód i tył) + części \$49.99

Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju) \$19.99

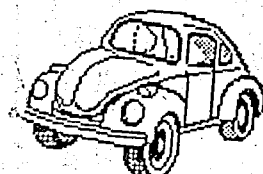
w tym tygodniu **POLECAMY:**

82 Mazda GLC - standard
84 Ford Tempo - automat
84 Reliant Kombi - air cond.
86 Reliant Kombi - air cond.

1541 - A The Queensway,
Toronto, Ontario M8Z 1T8

252-0226

Najlepiej zadzwoń
o silnik - używając

**AUTO DRIVING
SCHOOL**
The Helpful
Professionals

Wojtek
Antczak

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji oraz przygotowuje do egzaminów państwowych (Kat. "G")

270-8145

res.

536-5454

bus.

900 Dufferin St. ste 215
Toronto, Ontario

KAPITALNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem

objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz

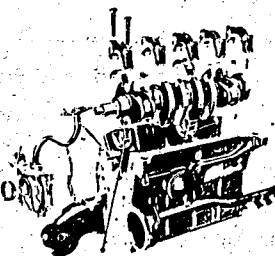
30 LAT PRAKTYKI

Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowych i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazjna sprzedaż części zamiennych do silników

FORTE zabezpieczy Twój motor

537-2529

483 DUPONT STREET (przy Bathurst)

537-5857

POLONEZ DRIVING SCHOOL

Licencjonowany instruktor udziela lekcji i przygotowuje do egzaminów na prawo jazdy kategorii G

TEL. 242-8462

ZDZISŁAW PAŃSZCZYK

Wszystkie naprawy samochodowe

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut
- Bezpłatna Inspekcja

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95

Hamulce tylne - \$59,95

Hamulce przednie - \$84,95

Tłumiki od \$40,05

(Installed, Lifetime Guaranty)

251-2203, po polsku 274-8229

Thruway Muffler & Brakes Centre

3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

UBEZPIECZENIA

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Mutual of Omaha Insurance Company

n \$ 1250 miesięcznie dochód wolny od podatku w razie choroby lub wypadku dla osób zatrudnionych na własny rachunek
n plany finansowe zabezpieczające dzieci
n plany emerytalne RRSP
n ubezpieczenia na życie

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

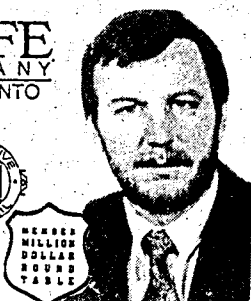
NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia

- LIFE INSURANCE - na życie
- DISABILITY - chorobowe
- MORTGAGE - hipoteczne
- GROUP, BUSINESS - handlowe
- RRSP, ANNUITY - emerytury
- VISITORS - dla odwiedzających

Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6525 Dom: 858-0129

Andrzej Krysiak

Halina Baranowska MA, A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
suite 531, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8

Tel. bus. 622-1115

AUTHORIZED DEALER

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL.: 531 - 4647

FAX: 531 - 2396

INSURANCE NA:

DOMY

SAMOCHODY

KOMERCYJNE

SKLEPY

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE

DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
100 dni TYLKO \$ 135.00

BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

185 Roncesvalles Ave. TEL.: 588 - 0039

NR 132 • 31 MAJA - 6 CZERWCA 90

GRAND FLOORS

Solidnie układam, cykluję, lakieruję wszelkie rodzaje podłóg drewnianych po bardzo niskich cenach. Naturalne lakierowanie 70 - 80 centów za stopę. "Stain finish" - \$1.30 za stopę. Darmowe wyceny.

GRZEGORZ
TEL. 282-5545

SZAFKI KUCHENNE
dla kontraktorów
i osób prywatnych.
Niskie ceny,
szeroki wybór.
Z instalacją lub bez.
TEL. 271 - 7830

OKAZJA! STOLARSTWO OGÓLNE

Zmienić meble kuchenne lub inne wykończyć sklepy, restauracje czy domy
W tym Ci pomoże fachowo i tanio firma

"WALOCH" FURNITURE & CARPENTRY
(514) 465-4893 (514) 466-8598

SOCIAL GROUP FOR MATURE SINGLES

Age 30 +
A little beat English
631 - 7857
Please leave message

Hair Nourishment !!! Włosy - Odżywka !!!

Jeśli wypadają Ci włosy z powodu:

- zmiany trybu życia • Klimatu • zaburzeń pracy nerek
- przebytych zabiegów, chorób, porodu • łysienia genetycznego - Wykorzystaj kilka tysięcy lat doświadczeń medycyny chińskiej stosującej

NIEZWYKLE SKUTECZNY
znany, CAŁKOWICIE NATURALNY,

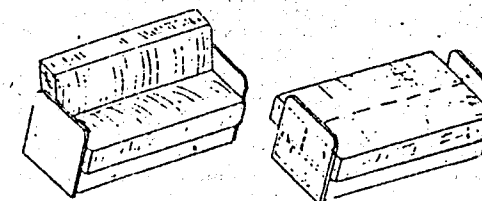
a więc bezpieczny dla zdrowia preparat - odżywkę, będącą kompozycją ziół rosnących w Chinach, która nie tylko zapobiega wypadaniu włosów, ale również powoduje ich ODROŚNIĘCIE już po wypadnięciu!

Koszt kuracji wynosi \$59.00

Prześlij czek lub M.O. wraz z niniejszym ogłoszeniem do
D & I P.O. Box 68 Stn. "N", Toronto, Ont. Canada M8V 3P9

POLSKIE WERSALKI

z pojemnikiem na pościel
i tradycyjną włosianą tapicerką
DOBRA CENA - SZYBKI SERWIS

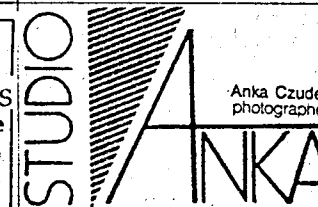

HOME-DOM
246 - 9223

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION

Instalacja elektryczna,
renowacje łazienek, kuchni,
wykładziny, kafelki,
wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

CHCESZ POZNAC
swoją przyszłość,
masz problem, nie wiesz
jak go rozwiązać?
Może pomoże Ci
w tym wróżba z kart.
Dzwoń
633 - 4469
prosić Anię

2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

Ubezpieczenia szpitalne
dla odwiedzających
100 dni TYLKO \$100.00
**SCOTT JOYCE
LIMITED**
TEL. 235-6767
Także ubezpieczenia
na mieszkanie
• samochód • życie

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA

lekarz ogólny
• Choroby skóry
• Choroby dzieci

Przyjmuje od pon. do
piątku od 13 do 19:30,
w soboty od 9:30 do 13.
TEL. 588-7878

2333 Dundas Str. W. 404

Ania i Wojtek
Budziak

King Shepard Plaza
2560 Shepard Ave.
MISSISSAUGA
TEL. 949-1106

BIURO MATRYMONIALNE VERA

Jeśli dokuca Ci
samotność - napisz do nas.
Posiadamy wiele ofert
pięknych Pań i Panów w
różnym wieku z Kanady -
USA - Ameryki Półd., Europy
oraz Polski. Szansa na
szybkie poznanie osoby,
której szukasz. Nasz adres:
"Vera" P.O. Box 694,
Oakville, Ont. L6J 5C1

INSTALUJEMY SYSTEMY ALARMOWE

(SECURITY SYSTEMS)
monitorowane przez policję
w mieszkaniach, domach,
przedsiębiorstwach,
cottage'ach
TEL. (416) 267-2625
Fax: (416) 261-5397

TIPS

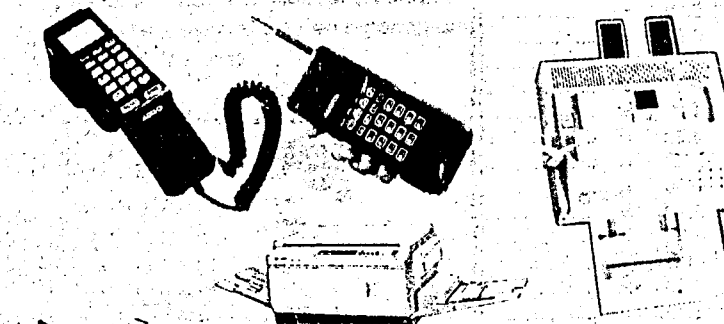
**Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.**

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA, ONT. L5R 1P2

Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej

AUDIOFOX
MITSUBISHI
Panasonic
CANTEL
Canon
SHARP
NEC
FUJITSU
MOTOROLA
Bell Cellular

TELEFONY BEZPRZEWODOWE I SAMOCHODOWE, KOPIARKI, TELEKOPIARKI, MIKROKOMPUTERY I DRUKARKI

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI!

Systemy alarmowe dla domów prywatnych i firm.
Możliwość kupowania na raty • Wynajem • Wymiana na nowe (Trade In) • Pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

TEL. TORONTO 399-9950 (cała doba)
MISSISSAUGA 890-4756, FAX 890-6092

**Lech Prusinski
NAJSTARSZE
POLONIJNE
BIURO POMOCY
IMIGRACYJNEJ**

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamiamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

**ZAINTERESOWANI WSPÓŁPRACĄ
Z POLSKĄ,**

posiadamy kilkadziesiąt ofert z firm polskich dotyczących różnych aspektów współpracy z firmami zachodnimi. Za \$15 otrzymasz listę firm zainteresowanych eksportem, joint venture i innymi formami współpracy. Oferujemy także pośrednictwo w zakresie handlu, charteringu i usług formalne przy tworzeniu spółek.

C.T.I. 2356 Gerrard St.E. Suite 183, Toronto, Ontario M4E 2E2, CANADA Fax: (416) 438 6380

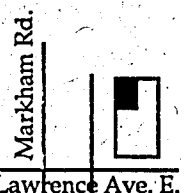

Dla Polonii w SCARBOROUGH
EXPOL

Przedstawiciel
Pekao i Polimexu

- zaproszenia, wize, paszporty
- paczki morskie i lotnicze
- zestawy żywnościowe i leki
- sprzęt RTV, maszyny, samochody
- przekazy na konta i gotówka do rąk

3630 LAWRENCE AVE. E. # 26
TEL. (416) 438-5656

\$ KORPORACJE

\$ PROFESJONALIŚCI

\$ OSOBY INDYWIDUALNE

26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3
\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii odpisów podatkowych
\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym technikom planowania podatkowego
\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych odpisów
Zdaj się na fachowe i dyskretne usługi firmy Piotra Chwalisza

**CHWALISZ TAX
& BUSINESS CONSULTING INC.**

\$ Stosujemy przepisy prawa podatkowego na korzyść Klienta!
\$ NIE ZWLEKAJ - ZADZWOŃ DZISIAJ!

TEL. (416) 233 - 2804 FAX: (416) 233 - 3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG

\$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAN

KONSULTACJE W SPRAWACH FINANSOWYCH

**BIOENERGO-
TERAPEUTA**

diagnozuje i leczy
zakłócenia układu
krążenia i przewodu
pokarmowego, migreny,
nerwobóle, reumatyzm
i niedomogi kręgosłupa,
choroby lokomocji,
usuwa drętwienie
i niedowład kończyn
TEL. 398-7052

132 • 31 MAJA - 6 CZERWCA 90

**NAJNIŻSZE CENY TOWARÓW
DO POLSKI**

Dostawy w cyklu 14-dniowym. Dowolnie zestawiaj skład paczki.
Zamówienie minimum 5 kg.

Ilość	Nazwa towaru	Cena CD \$	Razem
..... x 1 kg	Cytryny	2.60 =	.....
..... x 1 kg	Pomarańcze	2.60 =	.....
..... x 1 kg	Grejpfruty	2.60 =	.....
..... 840 g	Ananas plastr. w puszcze	3.30 =	.....
..... x 100 g	Czekolada gorzka	0.90 =	.....
..... x 100 g	Czekolada mleczna	0.90 =	.....
..... x 100 g	Czekolada orzechowa	1.00 =	.....
..... x 400 g	Bomboniera	4.20 =	.....
..... x 300 g	Cukierki witaminowe	3.40 =	.....
..... x 1 op	Guma do żucia (60 g)	0.90 =	.....
..... x 250 g	Kawa ziarnista brazylijska	2.40 =	.....
..... x 1 kg	Kawa ziarnista brazylijska	8.00 =	.....
..... x 3 kg	Kawa ziarnista brazylijska	20.00 =	.....
..... x 100 g	Herbata cejlońska	1.30 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata ekspresowa norm.	1.30 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata ekspresowa różana	1.30 =	.....
..... x 400 g	Herbata instant cytrynowa	2.50 =	.....
..... x 800 g	Czekolada w proszku	4.80 =	.....
..... x 250 g	Kakao	2.00 =	.....
..... x 200 g	Rodzynki kalifor.	1.30 =	.....
..... x 200 g	Migdały kalifor.	2.30 =	.....
..... x 200 g	Wiórki kokosowe	1.60 =	.....
..... x 400 g	Pasta czekl.orzech.	2.70 =	.....
..... x 500 g	Margaryna mleczna słońecz.	2.10 =	.....
..... x 11	Olej jadalny roślinny	5.20 =	.....
..... x 500 g	Ryż (USA)	2.10 =	.....
..... x 400 g	Mąka kartoflana	1.90 =	.....
..... x 3 op	Budyń czekol. i waniliowy	1.40 =	.....
.....	.....	.....	.....
..... x 5 kg	Cukier	6.50 =	.....
..... x 500 g	Pieprz czarny	6.00 =	.....
..... x 100 g	Sardynki w oleju	1.20 =	.....
..... x 200 g	Filet śledziowy w pom.	1.40 =	.....
..... x 200 g	Ser żółty krojony	1.90 =	.....
..... x 450 g	Szynka w puszcze	4.80 =	.....
..... x 340 g	Szynka mielona	2.50 =	.....
..... x 11	Sok pomarańczowy	2.60 =	.....
..... x 840 g	Brzoskwinie w puszcze	3.10 =	.....
..... x 0.33 l	Piwo w puszcze	1.50 =	.....
..... x 200 g	Orzeszki ziemne solone	1.30 =	.....
..... x 1 szt.	Pasta do zębów (fluor)	1.40 =	.....
..... x 1 szt.	Mydło toaletowe Fa	1.20 =	.....
..... x 3 kg	Proszek do prania	12.50 =	.....
.....	Razem:	.....	.....

Ubezpieczenie i dostawa paczki:
BEZ OPŁAT w Kanadzie i w Polsce.

Załączam Cheque lub Money Order na sumę ogółem ..... CDS

NADAWCA: ..... tel.: .....

ODBIORCA: ..... tel.: .....

Zlecenia przyjmuje: **COPYA-TRADE,**
291 Lois Crescent, TIMMINS, Ont. P4P-1G6
TEL. 705-268-6875 (po 6 pm); TEL. 416-266-1456 (po 6 pm);
FAX 705-268-9181 (bez przerwy).

ADWOKACI

**MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki
Adwokat**

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy
matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki
Czwartki 6 - 9 pm.

... przychodzi z pomocą
każdemu,
kto ma problemy
z prawem karnym
Auto - 580-6445

**adwokat
KRZYSZTOF PREOBRAŻENSKI**
dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:
99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

**FIRMA ADWOKACKA
MICHAEL CZUMA ASSOCIATES**

Oferuje pomoc w rozwiązaniu następujących
problemów imigracyjnych:

- uzyskanie pobytu stałego dla osób z 'backlogu' oraz statusu uchodźcy politycznego dla przybyłych do Kanady po 1.1.1989 r.;
- uzyskanie statusu imigranta dla osób niezależnych (independent immigrants), bądź przybyłych z wizą turystyczną;
- łączenie rodzin;
- pozwolenia na pracę oraz studia w Kanadzie.

Patricia Ann Ritter, L.L.B. adwokat
Maria Krajewska, mgr praw U.W.

TEL. (416) 599-5799

481 University Avenue, Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

Zespół LEX-SERVICE

oferuje obsługę prawną, organizacyjną i finansową
w zakresie:

- powoływania, rejestracji i prowadzenia spółek akcyjnych i z o.o.
- porad prawnych, finansowych i podatkowych dla przedsiębiorstw, spółek i osób prywatnych
- pośrednictwa w obrocie prawnym nieruchomościami i skomplikowanych

Prezes **TADEUSZ STAŃSKI**

TEL. (48-22) 635-6059

00-248 Warszawa, ul. Schillera 6

NR 132 • 31 MAJA - 6 CZERWCA 90

DWA DOBRZE ZAOPATRZONE SKLEPY MIĘSNE
W KITCHENER

WALESA'S MEATS & DELI

331 B King St. W., Kitchener, 741 - 5383
270 Bleams Rd., Kitchener, 893 - 6666
Pieczywo, wędliny, sery, słodczyce, gazety,
świeże mięso. Można zamówić 1/2 krowy lub świni.

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:
zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety
Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.
Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.
1595 Bloor St.W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. MARIA KALISIAK

uprzejmie zawiadamia o otwarciu
gabinetu lekarskiego
przy 2299 Dundas St. West, pok. 406
• Choroby wewnętrzne
• Choroby dzieci
Przyjmuje codziennie, również w sobotę.
Proszę dzwonić o każdej porze
TEL. 534 - 4230

ROYAL LEPAGE
227 VODDEN STR.
BRAMPTON, L6V 1N2

DANUTA MAJEWSKA

Sales Representative

Kupno - Sprzedaż

Bezpłatna porada i wycena domów
D z w o ñ 792-0866
biuro: 457-5800 całą dobę

Brampton. Blisko 400. 3-sypialniowy dom szeregowy z
garażem, cena \$156,900.

Toronto - \$230,000 3-piętrowy bliźniak, bardzo blisko Roncesvalles. 2 kuchnie, 3 łazienki, 2 oddzielne wejścia. Ładny balkon i taras.

ROYALLEPAGEREALSTATESERVICESLTD, REALTOR

ANDRZEJ SZCZERBA INCOME TAX PREPARATION

zawiadamia Klientów
ś.p. ANNY DUBISKIEJ
że otrzymał kartotekę p. Anny i że wszystkich
Jej byłych Klientów zaleca szybko, tanio
i korzystnie. Informacje z poprzednich lat
umożliwiają zachowanie ciągłości w zeznaniach
podatkowych oraz indywidualne podejście
do każdego przypadku.

Blizsze informacje: 762-5891 dom, 538-1875 biuro
151 Roncesvalles Ave., Toronto

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

HENRY A. RASTON

Biuro: 588-8950 Dom: 767-4022
1600 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A7

CHIN

RADIO/TV INTERNATIONAL Polski Program Radiowy ECHO OJCZYŹNY

Redagują dla Polonii i o Polonii:
KRYSTYNA I RYSZARD PIOTROWSCY

- Wiadomości z Polski
  - Informacje o życiu i działalności środowiska polonijnego w Toronto, Kanadzie i na całym świecie
  - Wywiady z politykami, ludźmi nauki i rozrywki
  - Muzyka i piosenka
  - Koncert życzeń
- TEL. 531-9991 od 10-11
TEL. 568-1489

Od poniedziałku do piątku na fali FM 100.7
od godz. 10:30 do 11:30 rano.

P.O.Box 26 STN "A" Mississauga, Ont. L5A 3A1

INCOME TAX CONSULTANT

Członek Kanadyjskiej Federacji

Konsultantów Podatkowych

Czesław Kępa

1768 Pagehurst Ave., Mississauga, Ont.

TEL. 238-0447

wykonuje servis w zakresie:

sporządzania zeznań podatkowych, całorocznych
konsultacji z prawa podatkowego, księgowości,
otwierania i sprzedaży biznesów.
Wystawia listy o wysokości dochodów z biznesów do
wszelkich instytucji.

KONSULTANT PODATKOWY

JACEK REMBECKI

5374 Richborough Dr. Mississauga, Ont.

TEL. 568 - 4768

REMTAXSERVICE

wykonuje usługi w zakresie:

- całorocznych konsultacji z prawa podatkowego
- sporządzania zeznań podatkowych dla firm i osób indywidualnych

PANI JADWIGA

Soboty od godz. 1 do 2 po poł. CIWKO, fala AM 1250
Tel. 691-8789.

Oakville,

NIERUCHOMOŚCI W POLSCE SPRAWY MAJĄTKOWE I CYWILNE

GDAŃSKA KANCELARIA PRAWNICZA

Reprezentowana na terenie Ameryki Północnej
przez

NEXUS INTERNATIONAL

oferuje pośrednictwo oraz doradztwo

- w kupnie/sprzedaży domów, mieszkań oraz
działek budowlanych i rekreacyjnych w Polsce;
- w rozwiązywaniu spraw majątkowych,
spadkowych i cywilnych w Polsce.

Po bezpłatną broszurę zawierającą szczegółowe informacje
na temat naszych usług napisz do:

Nexus International

1800-330 Portage Ave., Winnipeg, Manitoba,
Canada R3C 0C4

Tel. (204) 943-7459, Fax. (204) 943-0146

Godziny urzędowania: 8:00 - 20:00

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia.

Nazwa towaru Jednostka Ilość C\$ Razem

Pomarańcze.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Cytryny.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Grejpfruty.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Banany.....	1 kg	@ 3.40 =	.....
Mandarynki *.....	1 kg	@ 3.40 =	.....
Ananas.....	1 szt.	@ 2.90 =	.....
Orzech kokosowy.....	1 szt.	@ 2.90 =	.....
Kiwi.....	1 szt.	@ 0.80 =	.....
Czekolada orzechowa	100 g	@ 1.30 =	.....
Czekolada mleczna.....	100 g	@ 1.30 =	.....
Czekolada gorzka.....	100 g	@ 1.30 =	.....
Guma do zucia 20szt	125 g	@ 1.80 =	.....
Chalwa.....	1 kg	@ 11.20 =	.....
Miód -Dziki Kwiat.....	500 g	@ 2.40 =	.....
Kawa ziarnista.....	250 g	@ 4.00 =	.....
Kawa Nescafe.....	100 g	@ 4.40 =	.....
Herbata sypka.....	250 g	@ 4.80 =	.....
Herbata ekspresowa	100 szt.	@ 4.80 =	.....
Czekolada w proszku	800 g	@ 6.40 =	.....
Rodzynki.....	250 g	@ 1.60 =	.....
Figi.....	200 g	@ 2.20 =	.....
Migdały.....	200 g	@ 2.20 =	.....
Wiórki kokosowe.....	200 g	@ 2.20 =	.....
Pasta "Nutella"	450 g	@ 3.20 =	.....
Kabanosy.....	1 kg	@ 12.00 =	.....
Poledwica wedzona.....	1 kg	@ 14.00 =	.....
Baleron.....	1 kg	@ 12.00 =	.....
Szynka w puszcze.....	454 g	@ 4.80 =	.....
Szynka mielona.....	340 g	@ 2.60 =	.....
Dostawa do domu i ubezpieczenie		C\$ 5.50	
Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....			

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca : .....

Adres : .....

.....

Odbiorca : .....

Adres : .....

.....

EuroPak International®

1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554
Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

POTRZEBNY project menadżer. Dziedzina Robotix. Angielski konieczny. Doświadczenie Auto CAD bardzo przydatne. Janusz, TEL. 566-1149

132-134
POTRZEBNA opiekunka do dzieci 9 i 4 lata i pracy domowej, znająca angielski, nie paląca, mieszkanie na miejscu. Wolne weekendy, dobra płaca dla odpowiedzialnej osoby. Okolice Steeles i Yonge. Proszę dzwonić wieczorem 731-4674

132-134
HOUSEKEEPER baby sitter, 2 children 9 and 4, housekeeping, English Speaking, non smoker, live in, weekends off, good salary. Yonge and Steeles. Please phone evenings 731-4674

132-134
POTRZEBNA odpowiedzialna kobieta do opieki i pomocy dla jednej starszej osoby z zamieszkaniem. TEL. 226-1719

132-134
POTRZEBUJĘ 10 ambitnych osób zainteresowanych prowadzeniem prywatnego biznesu, żadne ryzyko, nieznaczna inwestycja. Zwrot gwarantowany w szybkim czasie. Po informacji proszę dzwonić...

OŚOBA, KTÓRA ZAMIEŚCIŁA OGŁOSZENIE I NIE PODAŁA PEŁNEGO TELEFONU przozna jest o ponowne zastawienie go na maszynie.

132
BRAMPTON. Kobieta zaopiekuje się dzieckiem, dziećmi u siebie w domu. TEL. 450-3416

132-134
KOBIECI w średnim wieku zaopiekuje się dzieckiem, osobą starszą, domem, 5 dni w tygodniu z zamieszkaniem. Stefa TEL. 748-7136

132-134
PODEJMĘ pracę przy układaniu płytek ceramicznych, marmuru. TEL. 693-2209 od 20-21.

132-134
OTTAWA. Polka w średnim wieku poszukuje pracy. TEL. 1-613 8260-242

132-134
WYKONUJĘ solidnie masaż relaksujący lecznicze oraz nastawiam kręgosłup. TEL. 251-3574

132-134
MŁODY, z doświadczeniem, lat 29, żadnej pracy się nie boi, czeka na propozycje. TEL. 694-7019 Włodek

132-134
PANI niepaląca, kulturalna, z referencjami zaopiekuje się dzieckiem bądź osobą starszą z zamieszkaniem. TEL. 824-9500

132-134
MURARZ z kanadyjskim doświadczeniem poszukuje pracy. TEL. 633-28023

132-134
OPIEKUNKA dla dwojga dzieci z zamieszkaniem. TEL. 633-0037

132-134
ZAWODOWY masażysta podejmie pracę w dowolnych godzinach. TEL. 251-3574

132-134
KITCHENER potrzebna opiekunka do dziecka. Proszę dzwonić po 8 pm TEL. (519) 576-1152 prosić Joannę

132-134
MŁODY Polak, z dobrą prezentacją, znajomość włoskiego, podstawowy angielski, 2 lata praktyki barmana we Włoszech, dobre referencje, podejmie pracę na popołudnia i weekendy, Rafał TEL. 283-6514 wiecz.

132-134
DZIEWCZYNA lat 22 poszukuje pracy, SIN. TEL. 255-4226

132-134
CHĘTNIE podejmę pracę jako pomoc w restauracji, sprzątanie lub jakkolwiek inną. TEL. 847-7632 wiecz. Marek

132-134
DYPLOMOWANA położna z 15-letnim stażem pracy w szpitalu, znajomością włoskiego, podejmie pracę. TEL. 283-6514 wieczorem

OGŁOSZENIA O PRACY

Zamieszczamy 3-krotnie bezpłatnie.

TEL. 747-6034

POMÓŻ POLAKOWI ZNALEZĆ PRACĘ

ZGŁOŚ WOLNE MIEJSCE

MODELARZ wszelkiego typu modeli architektonicznych oraz wszelkiego typu łodzi, samolotów nowoczesnych lub historycznych podejmie pracę na terenie lub chałupniczo. Jurek, TEL. 283-6514

132-134
ELEKTRYK podejmie każdą pracę oprócz elektryczności na duże wysokości i każdą inną. Nie zna jeszcze angielskiego. TEL. 823-8510

132-134
DWÓCH nowo przybyłych inżynierów mechaników podejmie pracę. TEL. 658-7193

132-134
PODEJMĘ każdą pracę. TEL. 250-0385

132-134
MAM doświadczenie w sprzątaniu biur, mieszkań, lokal, chętnie jednak podejmę pracę na budowie, ogrodnictwie lub każdą inną. SIN. Piotrek, TEL. 760-0330

132-134
PODEJMĘ pracę w ogrodnictwie lub na farmie. TEL. 240-1581, Brunon

132-134
SZUKAM pracy, chętnie pielęgnacja zieleni, drobne naprawy i remonty. Stan, TEL. 240-1581

132-134
KOBIECI w średnim wieku, uczciwa, bez nałogów, chętnie zaopiekuje się dziećmi w każdym wieku. TEL. 271-9329, proszę dzwonić wieczorem po 7.

132-134
MĘŻCZYŻNA z Polski poszukuje pracy. Podstawowa znajomość angielskiego. TEL. 441-0381 Darek

131-133
KOBIECI z wykształceniem teologicznym, posiadająca doświadczenie przy opiece nad dziećmi upośledzonymi zaopiekuje się starszą osobą lub dziećmi od zaraz. Zna jęz. niemiecki. TEL. 621-0951

131-133
KOBIECI poszukuje jakiegokolwiek pracy. TEL. 855-5055

131-133
MĘŻCZYŻNA posiadający SIN, średnie wykształcenie, podejmie każdą pracę. TEL. 599-8361 Henryk

131-133
DWÓCH mężczyzn z doświadczeniem kanadyjskim poszukuje pracy przy remontach domów. TEL. 251-8896

131-133
MŁODA kobieta podejmie się każdej pracy od 7 wieczorem. TEL. 536-6894

131-133
SZUKARZ, ogrodnik z długoletnim stażem poszukuje pracy w tym zawo-dzie. Prosić Mirka, TEL. 823-8330

130-132
30-LETNI, prawo jazdy B, słaby angielski, poszukuje pracy. TEL. 248-2086, Jerzy

130-132

LIKwidacyjna WYPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI - (TORONTO) -

20% poniżej wartości

Sklep plus 6 mieszkań	\$ 629.000
11 mieszkań	\$ 669.000
3-plex	\$ 529.000
4-sypialniowy dom - Yonge/Eglinton	\$ 359.000
3-sypialniowy dom - Etobicoke	\$ 219.000

TEL. (416) 233-2804

POTRZEBNI murarze. TEL. 244-7935, proszę dzwonić 8:30-9:30

131-133
POSZUKUJĘ natychmiast malarzy z doświadczeniem. TEL. 897-6105 po godz. 13

131-133
BABYSITTER require. TEL. 366-0937

131-133
LOOKING for the lady who love kids to baby sits 2 children. 3 years old and 2. Take care of house, live in. Pay \$600. Call only between 6 pm - 9 pm, 366-0937

131-133
POSZUKUJĘ pani do opieki nad dzieckiem z zamieszkaniem na miejscu. TEL. 449-1981

131-133
POSZUKUJĘ dobrej krawcowej. TEL. 455-7956 dzwonić między 5 a 10 wieczorem

131-133
ROBAKI
Good company is looking for only experienced worm picking and \$2.00 extra per 1000. Ladies preferred. TEL. 431-4910 ask for Helena

131-133
MILA, sympatyczna dziewczyna poszukuje jakiegokolwiek pracy, najchętniej w Scarborough. TEL. 282-5545

131-133
ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu w okolicy Dixie/Lakeshore. TEL. 891-0568

131-133
MŁODY, zdolny, podejmie każdą pracę. TEL. 767-1938

131-133
KOBIECI z doświadczeniem gastronomicznym podejmie pracę. TEL. 239-0176

131-133
MĘŻCZYŻNA poszukuje pracy, posiada SIN. TEL. 255-6429

131-133
PRYWATNE lekcje angielskiego dla początkujących. Maggie, TEL. 538-0927

131-133
NOWO przybyły z Polski podejmie każdą pracę. Andrzej, TEL. 531-3020.

131-133
ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu Lakeshore/Humberloop. Mam 9-miesięcznego synka. TEL. 255-6732

131-133
POSZUKUJĘ pracy na popołudnia przy pielęgnacji ogródków i naprawie instalacji domowych. TEL. 277-9460

131-133
KOBIECI w średnim wieku, uczciwa, bez nałogów, lubiąca dzieci, chętnie zaopiekuje się dziećmi w każdym wieku w swoim mieszkaniu lub dochodząc. TEL. 271-9329, proszę dzwonić po g. 7

131-133
MŁODY, zdolny mężczyzna, posiadający samochód i doświadczenie przy pracach remontowo-budowlanych poszukuje pracy. Krzysztof, TEL. 949-4382

131-133
MŁODA, energiczna kobieta poszukuje pracy na weekendy. TEL. 897-6105 po g. 13

131-133
CHCESZ mieć szybko - tanio - solidnie odnowione mieszkanie? Dzwon 235-9891 Sławek

131-133
PANI w średnim wieku z doświadczeniem kanadyjskim solidnie i tanio poszpagą apartament w każdym dniu tygodnia. TEL. 534-0509 po godz. 18

131-133
DWÓCH mężczyzn z rocznym doświadczeniem w układaniu płyt gipsowych poszukuje pracy. TEL. 891-3373

131-133
SOLIDNY, odpowiedzialny elektryk podejmie każdą pracę. TEL. 739-8343

131-133
KOSMETYCZKA solidnie i tanio wykonuje depilację włosów w domu klientki. TEL. 848-9679

ROZNE

ZAGINĄŁ paszport. Seria P.M. 446033 na nazwisko Aleksander Bednarek.

132
KOCIĘTA piękne i długowłose, różnokolorowe, miesięcznie - ODDAM w dobre ręce. TEL. 536-6680

132-134
KUPIĘ wózek do hot dogów. TEL. 893-2463

MIESZKANIA

POMOGĘ znaleźć mieszkań w budynku apartamentowym. TEL. 247-1583

132-134
APARTAMENT 1-sypialniowy w budynku apartamentowym od 1 czerwca, Lawrence i Jane. TEL. 248-9771

132-133
WYNAJMĘ najchętniej rodzinie dom 4-sypialniowy, 1 1/2 łazienki. TEL. 690-0990

132-134
POKOJE i kawalerki do wynajęcia świeżo wyremontowane. King i Queen Str. TEL. 363-5805, 533-8256

132-134
POSZUKUJĘ współlokatora do apartamentu 1-sypialniowego. Od 1 czerwca do 31 sierpnia. TEL. 781-1224

132-134
SPRZEDAM prywatnie lub zamienię dom 4-sypialniowy (Yonge/Eglinton) i dom 3-sypialniowy (Etobicoke) na dom wielomieszkalniowy lub biznes. TEL. (416) 233-2804

ZA opieką nad 8-letnim chłopcem w czasie lotu Montreal-Warszawa-Montreal, wylot-20.06. - powrót 02.09. odwożę i przywożę wygodnym, dużym samochodem do Montrealu i z powrotem. Ewa Misiek, TEL. 663-4095 po 17.

INCOME TAX SERVICE

Tomasz Lewkowicz
TEL. 542-3748

Darmowy odbiór dokumentów i zwrot do domu

INCOME TAX SERVICES

ANDREW PAPLIŃSKI
(416) 452-0812

27 CASPER CRESCENT
BRAMPTON, ONTARIO

MASTER PRINTING INC.
PUBLISHING - PRINTING - ADVERTISING
2965 DUNDAS STREET WEST TORONTO ONTARIO CANADA M6P 1Z2
TEL. (416) 761-9659 761-1768 - FAX (416) 761-1933

Polska drukarnia oferuje kompletny zestaw usług graficznych i drukarskich. Najwyższa jakość wykonania i krótkie terminy. Pomoc w wyborze treści, papieru, szaty graficznej oraz w tłumaczeniu.

- Wizytówki • Papeteria firmowa • Rachunki bezkalkowe • Ulotki • Broszury • Katalogi • Książki • Zaproszenia ślubne • Plakaty • Kalendarze • Napisy na okna wystawowe i samochody • Sztyldy • Pieczątki • Rozprowadzanie ulotek

SPRZEDAŻ

3-SYPIALNIOWE mieszkanie w domu z ogródkiem, garażem, pralką, suszarką, lodówką i piecem w spokojnej dzielnicy Islington/Albion. \$1000 miesięcznie. Od 7 do 4:30 - 744-9090, od 4:30 - 10:00 744-6611

130-132
OD 1 lipca wynajmę 2-sypialniowy townhouse w centrum Mississauga. TEL. 272-1899

130-132
POKOJ do wynajęcia, Mississauga. TEL. 821-0533

130-132
SPRZEDAM prywatnie lub zamienię condominium w Etobicoke na dom w Etobicoke lub biznes w Toronto lub Etobicoke. TEL. (416) 233-7874

130-132
OKAZYJNIE odstąpię mieszkanie w budynku apartamentowym. Czynsz 438 dolarów miesięcznie. TEL. 284-5400

130-132
MIESZKANIE do wynajęcia dla 2 osób od 29 maja, centrum Toronto, blisko Subway. TEL. 285-5735

130-132
MŁODE bezdzietne małżeństwo poszukuje 2-sypialniowego mieszkania w budynku apartamentowym. Odstępne. TEL. 398-4335

130-132
SZUKAMY płać osoby do 5-sypialniowego domu z ogródkiem. \$240 miesięcznie + świadczona. TEL. 261-3560

130-132
PRZYJMĘ do wspólnego zamieszkania młodą samotną dziewczynę do dużego townhouse'u. TEL. 746-5435 po 4 po poł.

130-132
WYNAJMĘ DOMEK LETNISKOWY nad pięknym jeziorem z własną plażą i przystępny dnem (mieści 6 osób - 250 km od Toronto). Zarezerwuj DZISIAJ!
TEL. (416) 233-2804

SPRZEDAM nowy TV Toshiba 20 inch. Kupiony w marcu. Kosztował 600, sprzedam za \$450. TEL. 848-4038

132-134
87, Colt E, hatchback, 60 000 km, srebrzysto-szary, \$5,300 lub przejęcie korzystnej "lease" na rok i 3 miesiące. Bardzo dobry stan, niska konsumpcja benzyny. TEL. 484-4045

132-134
SPRZEDAM Forda Taurus 1976 rok, "full loaded", jak nowy, 75 tys. km. 4-drzwiowy. Cena \$8,550, Krzysztof. TEL. 438-7508

131-133
SPRZEDAM 1983 Renault, standard. W bardzo dobrym stanie. TEL. 289-3413

131-133
SPRZEDAM ŁÓDKĘ C&C 24 stopy, 78 rok, jacht w doskonałym stanie, czerwone burty, mało używany, regatowe czeglowanie, 10 hp. Honda. Cena \$14,000 do negocjacji. TEL. 251-4258

131-133
MAZDA B-200, 83 rok, 1644, pick-up, automatic, fiber glass cub, radio Pioneer-stereo, w dobrym stanie. \$2900 lub oferta. TEL. 743-3660

130-132
Z POWODU WYJAZDU sprzedam biznes samochodowy (sprzedaż samochodów), świetna lokalizacja. TEL. 690-0990

WAKACJE LATEM JAK W POLSCE!

Rodzice z dziećmi nad jeziorem z piaszczystą plażą! Najcieplejsze miejsce w Kanadzie!

Stynna

OKANAGAN VALLEY! (pomiędzy Osoyoos i Penticton)

OFERUJEMY:

1 lub 2 sypialnie + pokój dzienny z kuchnią i jadalnią + łazienka z prysznicem - bezpośrednio przy plaży! Ponadto: sauna, whirlpool, kajaki, łódzie dla dzieci i wędkarzy

ZAPRASZAJĄ
ZOFIA I RICHARD HEITH

Wysyłamy informacje - napisz lub zatelefonuj

SUNDIAL RESORT MOTEL
VASEAUX LAKE, R.R. No 2
Olivier, B.C. V0H 1T0
TEL. (604) 498 - 3637

NOWY POLSKI SKLEP "POLKA" DELIKATESSEN

ZAPRASZA

- Polecamy bogaty i smakowity wybór wędlin sporządzonych wg tradycyjnych receptur polskich
- Artykuły delikatesowe z Europy, w tym z Polski
- Codziennie dostawy świeżego pieczywa i nabiału

3482 LAWRENCE AVE. E., SCARBOROUGH, ONT.
TEL. 289-0379

SKŁADNIKI:
wtorek - środa - 11-19
czwartek - 10-20
piątek - 9-21
sobota - 9-18

PARKING
LAWRENCE AVE. E.
MARKHAM RD.

KINGSWAY MEAT PRODUCTS & DELICATESSEN LTD.

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych polskich rzeźników według tradycyjnych polskich receptur

CENY KONKURENCYJNE

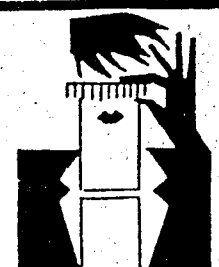
Dokończenie ze str 17.

jako "rewolucję", jeśli ludzi wiernych zasadom moralnym nazywamy "ekstremistami", wówczas nieświadomie kłammiemy, fałszujemy rzeczywistość, a to prędzej czy później musi się zemścić.

Obserwując obecną fascynację intelektualistów procesami integracyjnymi w Europie odnoszę często wrażenie, że ich zaangażowaniu - niewątpliwie szczeremu i szlachetnemu - towarzyszy naiwność i brak dystansu. W tym właśnie upatruję niebezpieczeństw, to budzi obawy. Doświadczenia tego stulecia - właśnie europejskie doświadczenia - dowodzą, że intelektualiści ponoszą, obok polityków, wielką część odpowiedzialności za umacnianie totalitaryzmów. Powinno to ich nauczyć rozważli i dystansu, który jest fundamentem odpowiedzialności. Od nich w dużej mierze zależy nasza przyszłość. I gdy teraz wzywają do odbudowywania europejskiej świadomości, gdy pouczają, jak winny się zachowywać społeczeństwa i narody, zastanawiam się, czy nie powinni baczniej przyjrzeć się sobie samym. Czy nie powinni tej przyszłej Europy zacząć budować od siebie?

Tragicznie zaplątany w komunizm obywatel Auschwitz, polski pisarz Tadeusz Borowski wzywał zaraz po wojnie swych kolegów do tego, by patrzyli demokracji na palce. To jest też jednym z podstawowych zadań i obowiązków intelektualistów europejskich doby dzisiejszej. Brzmi to być może nawet i patetycznie, lecz patos ten tylko eksponuje oczywistą prawdę, o której zbyt często się zapomina. Patrzenie demokracji na palce oznacza konieczność wierności zasadom, z których wynika dramatyczne zadanie ponawiania w każdej konkretnej sytuacji jej rozpoznania i na tej podstawie dokonywania wyborów, których słuszności i tak z dołraźnej perspektywy nie możemy być pewni. Wiemy, że nie wolno nam sprzeniewierzyć się prawdzie. Rzecz w tym jednak, że nawet tego, co dziś uznajemy za prawdę, nie możemy być pewni do końca i że zawsze musimy swoje przekonania poddawać próbie. Tego się nauczyliśmy lub powinniśmy się byli nauczyć po dziesięcioleciach panowania masowych ideologii totalitarnych.

LESZEK SZARUGA

**PARIS
STUDIO**
2007 BLOOR St. West. TORONTO
Ont. M6P 3L2

tel. (416) 766-0660

SALON
FRYZJERSKI

ANDRZEJ
z WARSZAWY

- UŻYWAMY PRODUKTÓW FRYZJERSKICH FIRMY FRANCUSKIEJ "PERMA"
- USŁUGI KOSMETYCZNE WYKONUJE PANI MILA (manicure, pedicure, woskowanie, henna)

ZAKŁAD CZYNNY OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU
OD 9:00 DO 19:00 (7 pm), W SOBOTĘ OD 9:00 DO 17:00

Wszystko na temat emigracji do Kanady w książce

JANUSZA ZALEWSKIEGO

JAK EMIGROWAĆ DO KANADY?

- wszystkie sposoby pozostania w Kanadzie;
- rodzaje wiz i kategorie kandydatów;
- kto i jak może zostać sponsorem;
- tymczasowe zezwolenie o pracę i naukę;
- jak zostać obywatelem Kanady? itp.

Str. 152 Cena \$13.50 plus \$1.50 porto

UNIVERSAL PUBLISHING COMP.

P.O.Box 1916, EDMONTON, ALTA T5J 2C3

"DOM SENIORA" W POLSCE !

Dla emerytów i rencistów

"Dom Seniora" przeznaczony jest dla osób, które chciałyby zamieszkać w pensjonacie w Polsce, w komfortowych warunkach, z pełną i fachową opieką tak w zakresie zdrowia fizycznego, psychicznego, jak i duchowego.

Pomieszczenia mieszkalne będą z pełnym standardem zachodnim, przystosowane do specyficznych potrzeb ludzi starszych.

Na specjalne życzenie przedstawiciel "Senior's Home" udzieli pomocy w przeprowadzce, załatwianiu spraw formalno-prawnych, w podróży do Polski, itp.

Po szczegółowe informacje prosimy pisać na poniższy adres, podając: imię, nazwisko, telefon oraz dokładny adres.

"Senior's Home", P.O.Box 332, Station "A"

Weston, Ont. M9N 3M7

Zgłoszenia telefoniczne: (416) 740-2580 JERZY (wieczorem)

PACZKI DO POLSKI

NAJLEPIEJ PRZEZ

POLIMEX

215 RONCESVALLES AVE, TORONTO, ONT.

TEL 537-7914

7370 BRAMALEA RD. UNIT 10, MISSISSAUGA, ONT

TEL 677-4527

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE □ PRZEKAZY NA KONTA □ WĘGIEL
- GOTÓWKA DO RĄK □ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE □ SAMOCHODY
- MASZYNY ROLNICZE □ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

ODBIERAMY PACZKI Z DOMÓW

UWAGA SCARBOROUGH I OKOLICE

Nowy przedstawiciel POLIMEX

EXPOL

3630 Lawrence Ave. E. Unit 26

Scarborough, Ont. M1G 1P6

TEL. 438 - 5656